

IGNÁC STUHLÝ:

**SVATÝ
JAN BOSKO**

PODÍL ČÍSLO 102

1 9 3 4

**NÁKLADEM »DĚDICTVÍ SV. CYRILLA A METHO-
DĚJE« V BRNĚ. — TISKEM OBČANSKÉ TISKÁRNY**

Cena Kč 5.-

Přistupte

za doživotního člena „Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje“ za poplatek Kč 40.—, rod, knihovna Kč 80.—.

Všimněte si

ceníku knih na předchozí straně. Zvláště upozorňujeme na krásný

Životopis Krista Pána,

přesně dle evangelií sestavený, a Skutky apoštolské pod názvem

»Krásné poselství

---

a dozvuk jeho«

Každá rodina a spolek má v něm pilně čísti. Neváz. jen 8 Kč, váz. 14 Kč.

Přihlášky a dotazy adresujte na:

Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje
v Brně, Antonínská ul. čís. 1.

Sv. Jan Bosko mezi mládeží.

SV. JAN BOSKO

SEPSAL

P. IGNÁC STUHLÝ

1934

NÁKLADEM DĚDICTVÍ SV. CYRILLA A METHODĚJE
V BRNĚ. — TISKEM OBČANSKÉ TISKÁRNY.

PŘEDMLUVA.

Don Bosko je světec a to veliký světec. Opakuje to hodně často svatý Otec, který za největší milost svého kněžského života považuje setkání s Don Boskem. Toto dílko má vzbuditi a posílit lásku a obdiv, který světec sklízí odedávna po celém světě.

Don Bosko prožil téměř tři čtvrti století, jež jistě bylo z nejbouřlivějších. V době krísi rozumu přichází s pochopením a podává lék, jehož jedině se mohl jeho věk chopiti, podává lásku, mluví k srdci, učí lásce.

Don Bosko věděl, že mládež pevná ve víře, utvrzená modlitbou, nadšeně pracující a znalá svých povinností, hrdá na charakter křesťana, nezklame, ale strhne a obnoví všechno v Kristu, dobude a ovládne. Tento společenský převrat předvídal a provedl.

Don Bosko měl ještě v jiném smyslu co říci své době. Jeho život měl býti hmatatelným řetězem důkazů o jsoucnosti nadpřirozena.

Je velikánem.

Pravá velikost neprýští z pouhého nadání nebo slavného díla, jež propůjčuje lidem pečeť velikosti, ale bývají to každodenní úkony ctnosti, oběti, přinášené v skrytosti před Bohem k povzbuzení bližního a k ulehčení mravních a fysic-

kých béd trpícího lidstva. To pozvedá člověka do výše nepřístupné lidem, spokojujícím se prostředností.

Velikáni bývají obdivováni, ale nebývají milováni. Pro Don Boska zůstal vyhrazen obdiv i láska. Velebili ho současníci a pozdravovali v něm apoštola svého věku. Oslavují ho po smrti následovníci a všichni ti, kdož zakoušejí ovoce jeho oběti, apoštolátu. Milován za živa i po smrti.

Tento velikán, k němuž dnes vzhlíží celý svět s obdivem a láskou, který se postavil v čelo své doby, zanechal jí svou školu, svůj ideál, svůj příklad. — Školu, v níž obrodil duši mládeže. Ideál dobroty, který přelil a přelévá do pokolení, Svatost, která jímá mysl a ovládá srdce.

25. VII. 1934.

St. I.

Č Á S T P R V Á

NA ÚSVITĚ

*Iustorum semita quasi
lux splendens procedit
et crescit usque ad
perfectam diem—.*

*„Cesta spravedlivých
jako světlo skvoucí,
jež vychází a roste až
do dne dokonalého.“*

(Přísl., IV. 18.)

Jsou lidé, které vzbuzuje duch Boží ve chvílích předurčených a ti probíhají na nebi dějin jako veliké meteory po hvězdnaté obloze . . .

Takoví lidé — zrovna jako komety, jež bývají nádherné a jindy děsivé — jsou dvojího druhu. Někteří procházejí šířící děs více než požehnání a budí s úžasem hrůzu a na své cestě zanechávají nepochybné doklady nesmírné velikosti, skýtajíce podívanou na nepomyslitelnou odvážnost, ale rozlévajíce na svých cestách jen spoušť a smrt. Bývají to lidé, které mnohdy posílá Bůh — podle slov velikého Korsičana o sobě — jako metlu a bič k potrestání národů a vládců.

Jsou ještě jiní lidé, kteří přicházejí, aby léčili rány, aby nad spouští budili k lásce. Lidé neméně velcí, ba mnohem větší, protože velcí v dobrém, velcí v lásce k lidstvu, velcí v prokazování dobra bratřím, v pomáhání nuzným. To jsou lidé, kteří na své cestě budí pravý obdiv, plný sympatií, vděč-

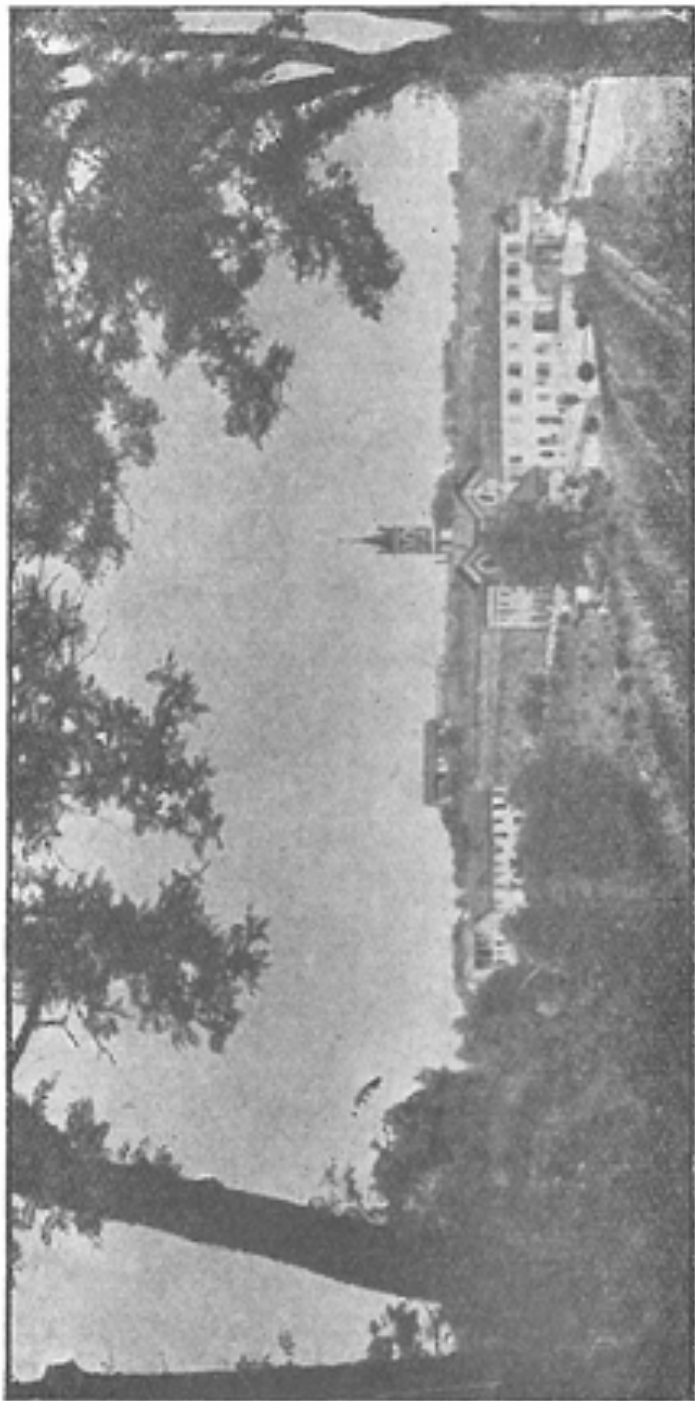
nosti, požehnání, jako Bohočlověk, který procházel všude dobře čině. Lidé, jejichž jméno na věky bude p o ž e h n á n o.

Don Bosko patří právě k této skupině lidí z celého lidstva nejvybranější, k obrům kolosální dobročinnosti.

Tak mluvil sv. Otec Pius XI. po čtení dekretu o heroických ctnostech Don Boska 20. února 1927.

Vskutku, Don Bosko vzešel jako skvoucí a blahodárná hvězda právě tehdy, když zapadala děsivá hvězda Napoleona I. Když andělský Pius VII. přestál zkoušky a útrapy žalářování a se stolce Petrova zapěl vítěznou píseň ke cti Panny Marie pod názvem Pomocnice, tehdy spatřil světlo světa budoucí apoštol úcty k Pomocnici křesťanů. Ještě neuplynuly tři měsíce od prvního svátku Panny Marie Pomocnice, oslavovaného v Římě 24. května a rozšířeného na celou Církev dekretem ze dne 15. září téhož roku, když v chudičkém venkovském domku, na návrších Murialda v osadě Becchi, patřící do obce Castelnuovo d'Asti, dnes Castelnuovo Don Bosko, narodil se 16. srpna 1815 náš Jan Bosko. Požehnaná rodina čítala tehdy otce Františka, matku Marketu, babičku a dva syny: Antonína z prvního manželství Františkova, a z druhého manželství Josefa. Nejmladší dítě druhého dne na křtu svatém s milostí posvěcující obdrželo jméno Jan Melichar.

Rodná vesnice sv. Don Boska.

ÚSMĚV A SLZY.

Uprostřed smavých vinic v sladkém ovzduší vinorodého kraje, zahrnován něžnou péčí mateřskou, rostl Jan ve škole matky, odchované ve škole Církve. Ta ho začala učit vyslovovati jméno Boží, Panny Marie a jeho nevinnost zasvěcovala lásce k Bohu a Jeho službě. Otec zemřel mu sotva dvouletému na prudký zápal plic ve věku 33 let. Odevzdán do vůle Boží, vydechl muž hluboké víry s jedinou starostí o budoucnost dětí.

„Vřele ti doporučím,“ pravil Marketě, povzbuzuje ji — „naše děti, — starej se zvláště o Jeníka.“ Potom zesnul v Pánu.

Jan toho nezapomněl po celý život.

Nevím — zapsal mnohem později — co se tehdy se mnou dělo, ale pamatuji se, a to je první událost mého života, kterou jsem si zapamatoval, že mně matka řekla: „Hle, již nemáš otce!“ Všichni vycházeli ze světnice nebožtíkovy, ale já jsem tam chtěl zůstat.

Moje matka vzala nádobu, v níž měla v otrubách vejce, a žalostně opakovala: „Pojď, Jeníčku, pojď se mnou!“

„Nepůjde-li tatínek, nepůjdu ani já,“ odpověděl jsem.

„Ubohý hochu, pojď se mnou; již nemáš tatínka.“

Potom propukla v pláč, chytila mne za ruku a táhla ven. Plakal jsem, protože ona plakala. Tehdy jsem ještě nechápal, jakým neštěstím je ztráta otce. Zapamatoval jsem si však navždy ona slova: „Již nemáš tatínka! . . .“

Tak budoucí apoštol chudé a opuštěné mládeže, budoucí Otec sirotků, zažil velikou pohromu . . .

VE ŠKOLE MATČINĚ.

Matka Marketa nepotřebovala pokynů pro výchovu dětí. Byla to žena hluboce křesťanská, plná nábožnosti, moudrosti, statečnosti a neobyčejné lásky, známá po celém širém okolí jako „vzor a královna křesťanských matek“. V těžkých dobách hladu a bídy sama vedla hospodářství. Dovedla uživiti a s něžnou rozhodností vychovati ve svaté bázni Boží své tři syny. Malé chyby, které se projevovaly ve chvílkovém vrtochu, napravovala rychle v Jeníkovi, který odpovídal s vroucí láskou péči matčině. I staršího Antonína, který byl povahy vzpurné a závistivé, moudrým naučením občas přiváděla na lepší myšlenky. Někdy dokonce přerušila večerní modlitby. Při Otčenáši se obrátila k zatvrzelému se slovy: „Vynechej slova: „Odpusť nám naše viny!““

„Proč?“ odpovídal Antonín, „vždyť jsou v Otčenáši!“

„To vím, ale ty je nemůžeš říci. Což se opovážíš je vyslovovat, zatím co nechceš odpustiti svým druhům a živíš nenávisť k těm, kterým jsi ublížil? Nebojíš se, že tě Bůh potrestá? . . .“

Takovým tónem kárala, dokud vinník neprojevil trochu lítosti. Pak nastal klid a modlitba dokončena.

Matka měla ustavičně na rtech svaté jméno Boží. Vhodně a bystře dovedla využití myšlenky na

Boha, aby ovládla srdce dětí. Často poukazovala na jevy a krásy přírody, aby oživila myšlenku na dobrotivého, milosrdného, spravedlivého Stvořitele. V její škole se naučil Jeník opravdové zbožnosti, něžné úctě k Panně Marii, úctě k představeným, upřímnosti ke všem, vřelému soucitu s chudými a trpícími, ošklivosti ze hříchu, lásce k rodičům a vášnivě pracovitosti. Jeho srdce již od pátého roku se rozněcovalo tajnou touhou „učiti se, aby mohl své druhy učiti katechismu“, jemuž se zatím učil od matky, která v domácnosti opakovala naučení, jak je slyšela na faře nebo v kostelíku v Murialdo. Až do sedmého roku se Jeník nemohl učiti ani čísti ani psáti. Abecedě ho naučil v osadě jakýsi dobrý stařeček. Později ho učil základům kaplan v Capriglio, Don Josef Lacqua. Jan docházel i v nečase k němu hezký kus cesty a zbytek času trávil na pastvě a při přiměřených pracích, kterých se chápal na poli i ve vinici. S druhy, kteří nebyli právě nejlepší, jednal moudře a opatrně, laskavě a volně s těmi, s kterými mu matka dovolovala hráti a baviti se.

PRVNÍ SEN.

Na podzim roku 1824 tajuplný sen otrásl nitrem devítiletého chlapce a vzbudil v něm svaté tužby. Byl to první sen v dlouhé řadě snů, které mu postupně naznačovaly cestu, kudy měl kráčet s posláním, jak ho Bůh volal. Nazval to sny, ale proráží v nich nadpřirozeno.

Vypráví sám ve svých Pamětech:

Asi v devíti letech jsem měl sen, který mi zůstal hluboce vtištěn v mysli po celý život. Zdálo se mi, že jsem nedaleko domu na prostranném nádvoří, kde bylo shromážděno množství mládeže, která si hrála. Někteří se smáli, jiní si hráli, ba mnozí i kleli. Zasluchnuv klení, vrhl jsem se mezi ně a chtěl jsem je ranami i slovy umlčeti. Vtom se zjevil ctihodný člověk mužného věku, vznešeně oděný. Bílý plášť zahaloval celou postavu, tvář jeho se skvěla, že jsem na ni nemohl patřiti.

Zavolal na mne jménem a kázal, abych se postavil v čelo těchto mladíků, a dodal: „Ne bitím, nýbrž vlídností a láskou musíš si získati tyto přátele. Začni je hned poučovati o ošklivosti hříchu a ceněctnosti!“

Zmaten a zahanben jsem namítl, že jsem ubohý a nevědomý chlapec, neschopný mluvití takovým hochům o náboženství. Tu hoši přerušili hádky, ustali v křiku a v klení a obklopili tajemného mluvčího. Mimoděk jsem řekl:

„Kdo jste, že mi poroučíte nemožnosti?“

„Právě proto, že se ti to zdá nemožným, musíš to umožniti poslušností a nabytím vědomostí.“

„Kde a jak nabytí potřebných vědomostí?“

„Dám ti učitelku, pod jejímž vedením se můžeš státi moudrým a bez níž každá moudrost jest hloupostí.“

„Kdo jste, že se mnou tak mluvíte?“

„Jsem Synem Té, kterou tě matka učila pozdravovati třikráte denně.“

„Moje matka mi zakázala obcovati bez dovolení s těmi, jichž neznám. Povězte mi tedy své jméno!“

„Na moje jméno se otaž mé matky.“

Tu jsem zpozoroval po jeho boku Paní velebného vzhledu, oděnou pláštěm, který se skvěl odevšad, jako by každý jeho bod byl blýskavou hvězdou. Pozorujíc mé rozpaky, pokynula, abych přistoupil k ní, a dobrotivě mne chopila za ruku a pravila:

„Pohled!“

Ohlédám se a vidím, že všichni hoši zmizeli a místo nich jsem spatřil spoustu kozlů, psů, koček, medvědů a mnoha jiných zvířat.

„Hle, toto je tvé pole, na němž máš pracovati. Staň se pokorným, statečným a silným a to, co se nyní před tvým zrakem děje s těmito zvířaty, to musíš učiniti s mými dětmi . . .“

Rozhlížel jsem se a hle! Místo divoké zvěře spatřil jsem tolikéž krotkých beránků, kteří skotačivě pobíhali kolem, jako by chtěli oslavovati onoho Muže i onu Paní.

Nato, ale stále ještě ve snu, jsem se rozplakal a prosil Paní, aby mluvila srozumitelně, poněvadž jsem nechápal, co to má znamenati. Tu mi položila ruce na hlavu a pravila: „V pravý čas všemu porozumíš.“

Na ta slova mne probudil jakýsi šramot a vše zmizelo. Byl jsem zcela vyděšen a zdálo se mi, že mne bolí ruce od ran, které jsem rozdal, a že mne líce pálí od poliček, kterých se mi dostalo od těch uličníků. Onen Muž a Paní, vše, co jsem slyšel a povídal, zaměstnávalo moji mysl tak, že jsem té noci již nemohl usnouti. Ráno jsem vše úzkostlivě vypověděl nejprve svým bratrům, kteří se tomu smáli, a pak své matce a babičce. Každý si vykládal sen podle svého. Bratr Josef pravil:

„Budeš pastýřem ovcí, koz nebo jiných zvířat.“

Moje matka:

„Kdož ví, zda nemáš býti knězem.“

Antonín s hrubým úšklebkem:

„Bude z tebe asi vůdce loupežníků.“

Ale babička, která mnohem lépe znala theologii, ač mnoho neuměla čísti ani psáti, pronesla konečný úsudek:

„Na sny netřeba dbáti.“

Smýšlel jsem jako babička, ale přece jsem nemohl vyhladiti z mysli onen sen . . .

O všem jsem mlčel protože moji příbuzní snu nepřipisovali žádné důležitosti. Když jsem se odebral roku 1858 do Říma, abych vyjednával u sv. Otce o salesiánské kongregaci, nechal si Pius IX. podrobně vyprávěti vše, co mělo i nejmenší zdání nadpřirozeného. Tehdy po prvé jsem cizím vyprávěl svůj sen, který jsem měl jako devítiletý chlapec. Papež mi poručil, abych jej dopodrobna a doslova napsal a zanechal k povzbuzení synům své kongregace.

PO SNU: CHLAPECKÝ APOŠTOLÁT.

Ve snu bylo krásně načrtnuto jeho poslání, metoda i program. Jeník mu sice zcela neporozuměl, ale začal hned vykonávati mezi druhy úspěšný apoštolát dobře. Měl poučovati chlapce, aby se vyhýbali hříchu a milovali ctnost. Proto vášnivě čte každou dobrou knihu, která mu padne do rukou, snášeje brblání, bití a posměch bratra Antonína, který se nedovedl smířiti s myšlenkou,

že by Jan měl býti něčím více, než pouhým venkovánem. Aby si získal chlapce, se svatou vynalézavostí vábil je tisícerými prostředky. Někdy na pastvě napial provaz mezi stromy a cvičil se, aby mohl svými kousky okouzlovati chlapce na humně. Na trzích, kam doprovázel matku, přiučil se všelijakým obratným kouskům. Dával pozor na každý pohyb, na umění kejklířů tak, že se stával jejich obávaným soupeřem.

Brzo překonal samy kejklíře a získal si všeobecnou přízeň mládeže v okolí, že se pak za ním hrnula jako za malým kouzelníkem. Nabyt takového vlivu, že mohl kdykoliv přerušiti hry a tu vystupoval na lavici, aby vyučoval katechismu, aby zopakoval kázání, které slyšel v kostele, aby — podle snu — poučoval o ošklivosti hříchu a ceněctnosti. Mnohdy ho musela matka napomínati, aby nechodil s některými druhy, ale on s úsměvem odpovídal: „Jsem-li s nimi, jsou hodnější, jen mne nechte!“

I muži a starci se shromažďovali okolo provazochodce a kazatele, který se pak stal pánem situace, takže se směl opřít i komediantům, když o svátcích odváděli lid od bohoslužeb. On je vyzýval k sázce a vždycky vyhrával, a tak se museli rychle vytratiti.

V kapli jisté vesničky nedaleko Becchi bylo jednou večer kázání. Svatyně byla poloprázdná, ale zato náměstíčko bylo naplněno lidmi, kteří se hlučně bavili. Náhle se rozlehl vzduchem jásavý zvuk trubky. Přibližoval se a dral se i do svatyně. Jako perem vymrštění hnali se hoši od kázání z kostela a za nimi zvědavě i mnozí dospělí. Rychle

utvořili kruh okolo komedianta, který se ohlásil zvukem trubky a započal své obvyklé představení. I Jan vyšel, ale s jiným úmyslem. Pozastavil se, porozhlédl a pak pokročil kupředu a vyzval kejklíře k sázce. Kejklíř ho útrpně přeměřil od hlavy k patě, ale lid začal tleskati, vyvolával malého soupeře, takže komediant musel sázku přijmouti a neslavně pochodil. Malý vítěz, prostý venkovan, ovládl situaci, odpustil mu sázku, ale komediant musel okamžitě opustiti náměstí. Obrátiv se k lidu, který mu ještě tleskal, zvolal: „A my do kostela!“ Za chvíli byl kostel plný.

V jedenácti letech byl nedostižným kejklířem. Výborně se mu dařila salta, dovedl choditi po rukou, polykati peníze a pak je chytati na nose diváků, rozmnožovati kuličky, vejce, proměňovati vodu ve víno, zabíti kohouta a pak jej vzkřísiti tak, že zpíval lépe než dříve. Po provaze chodil jako po nějakém chodníku; skákal a věšel se za jednu i za obě nohy nebo za ruce.

Jeho cíl byl ovšem vždy vznešenější. Když již vše bylo připraveno a lidé utvořili kruh a každý napiatě očekával nějaké překvapení, tu Jan vyzval všechny k modlitbě růžence, pak dal zazpívat nějakou nábožnou píseň, po ní vystupoval na židli a docela klidně začínal: „Nyní poslyšte kázání, které měl dnes ráno pan kaplan v Murialdo.“ — Představte si podívanou: úšklebky a projevy netrpělivosti; někteří polohlasně brblají, že nepotřebují kázání a někteří již již odcházejí. On, jako král na trůně, rázným vystoupením si všechny podrobuje.

„Co? Vy tedy tak? Dobrá! Jen si jděte, ale

pamatujte, že vás vyženu, vrátíte-li se na představení a ujišťuji vás, že vícekrát na moji louku nevkročíte.“

Na ta slova se všichni utišili a nehnutě ho poslouchali. Opakoval, co si zapamatoval z výkladu evangelia, jak je slyšel ráno v kostele. Občas sě posluchači pochvalovali: „Dobře mluví! Dobře to umí!“

Když se skončilo kázání, začal po krátké modlitbě představení.

Šlo-li o překažení hříchu, o zachránění ctností sv. čistoty, zapomínal, že je chlapcem a nabýval úžasné odvážnosti. Tak dvakrát za den přerušil veřejnou taneční zábavu na náměstí v Murialdo.

Byl čas na odpolední pobožnost a Jan si přál, aby se již skončilo pohoršení, které vzdalovalo lidi od kostela. Přišel na náves a ztratil se mezi lidmi, z nichž mnohé znal. Snažil se je přemluvit, aby přestali s tancem a šli na nešpory. S počátku mu odpovídali výsměšně a drsně:

„Vida, kluka, ještě by ho mohl člověk chovat a on nám tu chce poroučet!“

„Kdo ti dal tak roztomilé posláni, abys nám šel kázat a dělat duchovního otce?“

„Ještě nám strkej nos do zábavy!“

„Starej se o sebe a nestrkej prsty do toho, po čem ti nic není!“

A vysmívali se mu do očí. Jan začal zpívat nábožnou píseň, ale tak milým hlasem a tak líbezně, že se všichni sběhli kolem něho. Po chvíli zamířil ke kostelu a všichni okouzleni jeho hlasem kráčeli za ním, až se ocitli v kostele. Když se stmívalo, přišel Jan znova mezi lid, který se zatím

náruživě oddal bezuzdným radovánkám. Vzduch byl těžký a Jan upozorňoval osoby, které se zdály rozvážnými: „Je čas k odchodu: zábava se stává nebezpečnou!“ Když toho nikdo nedbal, začal zpívati jako před několika hodinami. Na jeho sladký či spíše kouzelný hlas ustal tanec a zábava docela uvázla. Všichni se sběhli ho poslouchat a když skončil, hojně ho podarovali, jen aby znovu začal. Začal znova zpívati, ale darů nepřijal. Pořadatelé zábavy viděli, že jejich výnos se ztenčuje, a proto se naň obořili: „Nu, buď přijmeš tyto peníze a ztratíš se, nebo ti dáme neberných, žes ještě nikdy tolik nedostal.“

„Ouvej!“ namítl Jan. „Jaká to řeč? Což jsem ve vašem domě, že vás mám poslouchati? Nesmím dělati, co se mi právě nejvíce líbí? Mám zde příbuzné; doma je čekají a přišel-li jsem je zavolat, křivdím snad vám? Doma se bojí, že dojde k nějakému neštěstí, k nějaké hádce nebo rvačce. Což není dovoleno, abych je zbavil úzkostí? Jako rozumní lidé byste mohli věděti a kdo je poctivý člověk, mohl by pochopiti, že je nemožno, aby v tuto pozdní dobu nedošlo k nějakým výtržnostem, které byste si musili vyčítati. Přeji-li si pořádek, pak jen proto, že naše obec měla mezi ostatními dobrou pověst. Uráží vás to?“ Takové a podobné důvody, podané chlapcem, vzbudily úžas a mnohé pohnuly k tomu, že opustili zábavu. Nejhorlivější ještě chvíli vytrvali, ale bylo jich málo, a proto se také brzo rozešli.

PRVNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.

Tak nadšený apoštolát nepochybně dojal přesladké Srdce Ježíšovo, které v časech, kdy bývali ke stolu Páně připouštěni hoši teprve třináctiletí nebo čtrnáctiletí, ustanovilo, aby Jan mohl přijmouti Ježíše v 11 letech o velikonocích 26. března 1826.

Matka ho pečlivě připravovala, doplňujíc naučení, která slýchal v době svatopostní. Třikráte ho zavedla ke sv. zpovědi a stále mu opakovala: „Milý Jeníku! Pán Bůh ti přichystal veliký dar! Hleď se dobře připraviti! Vyzpovídej se nábožně a nezamlč nic ve sv. zpovědi! Vyznej se ze všeho, všeho lituj a slib Pánu Bohu, že se polepšíš.“ V památný den byla mu pravým andělem, doprovázela ho, pozorovala ho a pomáhala mu, aby hodně přijal Pána, a častokráte mu opakovala tato památná slova: „Milé dítě, to je tvůj největší den! Jsem přesvědčena, že Bůh opravdu opanoval tvé srdce. Slib mu tedy, že se všemožně vynasnažíš, abys v dobrém vytrval až do konce. V budoucnosti často přijímej, ale měj se na pozoru před svatokrádeží! Ve sv. zpovědi pověz všechno; buď vždy poslušný, choď rád na katechismus a na kázání a pro lásku Boží se vyhýbej těm, kteří špatně mluví!“

Jan to přislíbil a byl věrný.

PODIVUHODNÉ SETKÁNÍ.

První sv. přijímání je začátkem řady milostí. Srdce Janovo hořelo touhou po studiích, aby mohl býti knězem. Prozatím naráželo tajné přání

syna i matky na překážku téměř nepřekonatelnou, na chudobu. Podivuhodné setkání otevřelo mu cestu a vzbudilo krásné naděje.

V nedaleké obci Buttigliera d'Asti se konaly roku 1826 misie, aby lid mohl získati odpustky milostivého léta, které papež Lev XII. rozšířil tehdy na celý křesťanský svět.

Malý Jeník docházel na kázání s několika sousedy. Když se vracel jednoho dne, upoutal pozornost ctihodného kněze Don Josefa Calossa, kaplana z Murialda. Ctihodný kněz nedovedl pochopiti, že Jan podstoupil námahu dlouhé cesty, aby slyšel kázání, z nichž asi jako chlapec mnoho neporozuměl. Chvíli ho pozoroval, jak je dojat a soustředěn, a pak začal rozhovor.

„Chlapče, odkud jsi?“

„Jsem z Becchi.“

„Odkud jdeš? Byls snad i ty na kázání?“

„Ano, důstojný pane. Byl jsem na kázání misionáře.“

„Čemu jsi mohl rozuměti? To asi tvoje matka ti dělá příhodnější kázání, vid'?“

„Ovšem; moje matka mně často dobře káže, ale rád chodím i na kázání misionářů. Zdá se mi, že jsem jim rozuměl.“

„Rozuměls jim opravdu hodně?“

„Všemu jsem rozuměl.“

„Podívejme se! Dovedeš-li mi pověděti čtyři slova z dnešního kázání, dám ti čtyři soldy (krejčary). Tu jsou.“ A ukázal mu je.

„Řekněte mi, prosím, přejete-li si, abych mluvil o prvním nebo o druhém kázání?“

„Jak je libo, jen když mi povíš čtyři slova. Pamatuješ si, o čem se mluvilo v prvním kázání?“

„V prvním kázání se mluvilo o nutnosti dáti se do služeb Bohu včas a neodkládati s obrácením.“

„Co jsi slyšel v tom kázání?“ otázal se ctihodný stařeček s údivem.

„Chcete, abych vám pověděl první, druhou nebo třetí část?“

„Kterou chceš.“

„Pamatuji se na ně dobře a chcete-li, povím vám je celé.“ A bez čekání začal vykládati úvod a pak tři části: že ten, kdo odkládá s obrácením, vydává se ve veliké nebezpečí, že mu bude scházeti čas, milost nebo vůle. Dobrý kněz ho nechal mluvit dobrou půlhodinku. Lidé obstoupili kněze, aby lépe slyšeli, a kráčeli s ním dále.

„Nyní mi pověz něco z druhého kázání.“

„Celé nebo část?“

„Jen dvě slova.“

„Chcete-li jen kousek, povím to hned. Dojala mne nejvíce část, kde kazatel popisoval setkání duše se zavrženým tělem po zatroubení andělském, kdy se měly spojit a dostaviti se k soudu. Popis hrůzy, kterou zakusí duše při spojení s tělem tak odporným a ošklivým, které bylo nástrojem nepravosti . . .“

Přednesl velikou část dialogu mezi duší a tělem, jak jej přednesl kazatel, a pokračoval v tom asi deset minut. Potom se dobrý kněz plný úžasu a se slzami v očích dotazoval: „Jak se jmenuješ? A tvoji rodiče? Studoval jsi mnoho?“

„Jmenuji se Jan Bosko, otec mi zemřel, když jsem byl ještě maličký. Moje matka je vdova,

kteřá živí čtyři krky: Naučil jsem se trochu číst a psát.“

„Nestudoval jsi Donáta nebo gramatiku?“

„Nevím, co to je.“

„Rád bys studoval?“

„Velice, velice.“

„Co ti překáží?“

„Bratr Antonín.“

„Proč nechce Antonín, abys studoval?“

„Říkává, že studiem se ztrácí čas a chce, abych pracoval na poli. Ó, kdybych tak mohl studovati, pak bych jistě neztrácel čas!“

„Proč bys rád studoval?“

„Abych mohl býti knězem.“

„Proč bys volil tento stav?“

„Abych se mohl přiblížiti ke svým druhům a vyučovati je náboženství. Nejsou zlí, ale stávají se takovými, protože se o ně nikdo nestará.“

Přímá a rozhodná řeč chlapcova tak dojala svatého kněze, že nespustil očí s mluvícího Jana. Když došli na rozcestí a měli se rozejíti, tu se s ním rozloučil slovy: „Umíš ministrovat?“

„Trochu.“

„Přijď tedy zítra ke mně, musím ti něco povědět.“ Tak se rozešli.

Jan přišel včas k Don Calossovi a ministroval mu. Don Calosso jej potom zavedl do svého bytu a tam mu řekl: „Nyní mám napsati misionářovo kázání. Dovedl bys mi je diktovati?“

„Ovšem, ale neumím italsky.“

„Jen diktuj piemontsky, jak dovedeš.“

„Tedy jen pište,“ odpověděl Jan.

Kaplan sedl ke stolku a Jan mu nadiktoval kázání od úvodu až do konce.

Potom mu kaplan řekl: „Jen s odvahou, postarám se o tebe i o tvá studia. Řekni matce, aby s tebou v neděli večer přišla na chvíli ke mně. Domluvíme se a vše ujednáme.“

JOSEF CAFASSO.

Matka Marketa jákala radostí a snažila se získati pro ten záměr Antonína, ale on kladl takový odpor, že ani na sklonku podzimu nemohl Jan docházeti na hodiny k Don Calossovi. Don Calosso konečně ztratil trpělivost a rozhodl: „Bratr ať dělá co chce, ale ty zítra doneseš své knihy ke mně; budu tě učit.“

Dával mu nejen hodiny, ale vychovával ho i duchovně s nevšední moudrostí a velkou láskou. Hned mu zakázal kající skutek, nepřiměřený jeho věku a stavu. Povzbuzoval ho k častému přistupování ke sv. svátostem, naučil ho konati denně trochu duchovní četby. Jan posluhoval při mši sv. a zůstával o svátcích na všech obřadech. Druhou neděli v říjnu 1827 seznámil se s klerikem Josefem Cafassem.

Bylo to brzo po poledni. Klerik malé postavy, jiskrných očí, milého vzezření, andělské tváře, stál opřen o dveře kostela ještě zavřeného. Jan jím byl okouzlen a zatoužil s ním promluvit. Přiblížil se k němu a oslovil ho: „Ctihodný pane, přejete si viděti něco z našich hodů? Milerád vás zavedu, kam si přejete.“

Klerik ho přivinul k sobě a začal se ho dotazovat na jeho věk, na jeho studia, zda byl již u sv. přijímání, jak často se chodívá zpovídati, kam chodí na katechismus a pod. Jan ochotně odpovídal na dotazy a jako by se mu chtěl zavděčiti za jeho laskavost, znova se nabídl, že ho zavede na nějakou zábavu nebo že mu ukáže zajímavosti. Tu namítl onen klerik: „Můj milý příteli, pro kněze jsou podívanou obřady a čím nábožněji se konají, tím jsou milejší. Našimi zajímavostmi jsou náboženské úkony, které jsou vždy nové a proto třeba vykonávat je co nejčastěji. Čekám, až se otevře kostel, abych mohl vstoupiti.“

Jan si dodal myslí a pokračoval: „Máte pravdu, ale čas na všechno; čas do kostela, i čas k zábavě.“

Klerik se pousmál a skončil rozhovor pamětihodnými slovy, která byla později jeho životním programem: „Kdo si zvolil stav kněžský, ten se dává Bohu a nemá se již starati o to, co je ve světě, ale jediné o to, co přispívá k větší slávě Boží a ke spáse duší.“ Zatím byly otevřeny dveře kostela. Klerik pozdravil malého Jeníka a vešel dovnitř. Udiven dotazoval se Jan na jméno klerika a dověděl se, že to byl klerik Josef Cafasso, studující druhý rok filosofii.

Jan se vrátil toho dne domů, jako by byl něco vyhrál a hned běžel k matce.

„Viděl jsem ho, mluvil jsem s ním.“

„Koho?“

„Josefa Cafassa, je to opravdový světec.“

„Tedy se ho snaž následovat! Srdce mi povídá, že ti jednou velice pomůže.“

Jan vypravoval matce rozhovor s Cafassem.

Matka Marketa dovedla pochopiti ušlechtilou řeč a dodala: „Vidíš, Jene, klerik, který chová takové city, ten bude jistě svatým knězem. Bude otcem chudiny, špatné lidi přivede na dobrou cestu, dobré utvrdí na cestě ke ctnosti a tak získá mnoho duší pro nebe!“

Zbožný klerik byl později jako kněz pro Don Boska neocenitelným rádcem, přítelem, učitelem, zpovědníkem a dobrodincem. V rukou Božích byl Don Cafasso nejúčinnějším nástrojem a nejvydatnější podporou jeho díla od počátku.

ZKOUŠKA.

Rychle ubíhaly první dny ve škole Don Calossa a zdálo se, že je konečně vyvolenému chlapci otevřena cesta ke studiím. Doma se však Antonín nedovedl smířiti s myšlenkou, že by Jan mohl býti něčím větším, než byl on a vztekal se tak, že matka z lásky k pokoji musela chlapce odvolati ze školy Don Calossa a poslati ho do služby.

Třináctiletý Jan obcházel v únoru 1828 obce a dvorce kolem Murialda. Až u Moncucco spíše pláčem než slovy se dožebrał místa pohůnka v domě pana Aloise Moglia. Kromě výživy dostával i 15 lir ročního platu.

Rodina Moglioiva brzo poznala, že je to zlatý chlapec. Každou neděli byl v Mocucco na ranní mši sv., aby mohl jíti k sv. přijímání a odpoledne s okouzující zbožností vedl modlitby a růženec ve dvorci. Mezi chlapci brzo apoštoloval a byl

vzorem ve všem dobrém. Četné epizody svědčí o jeho duševní kráse.

Jednoho dne v poledne, zatím co zvonili, poklekl a modlil se Anděl Páně. Josef Moglia, hospodářův strýc, vida ho, jak se nábožně modlí, zahoukl naň dozloben: „Podívejme se, my se máme dřít od rána do večera a panáček se zde modlí klidně, zcela bezstarostně!“

Jan to slyšel, ale nezalekl se. Když se domodlil, odpověděl: „I vy byste se měl pomodlit. Nevíte, že ze dvou semen vzejdou čtyři klasy tomu, kdo se modlí?“ Řekl to tak vlídně, že stařec uznal svou chybu.

Všichni ho viděli, jak pilně pracuje ve službě a že koná práce, jimiž budil úžas pro svůj mladý věk. Využil-li na pastvě nějaké chvíle pro sebe, pak jen proto, aby četl, studoval nebo rozjímal.

Jiný významný příběh si zapamatovala rodina Mogliova. Hospodářův bratr Jan Moglia vzal kdysi Jana s sebou, aby mu pomohl přivazovati výhonky na vinici. Takovou prací byl Jan brzo unaven tak, že ustával, omlouvaje se bolestí v kříži.

„Jen dále!“ poručil mu Moglia.

Jan sebral všechny své síly a poslušně pokračoval v práci. Z úst mu však vyklouzlo: „Tyto výhonky, které nyní přivazuji, ponесou nejkrásnější hrozny.“

Tak se i stalo. Jeho vinné keře plodily hrozny dvakrát bohatší než ostatní a plodily je od roku 1828 až do r. 1890. Za tu dobu byly ostatní řady několikrát vysázeny znovu.

Případně podotýká kterýsi spisovatel: „Vít

zkoušek věje jen proto, aby do dálky roznášel dobré símě.“

Prozřetelnost řídila vše tak, že v září přišel do dvorce Mogliova hospodářův strýc, kněz a učitel v Castelnovo. Ten s radostí vyučoval Jana až do začátku školního roku.

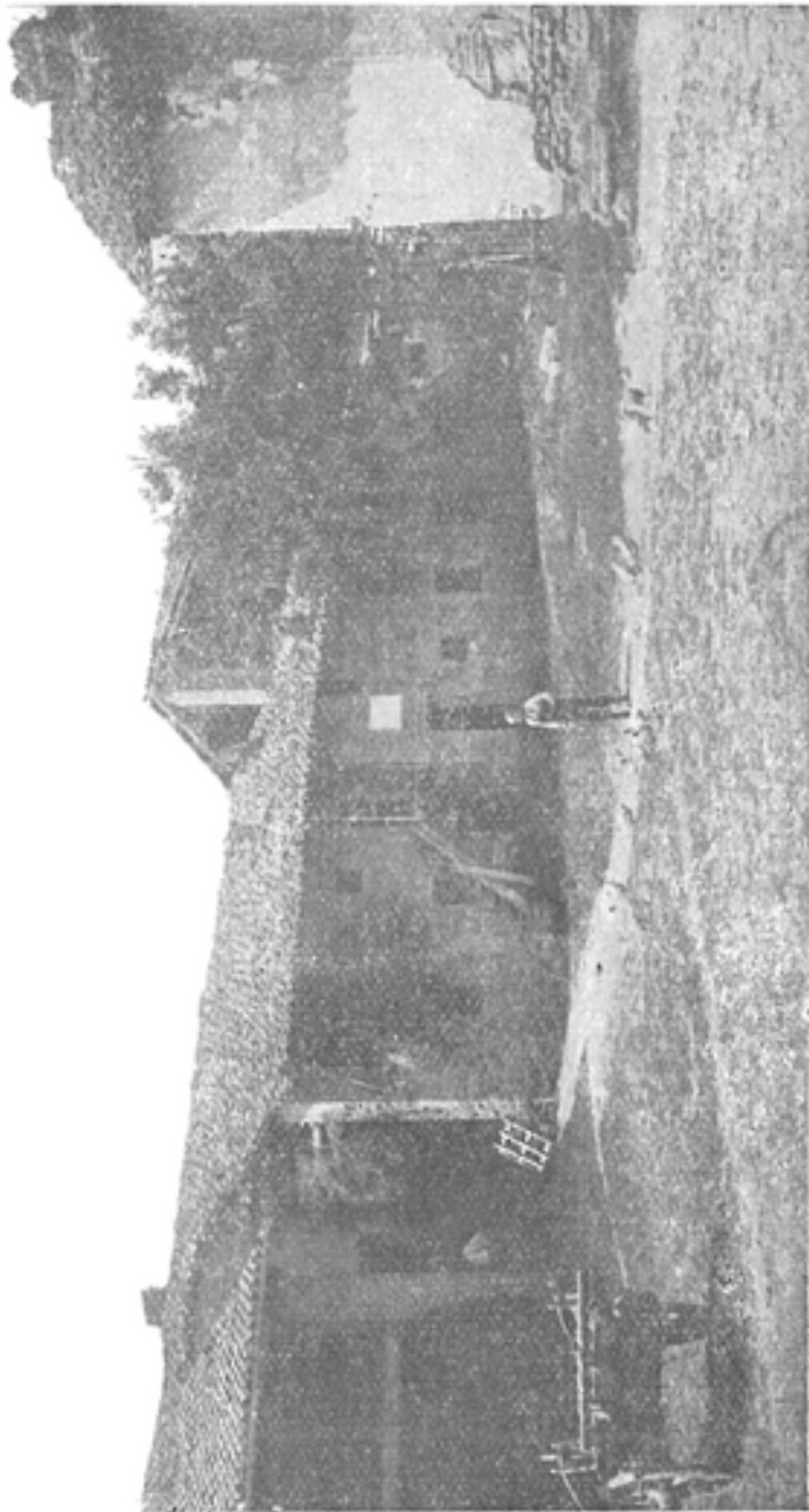
PRVNÍ SVÁTEČNÍ ORATOŘ.

Milý náš Jan nezapomínal na své poslání mezi mládeží a po dlouhém naléhání si vyprosil jednu učebnu ve škole v Moncucco, aby tam mohl shromažďovati chlapce v nedělích a svátcích, jako do nějaké sváteční oratoře. Po krátké četbě z nábožné knihy Jan prováděl rozmanité kousky. Pak všechny pěkně zavedl na mši svatou a po ní s nimi slavně konal křížovou cestu, zpívaje Stabat Mater. Byla to dojemná podívaná. Odpoledne zábava pokračovala a všichni se nábožně zúčastnili pobožností. Pan farář, Don Cottino, byl tak nadšen, že ho začal hned trochu vyučovat, a hospodář mu popřával volnou chvíli, aby se mohl připravit.

Zatím mu Bůh chystal krásné překvapení.

V prosinci 1829 se zastavil ve dvorci Mogliově Janův strýc Michal, moudrý, rozvážný a dobrý člověk. Když se o všem dověděl, vzal ho ze služby a poslal domů. Tam vše osobně rozřešil a odmítl Antonínovy požadavky. Rozhodl se, že mu vyhledá učitele.

Hledání bylo dosti obtížné a Jan se musel na čas chopiti polní práce. Na štěstí žil ještě dobrý

Rodný domek sv. Don Boska.

Don Calosso, který se dověděl o marných pokusech na všech stranách a proto zavolal Jana k sobě. Privil mu tehdy: „Milý Jene! Důvěřovať jsi mně zcela, nechci tě proto opustiti. Opusť nerozumného bratra, přijď ke mně a najdeš dobrého otce! O budoucnost se nestarej! Vše možně ti budu pomáhati a pokud budu živ, nic ti nebude scházeti. Zemru-li, postarám se o tebe.“

Zdá se, že to cítil. Jan odběhl domů jen pro prádlo a matčino požehnání a vrátil se ke svému učiteli a dobrodinci. Matka Marketa rozdělila majetek a dala Antonínovi volnost hospodařiti na svém. Uchýlila se do části, která patřila Josefovi a Janovi. Jan studoval horlivě u Don Calossa. Ministroval mu, posluhoval . . . a prospíval velice. Než Don Calosso, zasažen mrtvicí, ztratil řeč a zemřel 21. listopadu 1830.

Dříve, než skončil, odevzdal Janovi klíč od skříně, aby použil peněz na další studia. Jakmile Jan upozoroval starosti příbuzných, odevzdal klíč se slovy: „Nechte si všechno, mně je nebe milejší než všechny poklady světa.“ Chud a odevzdán do rukou Prozřetelnosti, vrátil se domů. Loďka uvázla na mělčině.

ROZHODNÝ KROK.

Matka již o něm dávno rozhodla, že bude stůj co stůj studovati dále a po vánocích jej poslala do školy v Castelnovo. Tam vyučoval zbožný kněz Don Virano v preparandě, ve třídě, určené k přípravě na studia gymnasijsní.

První měsíce uběhly sice šťastně a k velikému prospěchu Janovu, ale v dubnu 1931 byl profesor jmenován farářem v Mondonio a zastupoval ho Don Moglia, dobrý člověk, který však měl v malé úctě obyvatele z Becchi.

Když uviděl ve třídě šestnáctiletého mladíka, zahřimal: „Kam se hrabeš, chudáčku z Becchi! Copak dokáží lidé z Becchi! Zanech, zanech latiny! Ničemu neporozumíš! Běž na hřiby, běž na ptáky, tam se osvědčíš, to dokážeš, ale studovati latinu? Úžasně!“

Jan se nezalekl. Dal se vážně do práce a brzo ovládal latinu tak, že dovedl překládati úlohy z třetí třídy. Využívaje každé volné chvílky, naučil se zpěvu a základům harmonie. Od krejčího, u něhož bydlel, přiučil se krejčovně. Nenáviděl zahálku a využil každé chvílky. Učil se hře na cymbál a na housle, nebo pracoval v dílně krejčího Roberta, nebo v kovářské dílně Evasia Savia. Zvláště se těšil na chvílky, které trávil u kapličky Madony dell Castello, která vévodí nad městem; odtud je rozsáhlý, čarokrásný pohled na okolí, a tam je také klid, potřebný k usebrané modlitbě. Když ho matka po prvé vyprovázela do školy v Castelnovo, doporučela mu jedině: „Uctívej Pannu Marii!“ — Jan se horlivě oddal této úctě. Madona ho zahrnula přehojným požehláním; na konci školního roku v červenci 1831 dostal nejlepší známky.

O prázdninách se o něm hodně mluvilo pro tuto událost. V blízké obci Montafia byla veliká slavnost a na návsi stálo vysoké šplhadlo. Nahoře na desce byly peníze a cenné předměty. Mnozí

se marně namáhali tam vylézt a vyčerpání padali. Jan klidně a vesele vyšplhal se na vršek a za potlesku zástupu vzal peníze, cenné předměty a vrátil se domů.

Významnější, ač mnohem nenápadnější událostí byl nový podivuhodný sen. V něm mu byla přislíbena pomoc Boží pro vykázany apoštolát. Matka Marketa i bratr Josef se ubytovali v nájmu u jakéhosi Febrara na roli zvané „Lussambrino“ mezi Castelnuovem a Murialdem. Tam trávil Jan druhé prázdniny, vypomáhaje na poli matce i bratrovi. Prázdniny mu ztrpčovalo pomyšlení, jak bude s dalšími studii. Tu jednoho dne vběhl s pokřikem a neobyčejně vesel na vinici.

„Dobrá novina! Dobrá novina! Dnes v noci se mi zdálo, že pokračuji ve studiích, že budu knězem a že budu v čele spousty chlapců, a že se budu starati po celý další život o jejich výchovu. Tedy je vše v pořádku . . .“

Marně mu vymlouvali, že je to pouhý sen.

„Ostatní je maličkost,“ odpovídal, „stanu se knězem, povedu spoustu chlapců, kterým budu činiti dobře po celý život.“

Na druhý den na naléhání známých vyprávěl o svém snu. Viděl, jak mu přichází vstříc velebná Paní, která vedla nesčetné stádo. Přiblížila se k němu a zavolala ho jménem. Pak mu řekla:

„Hle, Jeníku, toto stádo svěřuji tobě.“

„Jak dovedu opatrovati a zaopatřiti tolik ovci a beránků? Kde naleznu pro ně pastviny?“

Paní mu odpověděla: „Neboj se, já budu s tebou!“ Pak vše zmizelo.

CHIERI.

VESELÁ SPOLEČNOST.

Na další studia se měl odebrati do blízkého města Chieri. Bylo třeba nalézti byt a sehnati značnou částku peněz. Matka Marketa sehnala co měla, ale stále ještě toho bylo málo. Jan měl skvělý nápad. Vzal batoh na záda a obcházel po návrších a dvorcích. Prosil o trochu prosa, trochu obilí nebo nějakou podporu. Dojímavá podívaná! Dobří venkované byli štědrí a laskaví. Druhého dne zanesl výtěžek sbírky na trh do Castelnova a prodal. Svou neobyčejnou pokorou a věrou ve své povolání tak dojal pana faráře, starostu a mnohé jiné dobré lidi, že mu přispěli na pomoc a zaokrouhlili potřebnou částku. Tak mohl 4. listopadu 1831 vstoupiti v Chieri do gymnasia.

Prvý rok bydlel u dobré vdovy Lucie Matty. Poněvadž nemohl všecko zaplatiti, posluhoval v domě a byl domácím učitelem jejího jedináčka, který byl poněkud těkavý.

Při svém vstupu do první třídy vzbudil šestnáctiletý Jan úžas neposedných spolužáků i statného profesora.

„To je buď veliký pitomec, nebo veliký talent,“ zvolal profesor. „Co myslíte?“

Žáci se zasmáli a Jan skromně odpověděl: „Něco prostředního, pane profesore; student dobré vůle!“

„Máte-li dobrou vůli, pak jste v dobrých rukou,“ dodal profesor, „nenechám vás zahálet!“

Vážil si ho a zahrnoval obdivem a láskou a ta ještě rostla s Janovými pokroky ve školním roce

1831—32. Mohl po několika měsících vyučování postoupiti do druhé třídy a byl prvním po celý rok. Neobyčejné skutky mu získaly pověst. Překládal místo z Kornelia Nepota, maje před sebou jen Donátovu gramatiku; zdálo se mu o školní úloze a napsal si ji, jakmile se probudil. Ve škole ji opravdu dostal a napsal ji hned bez chyby, jak si ji pamatoval ze snu. — Zdálo se mu o nemoci bratra Antonína a dovedl ji přesně určití . . . . Jeho zbožnost a ctnostný život připomínají cosi nadpřirozeného.

Ke spolužákům byl upřímně laskavý a úslužný, ale nedal se strhnouti špatnými druhy. V mysli si je rozdělil na tři skupiny: dobré, lhostejné, špatné. Posledním se naprosto vyhýbal. S lhostejnými obcoval z pouhé zdvořilosti nebo nutnosti. S dobrými byl upřímně spřátelen, ale důvěrně jen s nejlepšími. Nezdařily se pokusy nedobrých svéstí ho k uličnictví a zřejmému darebáctví. Od přirozenosti byl dobrý a proto rád od počátku pracoval úlohy za méně chápající a po napomenutí profesorově s nimi opakoval, jim pomáhal a vysvětloval. Získal si tak mnoho studentů, kteří se od něho ve volných chvílích nedovedli odloučiti. Tehdy měl velkolepou myšlenku: založiti společnost, kterou sám nazval Veselou společností. Sám složil její stanovy podivuhodně krátké a moudré.

1. Každý člen Veselé společnosti musí se varovati řečí a skutků, které se nesrovnávají s charakterem křesťana.

2. Musí býti přesný v plnění školních a náboženských povinností.

Bez volby byl jejím předsedou, její duší. Nej-

rozmanitější hry a zábavy, krásné vycházky, zpěv a přednášky se střídaly s pobožnostmi a studiem v hodinách rekreace a zvláště o svátcích a ve dnech prázdná. Příčinlivou vynalézavostí Janovou prospíval i syn vdovy Matty, a paní Lucie proto odпустиła mladému organisátorovi měsíční stravné.

Když se skončil školní rok, vrátil se Jan do Castelnuova. Hoši ho přivítali jásotem. Založil i mezi nimi Veselou společnost a nepomyslel na odpočinek, nýbrž snažně prosil o zvláštní opakovací hodiny u pana faráře v Castelnuovo. Tak si udržel nabyté vědomosti, že mohl v listopadu 1832 vstoupiti do třetí třídy a uhájiti prvenství, dobyté minulého roku. Lucie Matta ho zdarma přijala na byt, těšíc se z toho, že její syn nadále může míti dobrého učitele a vydatného pomocníka. V červenci roku 1833 postoupil do čtvrté třídy. O prázdninách přijal svaté biřmování. Již dávno se po venkově neudílelo pro veliké nesnáze tehdejších biskupů. O prázdninách pracoval ještě horlivěji v Castelnuovo. Bratr Josef se oženil a matka Markéta přijala do domu dobrou snachu, která jí neobyčejně pomáhala při domácích pracích i na poli. Jan měl více času a proto docházel do Becchi, kde shromažďoval chlapce a vyučoval je. 21. září se s radostí zúčastnil první mše svaté Don Cafassa. Jeho láska k povolání se znova roznítla. Soužil se starostí o peníze a pomýšlel státi se františkánem. Matka Marketa mu ponechala naprostou svobodu a jasně mu řekla: „Neohlížeť se na nikoho. První věcí je spása tvé duše — o mne se nestarej.“

Když se vrátil do Chieri a vstoupil na rok

1833—34 do čtvrté třídy, ocitl se bez přístřeší. Lucie Matta se odstěhovala z Chieri. Ubytoval se tedy u příbuzného, kavárníka Josefa Pianti, s podmínkou, že bude posluhovati jako pikolo.

Jan klidně přijal službu a byt na rok, ačkoliv již několik dní prospal u jakéhosi Cavalli, jemuž pomáhal ve vinici.

Kavárník mu dával i polévku a jiní dobří lidé, jako obchodník s ovocem Blanchart, dávali mu trochu ovoce nebo příkrmu. Pouhou svou přítomností v kavárně překážel klení a špatným řečem. Místnosti, které se obyčejně ozývaly křikem hráčů a pijáků, byly svědky mnohých dobrých skutků. Mezi jiným obrátil žida Jonáše. Přivedl ho ke křtu a poskytl mu důkladného poučení. Ani pronásledování, ani rány a vyhnání z domu neoslabilly Jonášovu horlivost u víře. Zvláště podivuhodné bylo Janovo přátelství s kostelníkem dómu v Chieri, s Karlem Palazzolem. Pětatřicetiletého naučil latině, až ho přivedl do semináře a mohl se těšiti, když ho viděl knězem. Zvoník Dominik Pogliano, obdivovatel jeho ctností, nabídl mu svou světničku na bídné zvonici, že tam může klidně studovati. Jan tam často užíval svatého pokoje, kterého nemohl nalézt v kavárně. Zatím pan farář v Castelnuovo se dověděl, že Jan pomýšlí státi se františkánem, a prosil matku, aby mu to vymluvila. Tato svatá žena přišla proto do Chieri, ale nenamítala ničeho, ba dala mu spasitelné naučení: „Chci, abys důkladně si rozmyslil, co uděláš, a pak šel za svým povoláním. Nedbej na nikoho. První věcí je spása tvé duše. Pan farář si přeje, abych ti to vymluvila,

protože prý budu potřebovati tvé pomoci. Já však ti pravím: do takových věcí se nevměšuji, ve všem je první Bůh. O mne se nestarej! Ničeho po tobě nežádám. Nic od tebe nečekám. Dobře si zapamatuj: v chudobě jsem se zrodila, v chudobě jsem žila, chudá chci zemřít. To ti říkám, kdyby ses rozhodl státi se světským knězem a na neštěstí zbohatl, nikdy bych k tobě nepřišla. Dobře si to zapamatuj!“

Ta slova se mocně dotkla Janova srdce. Dne 30. března 1834 zažádal o přijetí mezi františkány a byl přijat. Tu však zasáhla podivuhodným snem Prozřetelnost jako později zasáhla rozhodným slovem Don Cafassovým a zjednala mu prostředky, aby mohl pokračovati ve studiích. O jeho starostech, duševních bojích, o jeho žádosti a jiných věcech nic nevěděli jeho spolužáci, kteří ho vždy vídali veselého, jak svatou vynalézavostí a poutavými kousky udržoval veselí. A co ve škole? Skvělé úspěchy. Při zkouškách mu profesor Lanteri stiskl vřele ruku se slovy: „Dost! Podej mi ruku, chci, abychom byli opravdovými přáteli!“

O prázdninách si ho vzal Don Cinzano, pozdější farář v Castelnuovo, za vrátného, aby mohl volně studovati. Tehdy se v něm vzbudila touha zasvětit se misiím, živená novým Dílem šíření víry, založeným právě v Lyoně. Prozřetelnost však ho předurčila za otce nesčetných misionářů. Jako student páté třídy v roce 1834—35 bydlel slušně u rodiny Cumino. Don Cafasso, páni Pescarmon a Sartoris za něho šlechetně platili

nájemné. Od začátku toho roku jej pojilo pevné přátelství s bývalým spolužákem Aloisem Comolem. Svatý jinoch, hluboce zbožný a nadaný, ale bázlivý a nepřítel hluku, stal se terčem nezbedných spolužáků, kteří se mu vysmívali a hrubě s ním jednali, ba dokonce ho bili. Kdysi opět začali dobírat si Aloisa a ještě jiného spolužáka, když tu přišel Jan. V okamžiku vzkřikl: „Běda vám, běda tomu, kdo jim ještě ublíží!“ Hrubí neurvalci se nemínili podrobiti a začali je urážet a vyhrožovat, kterýsi dokonce dal Comolovi dva poličky. Tu se již Jan neovládl. Nemaje nic po ruce, uchopil jednoho nezbedu za ramena a použil ho jako kyje. Rozdával jim rány vpravo i vlevo, až srazil čtyři k zemi a ostatní se dali na útěk. Vtom vešel profesor a uložil naprostý klid. Jakmile seznal pravý stav věcí, pochválil s obdivem Jana, uspokojiv se upozorněním, aby své síly používal mírně. Comolo zůstal všecek zděšený, ale srdečně si ho zamiloval a byl mu předrahou přitelem, štědrým na dobré rady a zvláště na zářný příklad v ctnostech a zbožnosti.

Výsledek studia na konci roku byl více než výtečný a povolání kněžské vyzkoušeno a utvrzeno. Měl ještě nějaké pochybnosti a cítil náklonnost k řádu sv. Františka, ale Comolo ho přemluvil, aby zažádal o přijetí do semináře.

V SEMINÁŘI.

O prázdninách se Jan věnoval dobré četbě a představení již nepořádal. Neustal se ovšem starati o mládež a baviti ji poutavým vypravováním,

hrami a zpěvem nábožných písní. Když poznal, že někteří dospělejší neznají pravd víry, přičiňoval se naučiti je denním modlitbám a jak se třeba připravovati a jak přijímati svátosti: „Byla to téměř oratoř, do níž docházelo až na 50 chlapců, kteří mne milovali a poslouchali,“ tak zapsal sám Don Bosko.

Do semináře byl přijat bezplatně a zbožné osoby mu zaopatřily šatstvo a výbavu. Pan farář z Castelnova mu požehnal duchovní roucho, jež Jan oblékl před slavnou mší sv. 25. října 1835. 30. října vstoupil do semináře. Matka mu na rozloučenou řekla: „Jeníčku, již jsi oblékl kněžský šat. Okouším s tebou všechnu radost, kterou jen matka může zakoušeti, těšíc se ze štěstí svého syna. Pamatuj si však, že nectí tvůj stav šat, ale ctnostný život. Kdybys pochyboval o svém povolání, prosím tě, nezneuctívej tohoto šatu, raději jej hned svlékni. Raději chci míti syna pouhým sedlákem než knězem nedbalým svých povinností. Když ses narodil, zasvětila jsem tě Nejbl. Panně, když jsi začal studovat, doporučila jsem ti úctu k této naší Matce a nyní ti doporučím, abys byl zcela jejím. Miluj ty spolužáky, kteří uctívají Pannu Marii, a staneš-li se knězem, doporučej a rozšiřuj neustále úctu mariánskou.“ — Profesora filosofie prosil Jan o radu, jak by se mohl stát dobrým klerikem, a ten mu doporučil přesné plnění povinností. Po šest let, jež prožil v semináři, byl v tom příkladem všem klerikům. Zcela se oddal nábožným cvičením a zvláště často přistupoval ke stolu Páně, i když se proto musil zříci snídaně. S celou duší se vě-

noval studiu a cvičení se v hlavních ctnostech. Ve snu se v té době viděl v rochetě a se štolou, jak zašival děravé kusy plátna.

Na konci prvního roku obdržel odměnu za prvenství a byl navržen za asistenta a učitele řečtiny u chovanců královské koleje jezuitské, kteří dleli o prázdninách v Montaldo. Ve druhém roce byl jeho přítelem Alois Comolo, který bohužel nedosáhl kněžství, nýbrž zemřel blaženě 2. dubna 1839 v pověsti svatosti. V noci ze 3. na 4. dubna se mimořádně zjevil celé ložnici a Janovi oznámil: „Bosko, Bosko, Bosko! Jsem spasen.“

Spasitelný vliv, který měl klerik Bosko na mládež v Chieri a jeho obliba u ní vedla představené k tomu, že dovolili, aby se s ní ve čtvrtek hodinu pobavil. Za jásavého pokřiku hloučku chlapců se otvíraly dveře semináře a Jan je vítal, bavil, poučoval a povzbuzoval. O prázdninách po druhém roce se viděl znova ve snu ve velkém městě uprostřed nezbedných chlapců, které nedovedl ovládnouti a napravit, ba někteří se mu vzpírali a bili ho. Tajemná osoba mu ukázala vznešenou Paní se slovy: „Toto je moje Matka, porad' se s ní!“ Od ní dostal vážné napomenutí: „Chceš-li si získati tyto nezbedy, nesmíš na ně bitím, ale laskavostí a poučováním.“ (Srv. str. 8.)

Ve čtyřech letech bohosloví měl často příležitost cvičiti se v posvátném řečnictví jednak při akademických schůzkách v semináři, jednak na kazatelkách v různých obcích, jako v Cinzano, v Capriglio, v Aramegno, v Avigliano a j. Mnohdy z nouze zastoupil nedostavivšího se kazatele. Ne-

smírně mu prospěla rada faráře z Alfiona, „aby nechal řečí a příkras klasických a mluvil nářečím a lidově a místo odůvodňováním poučoval příklady, podobenstvími, prostou a praktickou apologií, zkrátka, podle evangelia: v podobenstvích“.

Hluboký dojem navždy v něm zanechaly exercicie, na nichž kázal dr. Borel, který později byl jeho zdatným pomocníkem v oratoři. Napiaté studování a vytrvalé cvičení v ctnostech vyčerpávaly jeho síly tak, že v roce 1839—40 onemocněl a ulehl. Nebezpečí bylo vážné a poznala to i matka, když ho přišla navštívit. Donesla mu chleba a dobrého vína, ale vidouc, jak je mu zle, chtěla to zas odnésti. Jan ji prosil, aby mu to nechala. Když osaměl, všecko snědl s chutí. Jiného by to dorazilo, ale on klidně usnul. Spal dvě noci a den. Když procitl, byl zdrav.

Pro dobrý prospěch ve studiích a pro příkladnou zbožnost byl připuštěn ke svěcení. 25. března 1840 obdržel postřížiny a nižší svěcení v arcibiskupské kapli v Turině. Téměř zázračně unikl na konci roku zasažení bleskem. Arcibiskup monsignore Frasoni mu dovolil přes prázdniny studovati, a tak byl na podzim připuštěn již do posledního ročníku bohosloví. Brzo po sobě obdržel svěcení na podjáhna (29. září 1840), na jáhna (27. března 1841) a konečně 5. června 1841 v předvečer Nejsv. Trojice zakoušel štěstí ze svěcení na kněze.

KNĚZEM.

První mši sv. chtěl sloužiti s největší sebraností v kostele sv. Františka z Assisi v Turině, kde kázával jeho veliký přítel a dobrodinec Josef Cafasso. Sloužil ji s příkladnou vroucností u oltáře Anděla strážného a prosil Boha o dar slova, aby dovedl obměkčovati srdce lidská. Obdržel jej v nejvyšší míře. Druhou mši sv. obětoval ve svatyni Těšitelky, třetí v chrámě sv. Dominika v Chieri, čtvrtou v dómě v Chieri.

Ve čtvrtek Božího Těla šel do své rodné obce Castelnova. Tam toužebně čekala celá obec na jeho slavnou mši sv. a eucharistický průvod. Všichni, kdož ho znali, byli hluboce dojati, když přistupoval k oltáři. Když se s ním po slavných bohoslužbách matka ocitla sama, řekla mu tato paměťhodná slova:

„Můj Jene, jsi knězem; sloužíš mši sv.! Od nynějška jsi blíže Ježíši Kristu. Pamatuj však, že začítí sloužiti mši sv. znamená začítí trpěti! Nezpozoruješ to hned, ale zvolna poznáš, že tvá matka měla pravdu. Víím, že se za mne budeš denně modliti, a to mi stačí. Od této chvíle myslí jenom na spásu duší a o mne se nestarej!“

ŽIVOTNÍ PROGRAM.

„Jeho životní program, jak si jej o duchovních cvičeních načrtl, nepřináší velkých změn. Vždyť od prvního záblesku rozumu kráčel zpříma, jak mu dovolovaly prostředky a vnukla milost.

Jeho program spočívá na čtyřech úhelných kamenech, na nichž se pak vypne budova jeho svatosti: modlitby, práce, umrtvování vnitřní a vnější a pak, co on cudně nazývá překrásnou ctností — svatá čistota.“

(E. Ceria: Don Bosco con Dio.)

Jako kněz nebude podle předsevzetí choditi na vycházky bez vážné potřeby. Co nejlépe využije času. Bude trpěti, pracovati a pokořovati se ve všem a vždy, jedná-li se o spásu duší. Nepopřeje tělu více než 5 hodin spánku v noci. Přes den a zvláště odpoledne si nepopřeje odpočinku vyjma nemoci. Jeho podnikání bude vždy provázeno modlitbou. — V kněžském životě Don Boska nebude Marta bez Marie.

DEN DOKONALÝ BEZ ZÁPADU

PRVNÍ MĚSÍCE KNĚŽSTVÍ.

Svatý Jan Bosko vtiskl si hluboko do srdce slova velkodušné, chudičkové matky, jež, ač mohla toho dne sníti o pohodlném stáří u syna kněze, myslila jen na spásu duše. Proto se zřekl kaplanského místa v Castelnovo, kde zatímně působil přes prázdniny. Zřekl se stejného místa v Murialdo a místa vychovatele v zámožné rodině janovské. Poslechl rady Don Cafassa a veden touhou po prohloubení bohosloveckých studií a chtěje nabýti zkušeností pod vedením zkušených učitelů, zažádal o přijetí do kněžského konviktu v Turině, kde byl vychováván výkvět arcidiecése.

Vstoupil tam 3. listopadu 1841. Ředitel dr. Guala mu odpustil stravné a jako duchovní vůdce se ho ujal Don Cafasso.

Ve volných chvílích začal Don Bosko studovati poměry, aby se obeznámil s apoštolátem v městě. Jeho zrak utkvěl hned na spoustě chudých, cpuštěných chlapců, kteří se bez dozoru a bez výchovy potloukali po ulicích a náměstích. Viděl, jak je ohrožena spása jejich duše, jaké nebezpečí jim hrozí od špatných druhů. Don Cafasso ho zval, aby jej doprovázel do žaláře, kde s láskou navštěvoval vězně. Don Bosko brzo pochopil, kam

spěje ubohá mládež, a pocítil silné volání, aby se zasvětil její spáse. Řízením božím se setkal se svatým Josefem Cottolengem, který se naň upřeně podíval a pak mu řekl: „Hledí z vás gentleman, přijďte pracovat do malého domu Božské Prozřetelnosti. Není tam nouze o práci.“ Don Bosko požádal představené o dovolení a brzo přišel s radostí. Sám Don Cottolengo ho doprovázel při první návštěvě městečka křesťanské bolesti a cestou dotkl se jeho tenkých šatů a dal mu pro-rockou radu:

„Máte věru tenký a lehounký šat. Zaopatřte si mnohem silnější, aby se naň mohli zavěsiti chlapci, aniž by jej roztrhali. Přijde čas, kdy vám jej bude škubat spousta lidí.“

BARTOLOMĚJ GARELLI.

ZAČÁTEK DÍLA ORATOŘE.

Panna Maria řídila vše k předurčenému cíli. Don Bosko nacházel vždy nové přátele mezi malými uličníky. Toho obdaroval nějakou hračkou, jiného získal dobrým slovem. Don Cafasso již před několika lety otevřel školu k vyučování katechismu pro zednické učně. Scházivali se každou neděli v sakristii u sv. Františka z Assisi. Ale vážné zaměstnání mu mnohdy překáželo a proto se jich ujal Don Bosko. Spokojil se prozatím s málem a začal snít o zvláštním díle pro vyučování a výchovu opuštěné mládeže. Rozhodný popud dostal 8. prosince 1841 ve svátek Neuposkvrněného Početí Panny Marie.

Don Bosko se strojil v sakristii u sv. Františka z Assisi ke mši sv. a čekal na ministranta. Uprostřed sakristie stál s kloboukem v ruce chlapec a zvědavě se rozhlížel. Byl chudičký. Tu se naň prudce obořil kostelník Josef Comotti, člověk prudký a podivínský:

„Co tu děláš? Jenom tu překážíš! Pohni se a běž ministrovat!“

Chlapec se zalekl a ustrašen drsným oslovením, vykotal polohlasně: „Neumím, neznám!“

„Jen pojď,“ naléhal kostelník, „chci, abys ministroval!“

„Neumím,“ odpověděl chlapec zaraženě, „vždyť jsem nikdy neministroval.“

„Co?“ vybuchl konečně kostelník, „ty neumíš?“ Kopl ho se slovy: „Co sem lezeš, když neumíš ministrovat! Klid se!“ Poněvadž vyděšený chlapec stál jako zkamenělý, kostelník se rozzlobil ještě víc a začal ho zasypávat ranami.

„Co děláte?“ vzkřikl Don Bosko, vytržený z modlitby. „Proč bijete toho chlapce? Co vám udělal?“

Kostelník rozlícen, honil chlapce po sakristii. Ubožák si spletl dveře a vyběhl na kruchtu. Pak se vrátil do sakristie a konečně utekl z kostela.

Don Bosko zadržel kostelníka a přísně se ho tázal: „Proč jste bil toho chlapce? Co vyvedl, že jste ho tak honil?“

„Proč leze do sakristie, když neumí ministrovat?“

„Vy jste mu přece ublížil!“

„Co je vám potom!“

„Velice mnoho, vždyť je to můj přítel!“

„Cože?“ zvolal užaslý kostelník, „ten dareba že je váš přítel?“

„Zajisté; všichni pronásledovaní jsou mými přáteli. Vy jste ho bil a představení ho přece znají. Okamžitě ho zavolejte, protože s ním musím mluvit a bez něho se nevracejte, nebo budu na vás žalovat u správce kostela, jak zacházíte s chlapci.“

Na ta slova kostelník ochladl. Odložil smeták a utíkal za chlapcem. Našel ho v blízké ulici, ujistil ho, že mu již neublíží a zavedl ho k Don Boskovi. Ubožák s třesením a s pláčem se nechal vésti. Don Bosko se ho přívětivě otázal:

„Byl jsi již na mši sv.?“

„Ne.“

„Pojď tedy a po ní si promluvíme o něčem, co se ti jistotně zalíbí.“

Don Bosko chtěl chlapce potěšit a povzbudit, ale plán Boží vedl mnohem dále. Rozhovor přerušil kostelník, který přivedl ministranta.

Po mši sv. a po díkučinění Don Bosko zavedl svého čekatele do místnosti u kostela. Zaplašil jeho strach a navázal rozhovor.

„Můj dobrý příteli, jakpak se jmenuješ?“

„Jmenuji se Bartoloměj Garelli.“

„Odkud jsi?“

„Z Asti.“

„Čím se učíš?“

„Zedníkem.“

„Máš ještě tatínka?“

„Již zemřel.“

„A matku?“

„I ta je mrtva.“

„Kolik je ti let?“

„Šestnáct.“

„Umíš číst a psát?“

„Ani trochu.“

„Umíš zpívat?“

Hoch si osušil slzy, podíval se užasle na Don Boska a odpověděl: „Ne.“

„Umíš pískat?“

Hoch se zasmál. To si přál Don Bosko. Byl jist, že si získal jeho důvěru.

„Pověz mi, byl jsi již u sv. přijímání?“

„Ještě ne.“

Byl jsi již u sv. zpovědi?“

„Ano, ale ještě jako malý chlapec.“

„A modlíš se vždy ranní a večerní modlitby?“

„Skoro nikdy; zapomněl jsem je.“

„A nemáš nikoho, kdo by se o tebe staral, aby ses modlil?“

„Ne.“

„Řekni mně, chodíš na mši sv. každou neděli?“

„Skoro vždy,“ odpověděl po chvíli a zamračil se.

„Chodíš na katechismus?“

„Mám strach.“

„Proč?“

„Protože moji menší kamarádi umějí katechismus a já veliký neumím ani slovíčka. Proto se stydím choditi na vyučování mezi ně.“

„Kdybys tě soukromě učil, chodil bys?“

„S radostí.“

„Přišel bys i do této místnosti?“

„Jen když mne nebudou bít.“

„Neboj se, nikdo ti neublíží, ujišťuji tě. Ode dneška jsi mým přítelem a budeš choditi za mnou

a jiným po tobě nic není. Kdy chceš začít s katechismem?“

„Kdy vám libo.“

„Dnes odpoledne?“

„Ano.“

„Chceš, abychom začali hned?“

„S radostí, ihned.“

Tu Don Bosko poklekl a dříve než začal katechismus, pomodlil se „Zdrávas Maria“, aby mu Panna Maria udělila milost, aby mohl spasit onu duši. Zdrávas, vroucně a s dobrým úmyslem pomodlené, bylo semenem obrovského díla. Potom Don Bosko vstal a požehnal se znamením sv. kříže. Jeho žák toho nedovedl. Proto první lekce byla o znamení sv. kříže, o Bohu Stvořiteli a cíli, pro který jsme byli stvořeni a vykoupeni. Po půlhodince ho propustil a slíbil mu, že ho naučí ministrovati. Pak mu dal medajlku Panny Marie. Chlapec mu slíbil, že přijde příští neděli. Don Bosko podotkl na rozchodnou: „Přál bych si, abys nepřišel sám, ale přivedl své druhy. Najdu nějaký dárek pro tebe i pro ty, které přivedeš. Jsi spokojen?“

„Ach, velice,“ odpověděl srdečně dobrý chlapec a políbiv mu dvakrát nebo třikrát ruku, odešel.

To je pravý začátek svátečních oratoří. Don Bosko začal a Garelli byl základním kamenem, na který Panna Maria vyprosila déšť nesčetných milostí.

Následující neděli přišlo šest ošumělých učňů s Garellim a přilnuli k Don Boskovi, který je učil znáti cestu do nebe v místnosti vedle sakristie, zvané oratoř sv. Bonaventury. Jejich zástup rostl

každý týden. Don Bosko se neomezil na pouhé vyučování katechismu, ale začal se zajímat o každého zvlášť, doporučel je do práce a laskavě je pozoroval. Nejvíce se staral o ty, kteří vyšli ze žaláře a potřebovali větší lásky a pečlivějšího dozoru.

Od ledna 1842 vyučoval trochu zpěvu a měl krásný výsledek. Kostel, sakristie a oratoř sv. Františka ožily novou zbožností tolika mladíků, kteří přicházeli v zasvěcené dni na mši sv. a přistupovali alespoň měsíčně ke svátostem. Odpoledne měl pro ně Don Bosko přiměřený výklad katechismu, předčítal jim a učení oživil příjemným zpěvem a zábavou, pokud ji připouštěla místnost a posvátnost domu Božího.

Hoši se podivuhodně hrnuli k Don Boskovi. Je známa epizoda, jak se s ním střetl kterýsi z nich v městě a upustil láhev octa a vína, protože mu chtěl zatleskati. Dospělejší brzo připravil tak, že byli katechisty maličkým. Oratoř se zvolna podivuhodně upevňovala. K vánocům 1842 nacvičili zpěváci první skladbu Don Boska. Po ní následovaly další snadné a zpěvné, svědčící o jeho hudebních vědomostech. K varhanům a harmoniu stačil sám, dokud mu nepomohl dr. Nasi. Silvia Pellica poprosil, aby mu napsal píseň ke cti anděla strážce, jež se pak rozšířila po celé Itálii. Se zpěváky a vytrvalými návštěvníky oratoře podnikl výlet na lodích až k Madonna del Pilone, aby je tak odměnil. Místnosti však brzo nestačily pojmouti tolik chlapců, a proto musel vyučovati katechismu na dvakráte. Dr. Guala mu propůjčil i dvůr konviktu.

Horlivost Dona Boska neustávala na studiu mravouky a pastorálky a na péči o spoustu opuštěné mládeže ve dnech svátečních, ale byl vždy hotov na každý pokyn představených kázati a zpovídati v různých ústavech a farnostech arcidiecése. Jeho působení přinášelo hojné ovoce, protože byl pln lásky a neobyčejné moudrosti. Roku 1844 obrátil zatvrzelou osobu, která do poslední chvíle nechtěla slyšeti o zaopatření.

Dne 31. srpna 1844 se zpovídala u Dona Boska žena portugalského vyslance. Don Bosko jí uložil za pokání třikráte „Anděle Boží“, aby si vyprosila ochranu anděla strážného v neštěstí, z něhož šťastně vyvázla téhož dne na cestě, jak jí světec předpověděl.

Konal divy v žalářích a v polepšovně. Co tu bylo obrácení a zadostučinění!

Nejvíce se z toho těšil arcibiskup Frasoni, který sledoval s láskou působení Dona Boska. Udílel mu štědře rady a posilu, kdykoli se k němu obrátil. Rok 1844 je také začátkem Don Boskovy spisovatelské činnosti. Prostě a lidově napsal tehdy životopis Aloisa Comola, Korunku sedmi bolestí Panny Marie s krátkými úvahami, a to jako křížovou cestu.

Pobyt v konviktě se chýlil ke konci a Don Bosko znova cítil v srdci misionářské povolání. Don Cafasso ho poslal na duchovní cvičení a zatím mu hleděl zaopatřiti v Turině místo, aby mohl pokračovati v práci ve prospěch mládeže. Promluvil s Drem Borelem a dohodli se, že ho doporučí markýzce Barollo, která právě stavěla ústav vedle útulku pro výchovu děvčat nedaleko

díla Cottolengova. Markýzka jmenovala Dona Boska v ústavě duchovním správcem a vyplatila mu plat na šest měsíců předem. Dr. Borel mu postoupil v útulku světnici a Don Bosko se mohl na podzim r. 1844 přestěhovati.

POTULNÁ ORATOŘ.

A co hoši? Don Bosko se ocitl v nesnázích. Jak je shromážditi v úzké a nízké světničce? V konviktě je nemohl nechati. Byl velice sklíčen starostmi, když mu sen naznačil budoucí zastavení.

„Viděl jsem se uprostřed množství vlků, koz a kozlů, beranů, ovcí, psů i ptáků. Všichni rámusili a řvali tak děsně, že by nahnali strachu i nejodvážnějším. Chtěl jsem utéci, když tu krásná Paní, oděná za pastýřku, pokynula, abych ji následoval a doprovázel podivné stádo, zatím co ona předcházela. Putovali jsme po různých místech. Třikráte jsme se zastavili a při každém zastavení mnohá zvířata měnila se v beránky, jejichž počet ustavičně vzrůstal. Po dlouhém putování jsem se ocitl na louce, kde všechna ta zvířata poskakovala a společně se pásala, aniž se kousala.

Znaven, chtěl jsem si sednouti u blízké cesty, ale pastýřka mne pobídla kráčet dále. Ušli jsme kousek cesty a ocitli jsme se na rozsáhlém nádvoří. Po stranách bylo podloubí a vzadu kostel. Tam jsem zpozoroval, že ze čtyř pětina zvířat se stali beránci. Bylo jich obrovské množství. Tu přišlo několik pastýřů, aby je opatrovali, ale nezůstali dlouho a odcházeli. Tu se udál div.

Mnozí beránci se měnili v pastýře a přibývalo jich tak, že se mohli starati o ostatní. Když už byl pastýřů veliký počet, rozdělili se a odcházeli jinam sháněti podivnou zvěř a uváděti ji do jiných ovčinců.

Chtěl jsem odejít, poněvadž se mi zdálo, že je čas ke mši sv., ale pastýřka pokynula, abych se podíval k jihu. Podíval jsem se a viděl jsem pole, na nichž byla zasetá kukuřice, zelí, zemáky, zelenina, červená řípa a jiné plody. Podívej se znova! Podíval jsem se a spatřil jsem velkolepý a vysoký chrám. Orchester, dechová hudba i zpěv mne zvaly na mši sv. Uvnitř chrámu byla bílá páska, na které velkými písmeny bylo napsáno: „Hic domus mea, inde gloria mea“ („To dům je můj, odtud vyjde sláva má“). Potom jsem si dovolil otázkati se pastýřky, kde jsem a co má znamenati ono putování, zastavení a ten dům, chrám a pak druhý chrám. Odpověděla: „Pochopíš všechno, až tělesnýma očima uvidíš vše, cos nyní viděl zrakem duševním.“ Mně se však zdálo, že bdím a' namítl jsem: „Vidím přece jasně, a to očima tělesnýma, a vím, kam jdu a co činím.“ Vtom na věži chrámu sv. Františka z Assisi zaznělo ranní klekání a já jsem se probudil.

Ve třetí neděli v říjnu zabrali útokem pokoj Don Boskův jeho neposedové, šťastni, že našli toho, který je tak miloval. Následující neděli obsadili i chodbu a schodiště s velkým rámusením. Všemožně mu pomáhal dr. Borel. Tak uplynulo šest neděl. Na mši sv. chodili do kostela Panny Marie Těšitelky, na požehnání do školní kaple ke Školským bratřím. Počet chlapců vůči-

hledě rostl a Don Bosko se odhodlal, že promluví s arcibiskupem a markýzkou. Propůjčila mu dva pokoje v ústavě, který měl býti obsazen teprve v srpnu následujícího roku. Tak se mohli nezbedové na svátek Neposkvrněného Početí roku 1844 těšiti z útulné kapličky. Na radu Don Cafassa oratoř dána pod ochranu sv. Františka Sal. Každou neděli ráno mohla býti mládež na mši sv. a na výkladu evangelia; odpoledne po katechismu bývalo požehnání. K hrám určena úzká dlouhá cesta směrem k ústavu Cottolengovu. Hochy vábily kuličky, koule, kuželky, dárky, medajlky, obrázky, ovoce a někdy snídaně nebo svačina, připravená dobrodinci, ale nejsilnějším magnetem byl sám Don Bosko, jeho slovo, jeho dobrota, jeho rady, jeho ustavičná obět, jež poutala srdce spousty chudičké mládeže.

Na sklonku tohoto roku Don Bosko otevřel i nedělní a večerní školy a brzo je dokonale zorganizoval.

Volné chvíle trávil v knihovně. Studoval tam téměř denně. Ovocem jeho práce byla vzácná kniha „Ctitel Anděla strážného“, kterou uveřejnil s písní Silvia Pellica r. 1845.

Nejvíce úsilí vynakládal tehdy a pak po celý život s neobyčejnou pokorou na shánění potřebných prostředků, žebraje od domu k domu. Jeho pokora vzbudila šlechetné dobrodince.

Když počet mladíků neobyčejně vzrostl, dostal dovolení pro svatopostní dobu 1845, že jich mohl část zavésti do kostelíka starého hřbitova u sv. Petra v okovech. Se souhlasem duchovního správce přivedl tam 25. května všechny na rekreaci do

rozsáhlého podloubí a na prostranné nádvoří. Veselý pokřik mladých hrdel rozježil starou hospodyní, která rozlíceně hnala Don Boska ven. Odcházej, předpověděl, že hospodyně i kaplan do týdne zemrou. Dvojnásobná pohroma dopadla jako blesk. Oba zemřeli raněni mrtvicí. Zatím však musel býti uvolněn i ústav na 16. srpna 1845. Don Bosko nevěděl, kam s hochy. Obrátil se na arcibiskupa, který požádal městskou radu, aby mu povolila užívati kaple v městských mlýnech u řeky Dory. Zatím, co očekával vyřízení, byl potěšen dalším snem.

Vypráví: Zdálo se mi, že jsem se ocitl na veliké rovině, přeplněné nesčítným množstvím mládeže. Někteří se rvali, jiní kleli. Tam kradli, jinde dělali neslušné věci. Mrak kamení se nesl vzduchem, jako by to bylo na bojišti. Poznal jsem, že jsou to hoši, opuštění od rodičů a zkažení. Chtěl jsem se vzdáliti, ale tu jsem spatřil vedle sebe Paní, která mi pravila:

„Běž mezi tyto chlapce a dej se do práce!“

Přiblížil jsem se, ale co si počítí? Nebylo místností, kam bychom se uchýlili. Chtěl jsem jim pomoci. Obracel jsem se o pomoc k lidem, kteří nás z dálky pozorovali. Mohli nám vydatně pomoci, ale nikdo o nás nedbal, nikdo nepomohl. Obrátil jsem se tedy na onu vznešenou Paní a ta mi řekla:

„Zde je místo!“ A ukázala mi na louku.

„Vždyť je zde jen louka,“ namítl jsem.

Odpověděla: „Můj Syn a apoštolové neměli ani píď země, kam by složili hlavu.“

Začal jsem pracovati. Napomínal jsem, kázal,

zpovídal na oné louce, ale viděl jsem, že u většiny je marné namáhání, nenaleznu-li ohrazené místo s nějakým stavením, kam by se mohli uchýlit někteří zcela opuštění a lidskou společností vyhnaní a opovrhovaní hoši. Tu mne tato Paní zavedla opodál na sever a pravila: „Podívej se!“

Rozhlížeje se, zpozoroval jsem malý, nízký kostelík. Při něm byl úzký dvůr a na něm velké množství mládeže. Dal jsem se znova do práce. Brzo jsem viděl, že tento domek jest ještě příliš malý, a znova jsem se k ní obrátil. Potom mi ukázala jiný kostel, mnohem větší a vedle něho dům. Pak mne zavedla trochu stranou, téměř před průčelí druhého kostela a pravila:

„Chci, aby na tomto místě, kde podstoupili mučednickou smrt slavní turinští mučedníci Aventor, Oktavián a Solutor, na tomto místě, skropeném a posvěceném jejich krví, byl Bůh zvláštním způsobem uctíván.“

Na ta slova pokročila jednou nohou vpřed a stanula na místě, kde se mučednictví dokonalo a přesně mi je určila. Chtěl jsem si je nějak poznačiti, abych je poznal a našel, až tam někdy přijdu, ale nenašel jsem kolem ani hroudy země, ani kamene, ale přece jsem si místo dobře zapamatoval.

Náhle jsem se viděl obklopen velkým a stále vzrůstajícím množstvím mládeže. Díval jsem se neustále na onu Paní. A tak přibývalo místností a prostředků. Zpozoroval jsem pak i veliký chrám, a to právě na místě, které označila jako místo umučení těchto světců

thébské legie. Chrám byl obklopen množstvím budov a mezi nimi se vypínal krásný pomník.

Zatím co se toto dalo, měl jsem okolo sebe spolupracovníky kněze, kteří mi něco pomáhali, ale pak odcházeli. Snažil jsem se nějak je připoutati, ale oni brzo odcházeli a nechávali mne samotného. Znova jsem se obracel na onu Paní a ta mi řekla:

„Víš, co učinit, aby ti neunikali? Vezmi tuto stužku a ovaž jim čela.“

Vzal jsem z její ruky bílou stužku a viděl jsem na ní napsáno: „Oboedientia“ (poslušnost). Zkusil jsem to a vše se podivuhodně zdařilo.

Tento sen posvítíln znova Don Boskovi na cestu až k založení Salesiánské Společnosti. V neděli 13. července 1845 opustil kapli v ústavě a s pomocí chlapců se přestěhoval se vším do kaple v Mlýnech a pracoval dále v oratoři, důvěřuje v božskou Prozřetelnost. Vyčerpán prací a zemdlen, musel uposlechnouti rady lékařů a přátel. Na začátku října odevzdal oratoř dru Borelovi a s vybranými chlapci se odebral na zotavenou do Becchi. Téměř na lůžku dokončil Církevní dějiny, jež byly brzo vyprodány a způsobily mnoho dobra. Když se vrátil do Turina, byl smutně překvapen výpovědí ze Mlýnů. Neobešlo se to bez pomlouvání, neboť mlynáři se o to postarali. Don Bosko nečekal do 1. ledna 1846, ale od začátku prosince začal s populnou oratoří, která sice mohla býti s p o r t e m pro chlapce, ale pro něho byla hroznou dřinou. Každou neděli sehnal chlapce do kaple ve Mlýnech a pak putoval na různá místa do svatyní a kostelů na předměstí nebo v okolí. Tam byla

mše sv., výklad evangelia, zpovídání, přijímání. Předem připravená suchá snídaně a pak trochu zábavy. Oběd všelijaký. Po obědě vyučování katechismu, požehnání, vycházka a se západem slunce návrat do města.

SMUTNÉ VÁNOCE.

22. prosince se úředně rozloučili s kaplí ve Mlýnech. Zazpívali a pomodlili se a pak Don Bosko s očima k nebi upřenýma povzdechl: „Domini est terra et plenitudo eius!“ („Pánu patří země a plnost její!“) Chlapcům řekl: „Mějte strpení! Panna Maria nám pomůže. Půjdeme hledat jiné místo.“

„Ale kam?“ namítali nejbližší.

„Ten, který připravuje hnízdo ptákům a dou-pata šelmám, nezapomene na nás!“

Na Boží Narození se přihrnula mládež k Útulku, kde bydlil Don Bosko. Zavedl je na služby Boží do města. Smutné vánoce! Zdálo se, že oratoř zapadne. Náš světec již neměl ani píd' země. Přes to se odvážil říci chlapcům: „Milé děti, nebojte se! Již je připraven pro vás krásný dům a brzo jej budeme míti. Budeme míti krásný kostel, veliký dům, prostranné dvory a přijde ještě ne-sčetné množství chlapců. Přijdou se pobavit, pomodlit a pracovat.“ A hoši mu věřili.

V noci měl opět podivuhodný sen. Zdálo se mu, že z aleje na třídě královny Markety viděl na vzdálenost 70 m v poli mezi zeleninou tři krásné jinochy, kteří ho zvali, aby sestoupil k nim. Když k nim došel na místo, kde podstoupili mučednic-

kou smrt svatí Solutor, Aventor a Oktavián, zavedli ho tam, kde se dnes vypíná hlavní oltář basiliky Panny Marie Pomocnice. Stála tam vznešená Paní, obklopená ctihodnými starci a dvorem bohatě vyzdobeným. Paní mu pokynula, aby přistoupil, a pak mu řekla, že to jsou tři mučedníci, kteří jsou zvláštními ochránci toho místa. Pak ho povzbudila, aby se věnoval záchraně mládeže, a ukázala mu dům a kostelík. Pak zvedla pravici a zvolala: „Zde je dům můj, odtud vzejde sláva má.“ Nato zmizela.

Na druhý den spěchal Don Bosko na označené místo, ale našel tam jen dům Pinardiho, obývaný nájemníky nechvalné pověsti.

S pomocí dra Borela najal u kněze Don Moretta tři světnice. Bylo to asi polovici cesty z Útulku do domu Pinardiho. Tak žila oratoř po celý leden, únor i březen roku 1846. Na pobožnosti a bohoslužby putovali vždy do některého chrámu v městě. S pomocí dra Cazpana otevřel znova večerní školy, ale počet návštěvníků musel omezit na 200. Veřejnost byla příliš nedůvěřivá a zaujatá. Don Cafasso musel osobně zakročiti a přemlouvati vážené osoby, protože chtěly zničit potulnou oratoř, obávající se všeho nejhoršího. Svatý kněz opakoval ustavičně: „Nechte, ať pracuje! Nechte, ať pracuje!“ Viděl všechno očima víry. A Don Bosko pracoval dále.

Neustával docházeti do žalářů a doprovázeti odsouzence na popravu. Staral se nadále o Útulek i nemocné u Cottolenga.

V březnu mu dal Don Moretta výpověď, protože nájemníci nemohli snést rámusení chlapců.

NA LOUCE.

Don Bosko se musel zatím spokojiti loukou, kterou najal od pana Filippi. Na louce byla kůlna na dříví oblepená hlinou. Do ní schovali hrací nářadí. Chlapců nebylo ani při největší chudobě, ba přibylo jich na 400. Měli světce a jeho láska jim stačila. Časně zrána sedával na židli a zpovídal, zatím co se jiní bavili v uctivé vzdálenosti. Když skončil, některý z chlapců zatroubil na chraptivou trubku. Don Bosko ohlásil, kam se půjde na služby Boží, a pak se pěkně v řadě šlo na mši sv. a ke sv. přijímání. Překrásná podívaná! Po obědě v určený čas všecko ztichlo. Hoši se v pořádku rozdělili na kroužky podle stáří a naslouchali výkladu katechismu Don Boska, dr. Borela, nebo starších vzdělaných druhů. Poněvadž nebylo místa na požehnání, končivali den litaniami.

Don Bosko pořádal občas vycházky na Supergu, na horu kapucínů, aby hochy vytrhl z chudického prostředí na předměstí. Řeholníci i páni faráři ho vítali s láskou a nabízeli polévku a ovoce pro celou výpravu, takže Don Bosko trochu zapomínal na své trampoty. Prožíval tehdy smutné časy.

Markýz Cavour, otec Gustava a Kamila, primátor Turina, s hrůzou ho kdysi zahlédl, jak seděl s chlapci na zemi. Dal si ho předvolati a výslovně mu zakázal věnovati se chlapcům a pohrozil mu nanejmeně vězením. Bylo třeba zakročení arcibiskupova, aby slavný muž změnil své názory. Don Bosko se ani potom nevyvaroval zvláštního dozoru policie. Dosti dlouho vídal

strážníky, jak chodili okolo louky, jak ho sledovali na jeho vycházkách. Někteří jeho přátelé ho považovali za blázna. Chtěli ho proto zavést do blázince. Don Bosko zavřel do kočáru pány, kteří se tak o něho chtěli postarati, jakmile vstoupili do vozu . . . Jedinou potěchou mu byly sny, v nichž vždy znova mu přislíbeny domy a kostely

Vypovězen z louky, zavedl 5. dubna 1846 své hochy k Panně Marii v poli. Tam je vítali ku podivu zvony a podnes se neví, kdo dal tehdy vyzváněti.

Odpoledne se vrátil na louku a doufal, že obměkčí bratry Filippi, ale vše nadarmo. Výpověď nebyla odvolána. Sklíčen plakal Don Bosko v koutku louky, když k němu přistoupil člověk a ukázal mu domek k pronájmu. Byl to domek Pinardiho. Současně přišel jeho přítel Don Merla. Don Bosko ho poprosil, aby zůstal chvíli s chlapci, a odběhl k panu Pinardimu a najal ubohý domek a kousek pozemku k hrám za 320 lir ročně. Vrátil se s jásotem, jako by byl najal nějaký palác a oznámil vše chlapcům. Již na 12. dubna 1846 připravil místo s patřičným dovolením co nejlépe a přenesl bohoslužebné náčiní a nářadí z Útulku. Narychlo postavil oltář s obrazem sv. Františka Sal., požehnal novou kapli a sloužil mši sv., obklopen chlapci a mnoha významnými osobnostmi z města. Byly to právě veselé velikonoce pro všechny.

V KŮLNĚ PINARDIHO.

Nové sídlo se velice podobalo jeskyni betlemské. Světnice dlouhá 15—16 m a široká 5—6 metrů. Za oltářem dvě komůrky pro sakristii a skladiště. Vedle domku kousek louky, který nestačil pro hry hochů, protože se na něm dalo sotva vydýchnout. Podlaha z hrubého sukovitého dřeva, strop z palachu, postříkaného vápnem a vysoký tak, že stěží člověk prostřední postavy mohl vystoupiti na malý stupeň. Arcibiskup tam nemohl kázati s mitrou na hlavě. Přes to byl Don Bosko šťasten a jeho hoši s ním. Na poděkování Panně Marii putovali dva roky v květnu do svatyně Panny Marie Těšitelky. Bídná kůlna byla první buňkou velikého salesiánského díla. Nenadálé usídlení potulné oratoře se zdálo takovým zázrakem Prozřetelnosti, že se vrátili přátelé Don Boskovi, aby mu pomáhali. Po příkladu arcibiskupa se snažily i úřady vyjítí vstříc, pohlížely na jeho dílo se sympatií, začaly je milovati a podporovati.

Jen slepý by neviděl dobro, které se konalo. Uličníci a nezbedové se přetvářeli jako pod dotykem kouzelné hůlky a přestávali kleti, neslušně mluvití a horlivě přistupovali ke svátostem. Stávali se učelivými, úslužnými, laskavými. Milovali práci a ctnost. I o práci se jim staral Don Bosko a sledoval je otcovsky u jednotlivých mistrů. Poslední mráčky nedůvěry markýze Cavoura rozptýlili strážníci, kteří hlídali oratoř, ba dokonce o velikonocích přistoupili ke svátostem. Konečně i sám král Karel Albert byl včas zpraven

o pravém stavu zásluhou hraběte Provana de Collegno, ministra financí, takže začal podporovati oratoř a k Novému roku poslal 300 lir pro uličníky Don Boska. Městské správě výslovně dal příkaz: „Je mým přáním, aby tato nedělní shromáždění byla podporována a chráněna. Je-li nebezpečí nepořádků, hleďte mu předejít.“

Tak zajistil Karel Albert budoucnost díla Prozřetelnosti. Bylo to úlevou pro srdce ubohého Don Boska, jež toho nanejvýše potřebovalo. Byl tak vyčerpán pětiletou prací, že tělo zhroutilo se v nemoci. Dr. Borel mu uložil, aby si odpočinul.

Brzo ho stihla nová rána. Markýzka Barolo její propustila, když viděla, že je rozhodnut pracovati spíše v oratoři než v jejích ženských ústavech. Ani Silvio Pellico nedovedl pohnouti Don Boska, aby vyhověl markýzce a zanechal svých nezbedů. Očekávaje den svého odchodu, chtěl pronajmouti některou světnici v domě Pinardiho, protože nájemníci se začali před oratoří stěhovati.

Zahrnut prací a neopomíjeje podporovati drobnými poučnými spisy snahy vlády o zvelebení hospodářství, mohl klidně oslaviti svátek sv. Aloisa a sv. Jana Křtitele, ale když se v následující neděli vrátil z Útulku, cítil, že je vyčerpán a musel ulehnouti. Brzy se ocitl na kraji hrobu. Byl zaopatřen sv. svátostmi. Oratoř se chvěla v úzkostech o Don Boska. Všichni chodili po špičkách. Každý ho chtěl ještě viděti a mluvit s ním. Plakali a modlili se. Mnozí se postili a konalí jiné skutky kajícího. Téměř bez ustání putovali po jednom nebo po dvou do svatyně Panny Marie Těšitelky. Panna Maria zasáhla. Právě

když bylo největší nebezpečí, Don Bosko ozdravěl a když po prvé mohl vyjít do oratoře, hoši mu běželi naproti, vzali ho slavnostně na ramena a nesli ho na židli. V kapli domku Pinardiho se zpívalo „Te Deum“. Když trochu zesílil, opustil Turin a odešel do Becchi na zotavenou. Zatím spravoval oratoř dr. Borel, jemuž pomáhali jiní přátelé. Když pak Don Bosko musel ustoupiti novému správci, dal přenést své věci do domku Pinardiho. Tříměsíční pobyt v Becchi se zdál jemu i jeho chlapcům věčností a nedočkavci pořádali mimořádné vycházky za ním. Jednou mu dokonce předložili k rozhodnutí: „Buď se vrátíte do Turina, nebo sem přeneseme oratoř.“

ORATOŘ.

Začínáme psáti Oratoř s velkým „O“. Jeho Oratoř jest nadpřirozeným působením vyvolené dílo jeho kněžské duše. Netvoří nic od základu nového. Bylo zde nedělní vyučování katechismu jako ve farních kostelích a oratoři sv. Filipa Neri a sv. Karla. Když za trudných časů mnozí mladíci jako potulné ovce neznali své farnosti, začal pro ně Don Bosko vyučování katechismu, k němuž připojil řadu cvičení, jež měla vyplnit den Páně.

Víme, že zde působila obapolná přitažlivost a že ho stálo mnohem méně námahy přitáhnouti k sobě spoustu mládeže, než nalézti pro ni místo.

Horlivě se vynasnažoval především o to, aby ji spojil s Bohem zachováváním Božích a církevních přikázání. První jeho starostí bylo, aby cho-

díla na mši sv., aby se naučila a pak se modlila ranní a večerní modlitby, aby připravena přistupovala ke svátostem. Při tom ji přiměřeným výkladem vyučoval ve sv. náboženství. Zábava, hry, vycházky a pak jeho nevyčerpatelná dobrota byly přitažlivými prostředky.

Životní dílo Don Boska, Oratoř s velkým „O“, je duchovní dům, zdvižený ze živoucích kamenů, totiž ze statisíců mladých srdcí.

3. listopadu 1846 vrátil se Don Bosko do Turina s matkou. Svatá žena ve své víře našla dosti síly, aby přinesla velkou obět. Opustila rodný dům, syna Josefa i jeho rodinu. Zřekla se klidu a radostí v Becchi, aby mohla sdílet život odříkání a soužení všeho druhu. Pěšky přes Chieri, kde se na chvíli zastavili, došli navečer do Turina. Právě před Oratoří se střetli s dr. Volou, který byl dojat jejich nouzí a hned vytáhl z kapsy hodinky se slovy: „Vezměte zatím toto a postarejte se o potřebné. Na cestu domů nepotřebuji hodinky.“ Darované hodinky ukazovaly jen první hodiny života odříkání pro spásu duší. Druhého dne je prodali . . .

Chlapci, kteří první nahlédli oknem do bídné světničky v domě Pinardiho, za kterou platil ovšem nájem Don Cafasso, zahlédli Don Boska, jak s matkou zdobí stěny starým obrazem a deskami, na nichž velkými písmeny byly napsány spasitelné myšlenky: „Duše mi dej, ostatní si ponech.“ — „Jediné je zapotřebí: spasiti duši.“ — „Pochválen buď Ježíš Kristus“ a j. Viděli tam dvě lůžka, dvě lavice, dvě židle, koš, stůl, hrníček, pekáč a ně-

kolik talířů. Matka Marketa si občas prozpěvovala litanie nebo se modlila.

V neděli byl ohromný svátek. Na sta chlapců již vědělo, že se Don Bosko vrátil. Záhy zrána se přihrnuli do Oratoře. Připravili mu krásný svátek. Vyzpovídali se a při mši sv. přijímali. Dr. Borel připravil slavnostní přivítání se zpěvy a básněmi. Příležitostný hymnus na slova P. Cazpana zhudebnil kanovník Nasi. Don Bosco dojetím plakal. Promluvil od srdce a ujišťoval hochy, že od nynějška jeho život bude zasvěcen zcela spáse duší.

RUKU V RUCE S PROZŘETELNOSTÍ.

Vskutku, první jeho starostí bylo postarati se o duchovní život spousty mladých synáčků. Ještě v měsíci listopadu zřídil křížovou cestu. Scházel ještě zvonek a ten daroval a požehnal v zastoupení faráře P. Voly. Neměl ještě dovolení přechovávat Nejsv. Svátost a neustal, dokud je nevymohl. V noveně k Narození Páně v Oratoři byla překrásná podívaná. Každého rána několik učňů spěchalo do kaple. Don Bosko sloužil mši sv., podával Tělo Páně a po zpěvu proroctví měl krátkou promluvu a po ní udílel svátostné požehnání. Na půlnoční se hoši připravovali celý týden. Podařilo se jim po prvé nábožně zazpívat mši. To byl jen začátek moudrého řízení, které z Oratoře Don Boska činí vzor všech podobných podniků. Zatím matka i syn se snažili prodati kousek políčka, které jim zbylo v Castelnuove,

aby tak sehnali peníze, potřebné k prvnímu rozletu díla, které později mělo státi miliony. Nájem ze skrovné světničky a kaple platil zatím ještě Don Cafasso. Matka Marketa si dala z Becchi poslati svou svatební výbavu a za několik dní vše přešla na obstojná bohoslužebná roucha a oltární prostěradla.

Dne 1. prosince 1846 převzal úředně Don Bosko do podnájmu celý dům Pinardiho s okolním pozemkem od nájemníka Pankráce Soave. Obehnal jej zídka a vyhradil kousek na zahradu, protože matka by se stěží zřekla kousku políčka. Časem přišla další pomoc a podpora, takže mohl koupiti dům Pinardiho a sousedův, který byl hnízdem špatných lidí. Upravil oba domy a po letech přistavoval budovy, které jsou dodnes uchovávány s úctou a starostlivostí.

Při postupném rozšiřování ústavu sledoval Don Bosko usměrňující plán, který byl částí programu, vypracovaného jeho organisátorským duchem. Projevuje se v plném jase čistých úmyslů, ve vznešenosti cíle, totiž spásy duší a ve svatém zápalu apoštola. Podivuhodným dokladem jsou Pravidla, která napsal právě v prvních letech zařizování Oratoře. Uveřejnil je r. 1852.

Prostudoval důkladně pravidla oratoří sv. Filipa Nerejského v Římě a sv. Karla v Miláně, ale svým vtiskl zcela zvláštního ducha.

Vycházeje od pojmu Oratorio, a nikoliv Ricreatorio — místo pro modlitby a posvěcování duší, a nikoliv jen pro zábavu, vymezil účel Oratoře takto:

Ú č e l e m s v á t e č n í O r a t o ř e j e

baviti mládež ve sváteční dni příjemnou a čestnou zábavou, když se před tím zúčastnila služeb božích v kostele.“ Dveře jsou otevřeny pro chlapce všech společenských tříd. Výjimkou jsou chlapci příliš mladí nebo nemocní nakažlivou chorobou. V případě neuposlechnutí počítá s největší shovívavostí. Tresty nahrazuje srdečným, důtklivým a účinným napomenutím. Jediným důvodem k vyloučení je těžká urážka Boha, spojená s pohoršením, ale ani v tom případě neuvádí přesně poklesky provinilců v seznamech Oratoře.

Pravý lovec duší s takovými zásadami založil Oratoř zcela na výchově náboženské a na častém přístupu k sv. svátostem. Duší života Oratoře byla: zbožnost.

Zvláštní jeho pobožností byla pobožnost k Nejvyšší Svátosti, k nejbl. Panně Marii, k sv. Františku Sal., patronu Oratoře a k sv. Aloisovi. K pobožnostem sepsal zlatou knihu „Zaopatřený mladík“. Vložil do ní hodinky Panny Marie, které zavedl, a dával je zpívati při mši sv. Velkou důležitost přikládal měsíčnímu cvičení o dobré smrti, které obyčejně sám vedl. K doplnění náboženského vzdělání připravil již dávno Církevní dějiny a nyní připravil Dějiny zjevení Božího (Biblickou dějepřevu). Den v Oratoři začínal obyčejně takto: Otvíralo se záhy zrána. Don Bosko zpovídal hochy, kteří chtěli při mši sv. přijímati. Na dvoře byli zatím s hochy P. Borel nebo jiní kněží nebo katecheti, vybraní z řad zámožných, kteří od počátku nabídli svou pomoc (jako hrabě

Cays, markýz Farsati, kanovník Marengo a jiní), nebo dobře připravení dospělejší hoši. Okolo osmé hodiny mše sv., výklad evangelia, sv. přijímání, duchovní písně, příležitostná upozornění. Potom zábava a při tom sváteční škola pro učně, kteří jí potřebovali. Odpoledne okolo druhé hodiny katechismus pro chlapce. Byli rozděleni na třídy podle stáří a podle počtu katechetů, aby vyučování bylo co nejprospěšnější. Někdy sehnal katechetu náhodou. Jednou v neděli r. 1850 byl poctěn návštěvou dvou vznešených církevních hodnostářů. Neznal jich osobně a na jméno se netázal, ale bez odkladu je vybídl, aby vyučovali katechismu. Když jim na konci děkoval, shledal, že první jest slavný filosof a opat Rosmini a druhý kanovník Degaudenzi z Vercel, pozdější biskup ve Vigevano. Jindy tak lapil markýza Gustava Cavoura, jenž doprovázel svého přítele do Oratoře. Privil mu: „Jak vidíte, markýzi, mám zde vyučovati několik chlapců katechismu. Kdybyste byl tak laskav a zabavil je trochu, provedl bych s radostí vašeho přítele.“ Gustav Cavour usedl a vyučoval chlapce z lidu katechismu.

Po hodině katechismu byla pro všechny v kapli pobožnost. Někdy byly nešpory, jindy růženec, ale většinou se zazpívala nějaká píseň nebo „Magnificat“ („Velebí duše má“) a následovalo kázání a požehnání. Potom byla živá zábava. Růženec ráno nebo večer nikdy neopomíjel. Náš světec mu připisoval velikou důležitost. Stačí připomenouti jeho odpověď markýzi Robertu d'Azelio, když mu r. 1848 radil, aby jej zrušil, protože zastaralých 50 Zdrávasů odhrkávaných za sebou se mu zdálo zbytečností.

Nato prohlásil Don Bosko: „Abyste věděl, mně na nich velice záleží a mohu říci, že na nich spočívá moje dílo. Jsem ochoten zřici se spousty jiných, důležitých věcí, ale této nikoli. Kdyby bylo třeba, zřekl bych se i vašeho vzácného přátelství, ale neupustil bych od modlitby svatého růžence.“

Když navečer hoši odcházeli domů, naskytovala se dojemná podívaná. Vlekli s sebou Don Boska kus cesty. Prozpěvovali a naslouchali vypravování povzbuzujících příkladů a propouštěli ho k smrti znaveného, provolávající mu „Evviva!“ („Ať žije!“). Mnohdy slabostí ani nevečeřel a usnul při stole. Tu ho odnášivali hoši, kteří tam ještě zůstali, na chudičkou postel.

Nespokojil se tím, že očekával chlapce ve dveřích Oratoře, ale vyhledával je během týdne a zval je na svátky. I když při službách Božích jiní kázali nebo asistovali, odbíhal, aby překvapil kroužky uličníků, kteří v blízkosti hrávali a laskavým jednáním, ba někdy svatou lstí je přiváděl do Oratoře.

Měl zvláštní taktiku pro kroužky hejsků. Překvapoval je při nedovolených hrách o peníze . . . Přiblížil se jako na podívanou a pak rychle sebral kapesník s penězi a uháněl do Oratoře. Za ním běželi mladíci s pokřikem: „Peníze! Vraťte nám naše peníze!“ — Don Bosko se nezastavil, dokud nevstoupil do kostela, i když tam způsobil poplach. Dr. Borel, který právě kázal, byl na vše připraven. Don Bosko představoval obchodníka nebo jiného rozumného člověka a přehlušil hla-

sitě kazatele, který se naň obořil: „Hej, ty uličníku, klid' se z kostela, copak je zde tržiště?“

„To by tak scházelo! Mám zde svou práci,“ odpovídal.

„V takové úctě máš dům Boží?“

A ráz na ráz následovaly odpovědi. Improvi-soval živý rozhovor mnohdy v nářečí a končil naučením o úctě k domu Božímu, o příkaze svěcení svátečních dní, o sv. zpovědi a sv. přijímání. Hejscí po boku Don Boska všechno slyšeli. Občas se některý odvážil: „Vraťte nám peníze!“ — Don Bosko je držel až do konce. Pak vycházeli z kostela. Vrátil jim peníze, napomenul je, přátelsky poradil a zahrnuv je láskou, učinil z nich své přátele . . .

Během týdne se horlivě věnoval večerní škole, do níž přicházela spousta mladých učňů. Roku 1847 se opovážil uvítati městskou komisi. Zkoušky dopadly skvěle. Pravým triumfem byla zkouška z katechismu, pořádaná na konci postu téhož roku za přítomnosti opata Aposti, poslance Boncompagni, profesora Rayneri, řádného profesora pedagogiky na universitě v Turině. Poslední byl tak nadšen výsledkem, že svým posluchačům říkával: „Chcete-li viděti pedagogiku podivuhodně prováděnou, běžte do Oratoře sv. Františka Sal. a pozorujte, co dělá Don Bosko.“ — Aby se vše zdařilo, zavedl Don Bosko v pravidlech celou řadu úřadů a úkolů, které obsadil teprve časem, ale od počátku postupoval podle svého plánu, který budí hluboký obdiv a sklízí pochvalu.

HOSPIC.

Oratoř byla velikou věcí, ale nestačila vyhověti mravním i hmotným potřebám spousty chudých mladíků, kteří neměli domova, kteří po dni práce museli prospati noc leckde za dveřmi nebo ve stáji nebo pod stromy na ulici. Don Bosko se často setkal s mladíky v postavení tak ubohém, že cítil potřebu hospice.

Bez velikých nároků, s věrou světců začal se dělití o přístřeší a stravu s leckterým z nejubožejších. První pokus ztroskotal tak, že pozbýval naděje.

Bylo to jednoho dubnového večera r. 1847, když se vracel pozdě od nemocného. Tu se střetl na konci ulice, vedoucí od Dory na Valdocco, s hloučkem 20 hejsků. Jakmile zahlédli kněze, začali se oháněti nepřilíš zdvořilými vtipy, a když došel k nim, žádali ho, aby jim zaplatil džbánek piva. Don Bosko je zavedl do blízkého hostince „U Alp“ a poručil prvý a pak druhý džbánek. Když byli trochu rozjařeni a vlídnější, tu po nich žádal, aby mu slíbili, že již nebudou klíti. Podotkl, že je v neděli očekává v Oratoři, a vyzval je, aby se rozešli domů.

Neměli domova. Chodili spáti do stájí s koňmi nebo do společné noclehárny nebo k příbuzným a přátelům. Don Bosko chápal, jak je ohrožena mravnost těchto jinochů, a vzal je s sebou domů. Tam se s nimi pomodlil Otčenáš i Zdravas, jež téměř zapomněli. Po žebříku je zavedl na seník. Dal každému prostěradlo a přikrývku. Uložil mlčení a pořádek a přál jim šťastnou, dobrou noc.

Sestoupil spokojeně a věřil, že je to začátek vysněného hospice.

Prozřetelnost nechtěla použití takových lidí. Když se rozednilo, vyšel ven, aby řekl nocležníkům nějaké dobré slůvko. Vyšel na dvůr, ale ku podivu neslyšel ani nejmenší šramot. Domníval se, že ještě spí, a vylezl, aby je probudil. Vyzráli na něho. Všichni byli pryč i s pokrývkami!

Světec nepozbyl odvahy, nezřekl se plánu na zřízení díla, které zřejmě naléhalo. Ačkoliv se ještě mnohokrát opakovalo hořké překvapení s uprchlíky, se zloději pokrývek, ba i slámy, přece brzo se naň usmál vítězný úspěch.

Téhož roku v měsíci květnu za deštivého večera Don Bosko právě povečeřel, když ke dveřím přišel patnáctiletý hoch, zcela promočený a prosil o chléb a přístřeší.

Matka Marketa ho laskavě přijala, posadila k ohni a když se osušil a zahřál, dala mu polévku a chléb. Když se posílil, otázal se ho Don Bosko, odkud přichází, má-li rodiče a čím se učí.

„Jsem ubohý sirotek a přišel jsem nedávno z Valsesia, abych si našel práci, a učím se zednictví. Měl jsem tři liry, ale utratil jsem je a tak nemám nic.“

„Byl jsi již u sv. přijímání?“

„Ještě ne.“

„Byl jsi již u biřmování?“

„Ještě ne.“

„Zpovídal jsi se již?“

„Ano, někdy, dokud žila moje matka.“

„Kam půjdeš nyní?“

„Nevím. Prosím vás pro Boha, nechce mne zde na noc někde v koutku.“

Nato se dal do pláče. Matka Marketa, dobrotivá a něžná jako matka, zaplakala. I světec, hluboce dojat, podotkl: „Kdybych věděl, že nekrádeš, připravil bych ti zde místo, ale jiní mně již odnesli přikrývky a bojím se, že ty odneseš ostatní.“

„Ne, nebojte se. Jsem chudý, ale nic jsem neukrádl.“

Tu matka řekla: „Chceš-li, připravím mu místečko na dnešek a zítra se Pán Bůh postará.“

„Kam ho chcete dáti?“

„Do kuchyně.“

„Což kdyby vám odnesl hrnce?“

„Postarám se, aby se tak nestalo.“

„Budiž. Dobře.“

Matka i syn vyšli z kuchyně a se sirotkem sebrali několik cihel, položili na čtyři hromádky jako sloupky doprostřed kuchyně a na ně položili několik desek a matraci, kterou sebrali s lůžka Don Boskova se dvěma prostěradly a pokrývkou.

To bylo první lůžko a první ložnice salesiánského hospice v Turině, který měl v budoucnosti pojmouti na tisíc hochů.

Když připravila lůžko, promluvila mu matka Marketa o potřebě práce, o věrnosti a náboženství. Začala tak mimoděk užitečný zvyk zachovávaný v Oratoři a rozšířený do všech salesiánských ústavů. Zvyk, že denně večer se poví chovancům několik dobrých slov, dříve než jdou na odpočinek. „Dobrou noc!“ Pak vybídla chlapce, aby se pomodlil.

„Neumím,“ odpověděl a začervenál se studem.

„Pomodlíš se se mnou,“ řekla mu zbožná žena. Poklekli a on opakoval slovo za slovem.

Na druhý den mu našel Don Bosko práci. Hoch až do zimy docházel na nocleh a k večeři do Oratoře. Když přestaly práce, vrátil se do rodné obce.

První nocležník brzo dostal bratříčka.

Pro nedostatek místa v roce 1847 se musel světec uspokojiti se sedmi hochy, kteří mu dobrým chováním působili radost a povzbuditi ho, aby pokračoval v odvážném podniku. Mezi nimi připomínáme vytrvalého návštěvníka Oratoře, Josefa Buzzetiho, zednického pomocníka, kterého sám Don Bosko pozval, aby se k němu přestěhoval. Se souhlasem rodičů přišel a byl mu pravou rukou. Později mohl u sebe míti větší počet mladíků.

Jednoho dne mu řekla matka Marketa: „Budeš-li tak pokračovati a denně mi přivedeš nové chlapce, pak ti na stáří nezůstane nic.“

Syn jí odpověděl: „Vždycky pro mne zůstane místo v ústavě Cottolengově. Je-li to však dílo Boží, nezahyne.“

Těmi slovy byla matka uklidněna, vždyť byla svědkyní neustálých zázraků Prozřetelnosti a starala se dále, aby chovancům nechybělo nic potřebného. Jejich život plynul mile a klidně. Časně vstávali, slyšeli mši sv., při níž se modlili ranní modlitby a třetí část růžence. Pak odcházeli za prací do města. V poledne přicházeli na oběd. Chytili šálek nebo hliněný talíř a šli ke kotlu, z něhož se kouřilo; visel nad ohništěm nebo stál na trojnožce u dveří. Tam každý dostal polévku

od dobré matky Markety, někdy od Buzzetiho nebo i Don Boska. Jakmile měli trochu kdy, rozutekli se po dvoře. Některý seděl na trámě, jiný na kameni nebo na pařeze stromu a jiný zase na lavici nebo na zemi a pojídali dobroty, které jim skýtala příčinlivá láska světce. Večer kromě polévky dostávali 25 centesimů na chléb. Tak pokračoval až do konce roku 1852 a byla to dojemná podívaná. Don Reviglio později dosvědčoval: V jeho očích tehdy zářil tak drahý a milý paprsek s úsměvem tak laskavým, že ještě dnes po padesáti letech si to živě představuji a nemohu naň zapomenout, an mne dosud naplňuje slastnou útěchou. Jako by mluvil: „Božská Prozřetelnost dává mně a já dávám vám.“

Ani stůl Don Boska nebyl lepší. Polévku měl jako chovanci. Měl sice o příkrm více, ale na jeho rozkaz jej matka udělala v neděli a přinášela mu jej den co den až do čtvrtka na oběd i k večeři. V pátek mu připravila postní jídlo a tím končil týden. Pověstný příkrm byl moučník. Stačilo jej ohřáti a byl hotov.

Tak se chystalo u světce, dokud neměl u sebe kleriky a kněze, kteří na studia i k práci potřebovali vydatnější a lépe připravenou stravu.

Domácí práci konal s matkou, aby nemusel sháněti službu jiných. Aby ušetřil za krejčího a postaral se o potřeby chovanců, stříhal i záplatoval kalhoty, spodky a košile. Aby ulevil matce, štípal dříví, rozdělával oheň, zametal světnici, loupal fazole a škrabal brambory.

Největší podiv budil Don Bosko jako kuchař, opásaný zástěrou. Tehdy hoši jedli s největší

chutí a zdálo se jim, že polévka i polenta od Don Boska má vybranou chuť. On vždy odpovídal: „Nu, můj milý, pochutnej si, vždyť jsem ji dělal já! Dělej čest kuchařovi a hodně se jí najez!“ Jinému zase: „Dal bych ti rád i kus masa, kdybych měl, ale nestarej se — jakmile najdeme vola bez hospodáře, pak si pochutnáme . . .“

„DEJ MI DUŠE!“

Zatím co se staral o živobytí a práci svých chovanců, vdechl Oratoři rozlet za plným, duchovním životem. Dne 1. dubna dosáhl schválení družiny sv. Aloisa. Slavnostní přijímání členů bylo po prvé 21. dubna. Připravil tak hochy na svátek patrona mládeže pobožností šesti neděl ke cti sv. Aloisa z Gonzagy. Současně horlivě připravoval na tři sta hochů k sv. biřmování. Udělil je sám arcibiskup Msgr. Frasoni 29. června o nezapomenutelném svátku, jehož se zúčastnil i nuncius na dvoře savojském a vzácní hosté z řad duchovenstva a laiků. Arcibiskup sloužil slavnou mší sv., rozdával sv. přijímání, uděloval sv. biřmování a měl překrásnou promluvu. Po snídání, zaplaceném arcibiskupem, hoši projevili svou vděčnost zpěvy a promluvami, takže arcipastýř byl hluboce dojat. Až k polední se odtrhl od svých drahých neposedů, kteří se na něho nahrnuli, aby mu mohli důvěrně políbiti prsten.

Významnou událostí, jež se pak opakovala každý rok, bylo d u c h o v n í c v i č e n í (exer-

cicie), jež dával P. Albert asi dvaceti lepším jinochům, kteří zůstávali na oběd u Don Boska a po celý den pozorně sledovali úvahy o důležitých otázkách duševních. Dobrý příklad zapůsobil tak, že příštího roku jich byl dvojnásobný počet.

V září se postaral o krásnou sochu Těšitelky pro mariánské průvody. Na svátek Neposkvrněného Početí téhož roku zakoušel radost z otevření druhé Oratoře: Oratoře sv. Aloisa z Gonzagy.

Zatím se připravoval Piemont a velký díl Italie k válce zvané Risorgimento. Světec tehdy sloužil v ústavě Dobrého pastýře mši sv., když byl vyrušen výkřikem sestry, která ve chvíli pozdvihování viděla místo proměněné hostie zkrvavené dítě. Po mši sv. zavolal sestřičku do sakristie a dověděl se o vidění. Tázal se jí: „Víte, co to znamená?“ Když nevěděla, zřejmě prorokoval: „Veliké pronásledování církve.“ — Netrvalo dlouho a propuklo prudce. Don Bosko při všem se choval tak, že výmluvně svědčil, že lze sloužiti vlasti, aniž zrazujeme církev. Jako kněz a Ital nikdy neznesvětil kněžský charakter křiklounským vlastenčením, ale dovedl podati důkazy hluboké lásky k vlasti a tak své hochy vychovával k nejčistšímu a nejsvětějšímu vlastenectví, zůstávaje věren vrchnosti a maje o církvi a sv. Otcí pojem zcela nadpřirozený. Dokonce proti volání: „Ať žije Pius IX.“ (které mělo vésti k zapomenutí náměstka Kristova, aby vzbudilo sympatie širokých vrstev jen pro ideál otcovského panovníka), vyzvedl volání: „Ať žije papež!“, které po věky bude tryskati z hloubi srdce každého křesťana, byť byl kdokoliv nástupcem Petrovým. Politiku

ponechával schopným mužům a nezúčastňoval se projevů čistě politických, snášeje podezřívání, vyhrůžky a pronásledování. Staral se však, aby vlasti vychoval mládež, která by jí zajistila skvělou budoucnost. Jeho čistý úmysl byl příliš zřejmý, než aby mu nezískal důvěry vladařů i ministrů. Důvěry té nepozbyl ani tehdy, když musel předpověděti Viktoru Emanuelovi II. velké pohřby na královském dvoře r. 1855, protože potvrdil zákon o zrušení řádů. Nepozbyl jí ani tehdy, když otevřeně řekl ministru Rattazimu, že v celé theologii nenalezl místa, jež by ho chránilo před církevními tresty. Jeho mládež vyrůstala dobrá, klidná. Dorůstala ve výborné občany a zdatné vojíny pro těžké a rozhodné chvíle.

Venku se množství mládeže spíjelo hesly nebo se zvrhlo ve smutně proslulé kroužky, které ukamenovaly a ubily mnoho lidí, a mnohdy zvrátilo obecný řád. Světec zachraňoval, co mohl. Otvíral dveře nejvíce opuštěným a nejvíce ohroženým. S počátku je nechal přespati v domě. Učil je modlitbám, pravdám sv. víry a připravoval je k hodnému přijímání sv. svátostí. Když se přesvědčil o jejich dobré vůli a o jejich dobrém chování, podle jejich náklonností jim hledal místo u počestných, křesťanských mistrů, u nichž mohli nejen vydělávat, ale hlavně dobře se naučiti řemeslu a dobrému chování. Sledoval je s otcovskou láskou a s obezřelostí zkušeného vychovatele.

Pán se mu v tom roce postaral o dva vydatné pomocníky — klerika Savio Ascania, který po uzavření semináře v Turině pokračoval ve studiích

u Don Boska a nikoliv v semináři v Chieri — a vysloužilého ostrostřelce Brosio Josefa, který vykonal vzácné služby jako učitel tělocviku a vojenské předvýchovy. Dostal od vlády 200 pušek bez hlavní a začal čilé hochy cvičiti v manévrech, při nichž jednou zpustošili celou zahrádku matky Markéty. Tak se udrželi v Oratoři i nepokojní duchové.

Spořádaný výcvik těla nijak neuškodil duchu. Na vánoce se vyzpovídalo a přistoupilo ke stolu Páně 650 mladíků. Don Bosko sloužil mši sv. Otevřel svatostánek, odkryl ciborium a viděl v něm jen několik Hostií. — Co si počít? Trapný okamžik a pak s věrou v Boha přistoupil k mřížce a podal všem mladíkům . . . Zázrak vzbudil rozruch, když kostelník vyjevil, že pozdě zpozoroval, že kalich s hostiemi zapomněl v sakristii. Světec vše potvrdil r. 1863 těmito slovy: „Ovšem, v ciboriu bylo málo Hostií, ale přes to jsem mohl podati všem, kteří přistoupili, a bylo jich hodně. Pán Ježíš chtěl tímto zázrakem ukázati, jak milými jsou mu sv. přijímání dobře a často konaná.“

Když se ho tázali, s jakými city tehdy podával, odpověděl: „Byl jsem dojat, ale klidný. Myslil jsem si, že mnohem větší je zázrak proměnění, než rozmnožení.“

Rok 1849 přinesl smrt Karlu Albertovi a Piu IX. vyhnanství. Don Bosko ve snách předvídal první pohromu a naporučil zvláštní modlitby. Sv. Otci kromě hojných modliteb zaslal skromnou sbírku 33 lir, uspořádanou mezi chudou mládeží Oratoře. Skutek dojal sv. Otce tak, že pověřil

nuncia, aby poděkoval a odeslal Don Boskovi s apoštolským požehnáním 60 růženců.

Slavnostně byly rozdány 21. července 1850. Světcova horlivost vřela nezadržitelně podnikavostí. Zatím co pořádal své dílo ve prospěch mládeže, toužil po tom, aby měl kněze a bohoslovce pro daleké misie. Již r. 1848 slyšel ho kdosi, jak si povzdechl: „Ach, kéž bych měl mnoho kněží a bohoslovců, hned bych je poslal hlásati evangelium do Patagonie a Ohňové Země, protože tam jsou nejopuštěnější kmeny!“ — Takové nadšení snad vzbudily zápisy Díla šíření víry, jež čítával svým chovancům při jídle. I tato slavná hodina měla odbíti pro jeho Společnost, ale zatím naléhalo poslání neméně obtížné a nebezpečné v samém městě Turině a v Piemontě: záchrana víry katolické v lidu napadeném protestantstvím.

NA ZÁCHRANU VÍRY V LIDU.

Ediktem ze dne 19. června 1848 nabyli v Piemontě valdenští a židé plné svobody a rovnoprávnosti s katolíky. Nikterak nešetřeno víry předků a mezi lid opovážlivě rozsévány bludy. Valdenští se ubytovali nedaleko Oratoře sv. Aloisa a když s nezdarem pořádali náboženské konference pro dospělé a nikoho nechytily, začali chytati hochy z Oratoře dárky, knihami a řečí, očernující katolické náboženství. Pokoušeli se je odvrátiti od navštěvování Oratoře a zvali je na své schůzky. Když ani šestnáct soldů, které nabízeli, nestačilo k polapení množství, použili násilí a pořádali

útoky kamením proti hochům z Oratoře, ba vzali si na mušku pistolí dr. Borela i dr. Carpana. Prozřetelnost nedopustila krveprolévání. Hoši z Oratoře se brzo vzpamatovali a uhájili se, až opanovali pole. Oratoř sv. Františka Saleského — vzdálenější — nepocítila hned nového útoku, ba mohla téhož roku s nebyvalou okázalostí oslavovati sv. Aloisa u přítomnosti bratří Cavourů, kteří kráčeli v průvodě vedle sochy světce se svíci v ruce a zpívali hymnus.

Sprosté pomluvy, šířené sektářskými novinami, brzo zasáhly trpce srdce našeho světce, když mu odešlo několik jinochů, kteří dali přednost tajným kroužkům. Odchovaní revolucionářským duchem, volili raději dobrodružný život než výchovu, která z nich měla učiniti občany užitečné vlasti. To asi ještě nestačilo. Zatím co vyháněli jesuity z města a napadali též jiné řeholní domy, poškozující kláštery a ústavy, vystřelil jedné jarní neděle odpoledne jakýsi ztřeštěnec na Don Boska. Koule prolítla mu pod paždím a jen propálila šat. Právě vyučoval katechismu. Hoši se nesmírně poděsili, ale událost vrátila snad rozum marnotratným synům, kteří se zvolna vraceli do Oratoře.

Don Bosko dodal odvahy hochům a žertovně prohodil: „Co se tak lekáte nepovedeného žertu? Je to jen žert. Někteří nedobře vychovaní lidé neumějí žertovati tak, aby se neprohřešili proti zdvořilosti. Vidíte: potrhali mi šat a poškodili zeď... Kdyby Matka Boží nebyla zmátla jejich ránu, byli by mne zasáhli.“ — Houževnatě se opřel proti protestantskému tisku, který zahájil smutný boj proti církvi a jejím zřízením. S odvahou lidí

mnohem zámožnějších začal vydávati nejdříve nábožensko-politický čtrnáctideník „Přítel mládeže“, který žil pouze osm měsíců a pak splynul pro nedostatek prostředků se „Vzdělavatelem lidu“. Později skládal a rozšiřoval letáčky „Naučení pro katolíka“ a r. 1853 se rozhodl pro založení „Katolické četby“, jež dodnes po osmdesáti letech měsíčně se v tisících výtiscích rozlétají mezi lid. Činností sledující cíl spasení duší a jejich vysvobození z osidel bludu uvalil na sebe hněv bludařů, kteří ho často se zbraní napadli a ohrožovali jeho život. Prozřetelnost často zasáhla podivuhodně.

PODIVNÝ PES SIVÁK.

Zběžně se seznámíme s podivuhodným zachráněncem Don Boska, ačkoliv se po prvé ukázal až r. 1852. Bylo to zvíře na pohled hrozné tak, že matka Marketa zvolala: „Ach, to je hrozné hovado!“ Podobal se vlku, měl dlouhý čumák, vzpřímené uši, sivou srst a byl vysoký jeden metr . . .“ (Životopisné Paměti IV. 712.)

—Jednou večer r. 1852 vracel se Don Bosko neobvykle pozdě, když tu spatřil po svém boku obrovského psa.

Polekal se, ale hned se s ním spřátelil, vida, že ho neohrožuje, ba poskakuje okolo něho. Zvíře ho doprovodilo až k Oratoři a pak odběhlo. Totéž se opakovalo několikráte a to vždy, když se nemohl vrátiti zavčas domů, nebo neměl společníka. Tu vídal, jak s té neb s oné strany ulice se vy-

nořil Sivák. Někdy posílala matka Marketa v ústřety Don Boskovi některého mladíka, takže mnozí viděli jeho čtyřnohého strážce.

Světec brzo pochopil jeho úkol.

Sám vypráví: „Vracel jsem se pozdě večer domů. Tu jsem potkal přítele, který mne doprovodil kus cesty a pak se chtěl vrátiti. Číhalo na mne větší nebezpečí až před Oratoří a tu se objevil můj tajemný strážce Sivák. Přítel při pohledu na takové psisko se poděsil a řekl: ‚Nedovolím, abyste šel domů sám s tímto zvířetem.‘ Zatím vzal dva veliké kameny a mrštil je vší silou proti psovi. Pes se ani nepohnul, jako by ani necítil, že ho udeřil. Na to s hrůzou zvolal přítel: ‚To jsou čáry! To jsou čáry!‘ — A neodvážil se nechat mne samotného. Doprovodil mne až do Oratoře. Musel jsem pak s ním poslati dva mladíky, protože se neodvažoval sám. Takovou hrůzou byl jat po setkání se Sivákem. Sivák ovšem zmizel. Viděl, že mám průvodce . . .“

Jindy mu nedovolil pes překročiti práh. Don Bosko zapomněl ve dne na důležitou věc a proto musel odejít pozdě večer. Matka mu to chtěla vymluviti, ale utěšoval ji, aby se nebála. Vzal klobouk, zavolal několik mladíků, aby ho doprovodili, a již odcházel, když u vrat viděl nataženého Siváka. Vrátný ho dosud neznal a několikráte se ho pokoušel odehnati, ale pes se vždy vrátil, jako by někoho očekával.

„Ach, Sivák!“ zvolal Don Bosko. „Tím lépe! Bude nás o jednoho více. Vstaň a pojď!“

Ale Sivák nejen neuposlechl, ale hrozivě zavřel a ani se nehnul. Dvakráte ho chtěl světec

obejíti, ale Sivák mu to nedovolil. Kterýsi ho chtěl odstrčiti nohou, ale pes hrozivě zaštěkal. Don Bosko se snažil protlačiti se dveřmi, ale tu se mu pes vrhl k nohám. Dobrá matka Marketa tedy pravila:

„Nechceš-li poslechnouti mne, poslechni alespoň psa. Zůstaň doma!“

Vida polekanou matku, vrátil se hned domů. Neuplynulo ani čtvrt hodiny a bylo mu hlášeno, aby se měl na pozoru, že se tři nebo čtyři podezřelé osoby potulují okolo Oratoře a jistě ho chtějí zastřeliti.

Sivák mu zachránil život ještě na konci listopadu r. 1854. Bylo zamračeno a stmívalo se, když se Don Bosko vracel z města. Aby zůstal poblíž lidských příbytků, šel po cestě, jež vede od svatyně Těšitelky k Domku božské Prozřetelnosti. Náhle zpozoroval před sebou dva muže. Kráčeli několik kroků před ním a zrychlovali nebo zpomalovali krok, jak jej zrychloval nebo zpomaloval Don Bosko. Přešel-li na druhou stranu ulice, přešli obratně též oni. Bezpochyby neměli dobrého úmyslu. Světec se chtěl vrátiti a zachrániti v některém blízkém domě, ale bylo již pozdě. Zločtilci se náhle obrátili a s hrozivým mlčením přiskočili a hodili mu přes hlavu plášť. Don Bosko se všemožně snažil vymaniti se z jejich úkladů. Rychle se sehnul, vysvobodil hlavu a začal se oháněti. Útočníci ho chtěli chytati a jeden mu vrazil šátek do úst, aby nemohl přivolati pomoc. V tom okamžiku, zatím co v srdci vzýval Boha o pomoc, objevil se Sivák a začal tak děsně štěkati, že se to podobalo spíše řevu rozzuřeného

medvěda než štěkotu psa nebo vlka. Tím se nespokojil, ale vrhl se s tlapami proti jednomu a donutil ho stáhnouti plášť s hlavy Don Boska. Pak se vrhl na druhého a v okamžiku ho srazil k zemi. První, vida špatný konec, chtěl utéci, ale Sivák ho nepustil. Skočil na něho a strhl ho do bláta. Pak se zastavil a s vyceněnými zuby pozoroval zlotřilce. Ti začali volati:

„Don Bosko! Smilujte se! Ach, okřikněte ho, ať nás nepokouše! Smilujte se! Odvolejte ho!“

„Zavolám jej,“ odpověděl Don Bosko, „ale vy mne necháte klidně odejít.“

„Ovšem, jen jděte, ale odvolejte ho!“

„Siváku!“ zvolal Don Bosko, „pojď sem!“

Sivák poslušně přišel a propustil zlotřilce, kteří uháněli domů.

Přes neočekávanou ochranu světec nebyl schopen jíti dále. Vešel do blízkého ústavu Cottolengova. Když se probral ze zděšení a když byl laskavě pohoštěn, vybral se do Oratoře s četným doprovodem. Pes ho doprovázel až na schody, které vedly do jeho světnice.

Don Bosko se často pokoušel zvědět něco o tajemném psu, ale vždy si pomyslí: „Ať je to cokoli, jen když je mým přítelem!“

Vskutku, Sivák byl vždy jeho přítelem, nejen v Turině, ale podivuhodně též jinde. Naposled se ukázal v Bordighera v únoru r. 1883.

Že mnohokrát byl spáchán atentát na život našeho světce, o tom svědčí písemně sám Don Bosko, který právě se zřetelem na „Katolickou četbu“ napsal:

„Katolická četba byla uvítána všeobecně s po-

chvalou. Počet čtenářů je neobvyklý a v tom vězí příčina hněvu protestantů. Snažili se ji potíratí ve svých novinách a Evangelickou četbou, ale nezískali čtenářů. Proto všemožně zaútočili na ubohého Don Boska. Hned ti a hned zase oni přicházeli disputovat. Byli přesvědčeni, jak říkali, že nikdo neodolá jejich důvodům. Katoličtí kněží prý jsou tak hloupí, že se po dvou slovech dají chytit. Ke mně přicházeli po jednom i po dvou i více. Vždycky jsem je vyslechl a doporučil jsem jim, aby obtíže, na které nedovedli odpovědět, předložili své konsistoři a pak mně laskavě sdělili odpověď. Přišel Amadeus Bert a pak Meille i Pugno a mnozí jiní, ale nedosáhli toho, abych přestal mluvití nebo tisknouti časové úvahy, a to je popudilo k neslýchanému vzteku . . .“

VÝMLUVNÝ ROZHOVOR.

Bylo to v srpnovou neděli r. 1853. Dopoledne kolem 11 hodiny přišli do Oratoře dva páni, kteří si žádali mluvití s Don Boskem. Ačkoliv byl unaven zpovídáním, mší sv. a kázáním, přijal je ochotně ve svém pokoji. Zatím se nezdrželi někteří mladíci s Josefem Buzzetim, aby se nepostavili na stráž u dveří bytu Don Boska. Dva neznámí budili přílišné podezření. Po několika zdvořilůstkách začal jeden: „Vy, velebný pane, máte od přirozenosti vzácný dar. Lid rád čte vaše řádky a rozumí jim a proto přicházíme vás prositi, abyste toho daru využil pro věci prospěšné vědě, umění a obchodu.“

„Opravdu,“ odpověděl Don Bosko, „dosud podle svých slabých sil dělám, co mně radíte. Vydal jsem Biblickou dějepravu, Církevní dějiny a spisek Měřický systém desítkový, kromě řady jiných brožur, které došly pochvaly a zdá se mi, že nebyly nadarmo. Nyní jsem zcela zaměstnán Katolickou četbou a chci se jí věnovati celou duší, protože se domnívám, že nesmírně prospěje mládeži a lidu.“

„Mnohem lépe by bylo, kdybyste sepsal nějaké cvičebnice pro školy, jako na př. dějiny starověku, cvičebnice zeměpisu, fyziky, měřictví, místo Katolické četby.“

„Proč ne Katolickou četbu?“

„Protože jsou to věci dávno a tisíckrát přemílané a přemleté.“

„Máte pravdu, o těch věcech psali mnozí, ale v tlustých učených knihách, které se hodí pro inteligenci, ale ne pro lid, pro který jsou právě určeny malé a prosté brožurky Katolické četby.“

„Taková práce vám nijak neprospívá. Kdybyste se však věnoval práci, kterou vám navrhuje, získal byste i hmotnou podporu pro váš podivuhodný ústav, který vám svěřila božská Prozřetelnost. Vezměte tedy jako příspěvek (a podávali čtyři tisícovky) a není to naposled. Slibujeme vám, že dostanete další a větší.“

„Proč tolik peněz?“

Abychom vás povzbudili k navrhované práci, abychom podporovali váš ústav, který nelze dosti vynachváliti.“

„Pánové, odpusťte, ale peníze vám vracím. Zatím se nemohu věnovati nějaké vědecké práci, která by se netýkala Katolické četby.“

„Ale to je zbytečná práce.“

„Je-li to zbytečná práce, co vám na tom záleží? Je-li to užitečné dílo, nač peníze, aby bylo překaženo?“

„Nevíte, co činíte. Tímto odmítnutím působíte škodu ústavu a vystavujete se následkům a nebezpečím.“

„Milí pánové, chápu, co tím chcete říci, ale jasně a zpříma z lásky k pravdě prohlašuji, že se nikoho nebojím. Stav se knězem, zasvětil jsem se prospěchu církve a spáse duší a zvláště mládeže. Proto jsem začal a neustanu vydávati se vší silou Katolickou četbu.“

„Jednáte špatně!“ podrážděně vykřikli a vyskočili. „Jednáte špatně a urážíte nás. Však kdoví, co z vás bude. Vyjdete-li z domu, víte, zda se ještě vrátíte?“

Nešťastníci mluvili tak vyhrůžně, že mladíci, kteří stáli na stráži a slyšeli celý rozhovor, ze strachu, že Don Boskovi ublíží, pootevřeli dveře, aby pánové věděli, že pomoc je nablízku.

Světec beze strachu odpověděl: „Vidím, že neznáte katolických kněží. Nesnížili byste se k vyhrůžkám. Vězte tedy, že kněží katolické církve za života pracují z lásky k Bohu. Kdyby měli při vykonávání svého úřadu podlehnouti, považovali by smrt za největší štěstí, největší slávu. Přestaňte s vyhrůžkami, protože se jim smějí.“

Tak odvážnými slovy oba bludaři byli tak rozjitřeni, že se k němu přiblížili a chtěli ho uchopiti. Don Bosko chytil opatrně židli do rukou a pokračoval: „Kdybych chtěl použití

násilí, pocítli byste, co stojí porušení práva svobodného občana, ale síla kněze je v trpělivosti a odpouštění. Třeba však skoncovat. Klidte se odtud!“

Obešel židli, kterou držel v ruce jako štít, otevřel dveře a vida Buzzetiho, pravil: „Zaveď tyto pány až k bráně, neznají dobře schody.“

Na takovou výzvu se oba podívali na sebe a řekli Don Boskovi: „Ještě se příležitostně uvidíme!“ a vyšli s tváří rozpálenou a s očima jiskřícíma rozhořčením. (Životopisné Paměti IV. 626.)

Nezůstali jen při vyhrůžkách. Jednou večer byl zavolán, aby vyzpovídal v domě „U zlatého srdce“ umírajícího. Zadrželi ho nejdříve ve společnosti lidí nekalého úmyslu — později se dověděl, že měli zaplaceno — kteří hráli a popíjeli. Nejdříve po dobrém a pak s vyhrůžkami se ho snažili přiměti, aby vypil skleničku otráveného vína. Musel použít veškeré obratnosti, aby jim unikl a dostal se ke dveřím, kde stáli na stráž čtyři jinoši. V srpnu jistý Andreis poděsil celou Oratoř. Řeznickým nožem chtěl zabít Don Boska. Policie přes upozornění nechala na sebe čekat. Když konečně provinilce chytila, bylo to jen na chvíli. Ještě večer byl venku. Nešťastník ohrožoval světce na životě ještě několikrát, a to z jara r. 1854. To vzbudilo takový rozruch, že veliký přítel světcův, obchodník Dupré promluvil s nešťastníkem a dověděl se, že byl placen. Dali mu 160 lir a již se neukázal. Jiný atentát byl na Don Boska spáchán v domě Sardi naproti Útulku. Zavolali světce, aby přišel vyzpovídat nemocnou. Našel na lůžku ženštinu, obklopenou čtyřmi po-

dezřelými chlapy. Když je světec vyzval, aby se vzdálili a dovolili, aby ji vyzpovídal, začali se zuřivě hádati. Náhle zhaslo světlo a chlapi naň začali dorážeti holemi. Don Bosko prohlédl lest, uchoopil židli a chráně se co nejlépe, dostal se ke dveřím a vletěl do náručí hochů z Oratoře, kteří ho z opatrnosti doprovázeli. Rána holí mu strhla nehet na pravém palci. Rozbili mu článek prstu tak, že byl poznamenan na několik let.

POSLEDNÍ VÝZNAMNÁ EPISODA.

Roku 1854 v neděli odpoledne vstoupili k Don Boskovi dva velice slušně odění pánové. Don Bosko je zdvořile uvítal. Dvůr byl prázdný, protože hoši byli v kostele. Jan Cagliero je zahlédl a byl jat neblahou předtuchou. Schoval se do vedlejší světnice a zůstal na stráži u dveří. Natahoval uši, ale s počátku nerozuměl nic, ačkoli rozhovor byl velice živý. Zdálo se mu však, že Don Bosko odporoval. Tu se začali oba vetřelci rozkřikovat. Slyšel zřetelně tato slova:

„Konečně, co vám potom, kážeme-li to neb ono? Co máte z toho, že nám odporujete?“

Světec odpověděl:

„Mou povinností je hájiti ze všech sil pravdu a svaté náboženství!“

„Tedy nepřestanete psáti pro Katolickou četbu?“

„Ne!“ odpověděl rozhodně.

Začali mu vyhrožovat a jeden vytáhl dvě pistole, jak sám později řekl, a prohlásil:

„Poslechněte nebo zemřete!“

„Jen střelte!“ odpověděl světec a pohlédl na ně nebojácně.

Tu se rozlehla pokojem silná rána, která poděsila oba pány tak, že hned položili pistole. Co se stalo? Cagliero již nerozuměl jejich rozhovoru a slovům tiše proneseným a obával se o Don Boska. Udeřil prudce pěstí do dveří a běžel zavolat Buzzetiho, který okamžitě přiběhl. Chtěli vejíti do světnice, ale vtom vyšli pánové rozčileni. Světec je vyprovázel pokorně s biretem v ruce a zdvořile je zdravil...

Don Bosko neodložil pera. Nestáčily mu hodiny ve dne, zasvěcené zcela péči o ústav a vykonávání úřadu kněžského. Noční odpočinek omezil na 5 hodin a z nich mnohdy většinu obětoval po celé týdny apoštolátu dobrého tisku, jenž jest jeho největší chloubou. Podle svého plánu provedl obrovské dílo. Když ještě neměl ani tiskařského stroje, říkával: „Chci zařídit malou tiskárnu a pak jednu velkou a pak mnoho jiných.“ Podařilo se mu to na sklonku roku 1861. Otevřel první s dvěma starými stroji, lisem a stolem s písmeny. Roku 1863 ji poněkud rozšířil a v letech následujících zdokonalil.

Co dobrého tisku vychází a vyšlo z požehnaných tiskáren! Jen sám Don Bosko napsal na osmdesát spisů. Jsou to knihy školní a dějepisné, katechetické a polemické, životopisné a hagiografické, životy papežů a knihy mariánské, knihy asketické a zábavně výchovné.

SNY SE USKUTEČNĚJÍ.

Zatím co horlivě bojoval o záchranu katolické víry v lidu, pokračoval s podniky obřími kroky. Byl přesvědčen, že k zajištění a trvání svého díla potřebuje řeholní společnosti. Nespouštěl s očí nejlepší ze svých chovanců. Jednoho dne v měsíci červenci r. 1849 si zavolal Buzzetiho, Gastiniho, Belliu a Reviglia. Ty si vyhlédl za spolupracovníky, ale cesta byla ještě daleká.

Mezitím otevřel v části města zvané Vanchiglia třetí Oratoř, zasvěcenou Andělu strážnému. Vybavil ji ředitelem a katechety. Se souhlasem revolucionářů započal. Rozvoje spasného díla nezadržel ani oheň, hozený na šaty představeného. Smutná událost naopak přivábila množství hochů. Předsudky zvolna padaly a lidé začínali chápati, že se jedná o jejich dobro. V domě Pinardiho zvolna nabýval více místa, že mohl ubytovati několik seminaristů, rozehnaných uzavřením semináře v Turině. Zároveň jeho pověst jako nejlepšího moralisty, odchovaného ve škole dra Gualy a blahoslaveného Cafassa, vábila do Oratoře význačné duchovní osoby na konference. — Prozřetelnost budila důvěru k Don Boskovi i divy. V neděli po Všech svatých koupil Don Bosko pro chlapce tři pytle kaštanů. Zpozoroval v poslední chvíli, že matka uvařila pouze tři kilogramy. Nikoho nechtěl zkrátiti. Doporučil vše Pánu Bohu a začal rozdávati. Naplnil čepice asi 600 chlapců.

U Porta Palazzo (náměstí v Turině) nechtěl jakýsi hoch slyšeti slovo Boží. Ve chvíli pozbyl

zraku a jen Don Bosko mu jej navrátil za všeobecného úžasu. Uzdravoval od bolení zubů, od bolení hlavy. Chudý člověk prosil o almužnu a Don Bosko měl jenom čtyři soldy. Koupil za ně trochu mouky a ta rozmnožena stačí k nasycení sedmičlenné rodiny. Přivedli k němu ženu, opírající se o berlu a hůl. Od Don Boska vychází sama, bez obtíží. Návštěvník Oratoře, zaznamenaný v Kronice pode jménem Karel, onemocněl a zemřel vzdychaje po Don Boskovi. Světec se vrátil, ale hoch byl již půl dne mrtev. Don Bosko prohlašuje, že jen spí, vstupuje do světnice a volá ho. Karel se probírá jako ze sna, otvírá tajemství svého svědomí, hřích zamlčený v minulých zpovědích, prosí o rozhřešení před matkou a vyjevenými domácími. Po dvě hodiny mluví. Jeho tělo, ačkoliv se pohybuje, zůstává studené jako led. Don Bosko mu praví:

„Jsi v milosti Boží. Nebe je ti otevřeno. Chceš jít do nebe nebo zůstat s námi?“

„Chci do nebe,“ odpověděl Karel.

„Na shledanou v ráji!“ dokončil Don Bosko. Před přítomnými chlapci položil hlavu na podušku, zavřel oči a usnul v Pánu.

Dověděl se o tom i P. Jozef Franco, člen Tovaryšstva Ježíšova, který o události svědčí písemně.

Mimořádné události otřásaly jen nejbližšími, ale pověst o dobru, které se konalo na Valdocco, donesla se až k úřadům obecním, státním i církevním. Skrovný domek vítal často vzácné návštěvníky, biskupy, ministry a senátory. Nejsrdečnější byla návštěva hraběte Bedřicha Sclopis, markýze Ignáce Pallavicini, hraběte Aloisa Collegno,

kteří zavítali do Oratoře v neděli na začátku r. 1850 a překvapili hochy v živé zábavě. Zvolali: „Nádherná podívaná! Překrásné! Šťastný Turin, bude-li míti několik takových ústavů!“ — Jejich úžas a obdiv vzrostl, když v rozhovoru s Don Boskem poznali, že tam kvetou ještě jiná díla, když shledali, že je tam kromě Oratoře nedělní a večerní škola, hospic pro sirotky a opuštěné, když viděli na své oči chudobu a oběti, které přinášel světec, matka Marketa a první spolupracovníci. Odcházeli s dojetím a přimlouvali se za nové dílo v senátě tak, že vymohli od vlády dočasnou podporu.

Na svátek Neposkvrněného Početí zavedl zbožný zvyk, který pak neopomíjel. Konal každoročně konferenci pro rodiny, aby si připomenuly dobrodiní a milosti, obdržené v minulém roce. Mezi jinými vzbudilo tehdy rozruch obrácení jakéhosi advokáta a význačného pána, zednáře.

Velice obdivoval Don Boska hrabě Cavour, jenž ho často zval na oběd nebo snídání. Často naléhal, aby zřídil společnost, plnoprávnou před zákonem.

Don Bosko podporoval ve městě spolek kněží, kteří se podle zásad sv. Vincence z Pauly snažili udržeti v sobě kněžskou horlivost. Zúčastnil se založení první konference sv. Vincence po vzoru Ozanama (13. května 1850). V té době založil mezi jinochy docházejícími do Oratoře S p o l e č n o s t v z á j e m n é p o d p o r y a v říjnu, dříve než odešel do Milána, předcházeje zřízení Kato-lické akce, ustanovil a v život uvedl Z b o ŷ n é s d r u ŷ e n í k a t o l i c k ý c h l a i k ů n a z a m e z e n í r o z v o j e b e z b o ŷ n o s t i. Sdru-

žení začalo hned pracovati, shromažďujíc katolíky činem a změnilo později název ve *Zbožné sdružení salesiánských spolupracovníků*, jež neustalo požehnaně působiti v církvi a ve společnosti. Horlivě se staral o vzdělání mladíků, vybraných za pomocníky. Brzo se mohl těšiti z prvních čtyř kleriků, které oblékl slavnostně do duchovního roucha kanovník Ostalda dne 2. února 1851.

KOSTEL SV. FRANTIŠKA SAL.

19. březen je velepamátným, protože tehdy dům Pinardiho se stal vlastnictvím Don Boska. Pinardi požadoval slušnou částku třiceti tisíc lir. Prozřetelnost se postarala. Dvacet půjčil opat Rosmini a deset donesl Don Cafasso jako dar hraběnky Casazza-Ricardi. Na výlohy přispěl finančník Cotta 3500 lir.

Koupí a novým prodejem domu Moretta získal Don Bosko též kus louky, na níž měla později státi basilika Panny Marie Pomocnice. S neobyčejnou důvěrou v božskou Prozřetelnost začal v květnu kopati základy ke stavbě kostela, který měl pojmouti na sta jeho neposedů.

Životopisec Lemoyne píše:

„Kdo studuje život Don Boska, pozná brzo, že neobyčejné byly u něho zvláště tři ctnosti: víra, láska a bezmezná důvěra v Boha. Jeho láska je všeobecně vychvalována, ale nebývají dostatečně oceňovány jeho víra a důvěra v božskou Prozřetelnost, a přece ona byla zdrojem, tato živitelkou jeho lásky.“

Když se matka Marketa dověděla, že syn chce vystavěti nový kostel, tázala se starostlivě: „Kde nabereš peněz? Víš, že již nic nemáme, že jsme vše vydali na živobytí a ošacení ubohých hochů. Dobře si rozmysli, než něco podnikneš na svůj náklad a porad' se s Pánem Bohem.“

„Právě to udělám!“ odpověděl. „Kdybyste měla peníze, dala byste mi?“

„To víš!“

„Nuže, Pán Bůh je lepší a štědřejší než vy a peněz má po celém světě. Na dílo, které je k jeho slávě, pošle peníze včas a správně.“

Tak se stalo. 20. července r. 1851 požehnal kanovník Moreno základní kámen. 20. června r. 1852 byl kostel, vyrostlý jako zázrakem, otevřen a požehnan farářem z Borgo Dora. Přispěl naň král Viktor Emanuel 10.000 lir, biskup z Biely sbírkou 1000 lir a vícekráté finančník Cotta. Přispěla knížata, úřady a významné osobnosti. Zbytek sehnal časem Don Bosko.

S novým kostelem začali hoši spořádanější život. Chovanci získali ložnici a jídelnu. Hliněné talířky byly nahrazeny cínovými miskami. Místo 25 centesimů denně dostávali chléb. Ve čtvrtek a v neděli mívali na oběd příkrm. Později mívali ovoce nebo příkrm i v ostatní dni.

O svátcích mívali nějaké překvapení a skleňičku dobrého zředěného vína. Věci se dařily a Don Bosko pomýšlel zdokonaliti je zbudováním dalších částí. Říkával: „Vystavěli jsme dům Hospodinu a nyní musíme vystavěti slušný dům našim hochům.“ Nelze si představit, co obětí přinesl. Aby měly nadpřirozenou cenu, dopustila naň

Prozřetelnost tvrdé zkoušky, které vynutily dobremu otci hořké slzy. Někteří jeho učitelé katechismu se nadýchali ducha vzpoury. Opustili ho a on musil hledati nové. Místo nich mu Prozřetelnost poslala Cagliera, Ruu, Francesiu a jiné, kteří mu zůstali věrni navždy.

Mezi chovanci Oratoře byli mnozí andělského života. Okouzlovali zbožností a čistotou. Matka Boží bděla nad nimi. Podala zřejmý důkaz 26. dubna téhož roku. Tehdy podle dávné předpovědi jistého Fasia, který zemřel v Oratoři, Turin byl poděšen výbuchem u Borgo Dora nedaleko Oratoře. V Oratoři však nebylo obětí ani raněných. Don Bosko a odrostlejší mladíci se vyznamenali v záchranných pracích. 3. října v kapli Růžencové Panny Marie v Becchi, kam vodíval každoročně na prázdniny a na vinobraní několik jinochů, oblékl do duchovního šatu Ruu a Rocchietta. Nastoupili na místa raných pracovníků, kteří právě tehdy opouštěli Oratoř.

ŠKOLY A DÍLNY.

Zatím co vybavoval s pomocí dobrodinců kostel sv. Františka Sal., vyvstala nová budova pro hochy a byla též v listopadu pod střechou. Již pracovali na plánech nového uspořádání ústavu, když se náhle v noci z 1. na 2. prosince celá budova zřítla s hrozným praskotem. Na štěstí nebylo obětí, avšak utrpěli jen hmotnou škodu. Don Bosko musel znova začínati namáhavé sbírání peněz a na jaře r. 1853 budovati znovu,

od základů. Nesmírně mu tehdy pomáhal jeho zpovědník Cafasso. Často zabušil Don Bosco na jeho dveře s účtem v ruce a Don Cafasso mu říkal: „Vy, Don Bosko, nejste gentleman. Gentleman drží dané slovo. Vy každý měsíc slibujete, ale já vždycky platím. Můj milý, dejte do pořádku své svědomí!“ Při tom s úsměvem dával, kolik právě potřeboval. Světci se podařilo dokončiti stavbu, určenou pro dílny a školy jeho mladíků. Podařilo se mu přikoupiti sousední dům od majitelky Bellezzy. Pro nový školní rok 1853—54 měl připravena pravidla i místnosti. Postaral se co nejlépe o kleriky a zařídil dílny pro krejčí a obuvníky. Počátky byly bídné, ale měl dva dobré mistry, kteří přece něčemu naučili. Odběratele Katolické četby mile překvapil vydáním kalendáře „Dobrý přítel“ (Galantuomo).

Roku 1854 zařídil pro své horlivé pomocníky dílnu knihařskou. K ní připojil malou prodejnu knih. Roku 1856 otevřel stolařskou dílnu. Roku 1861 tiskárnu, kterou pak rozdělil na školu tiskařskou a sazečskou. Roku 1862 zřídil malou slevárnu písmen a zámečnickou dílnu. Roku 1864 otevřel knihkupectví a po několik let udržoval dílnu kloboučnickou a kreslířskou školu. Počátky řemeslnických škol byly skrovné, ale rychle rostly. V roce svatořečení je 111 salesiánských řemeslnických ústavů, z toho 19 v Itálii, 36 v ostatní Evropě, 14 v Asii a v Africe, 42 v Americe. Jsou to moderně vybavené školy, které sklízají obdiv a pochvalu nejvyspělejší techniky. K doplnění obrazu třeba uvést 39 zemědělských škol.

V rozhodné chvíli se staral prozíravě o výchovu

dělnictva, maje na zřeteli promyšlený cíl a co nejširší zájmy. Při tom vybíral nejschopnější a určoval je pro studia. Potřeboval pro budoucnost kněží a profesorů. Musel si je zavčas vychovati. Každoročně mu Prozřetelnost posílala hochy, nadané jinochy andělské čistoty a zbožnosti. Bývali to někdy neposedové, jako Cagliero, ale překypující dobrotou a vzácnou pracovitostí. Poněvadž nemohl hned zařídit gymnasium v domě, obrátil se nejdříve na dva výborné profesory. Byl to Karel Bonzanino, který vyučoval základům v bytě, v němž Silvio Pellico napsal „Můj žalář“, a Don Matouš Picco, který vyučoval v dalších odděleních. Do školy těchto proslulých profesorů docházel výkvět turinské mládeže. Dojemná byla podívaná na laskavé přijetí chudičkových hochů z Oratoře, kteří přicházeli v ošumělých, ale čistých šatech. Přicházeli ve vojenských pláštích se lžičkou v kapse . . . vynikali však ctností, duchem obětavostí a láskou ke studiu.

KVĚTY A PLODY.

Mor, předpověděný světcem na rok 1854, znamenal v životě Oratoře stránky odříkání, hrdinství a slávy drahých jinochů, kteří se s Don Boskem zasvětili ošetřování nemocných. Matka Marketa spotřebovala pokrývky, prostěradla i oltářní prádlo, jen aby mohla pomoci ubožákům. Byli pronásledováni a zasypáváni kamením od lidí, kteří volili raději rychlou smrt než křesťanské ošetření. Vytrvali až do posledního a s odvahou se

nabídli k službám i starostovi města. Nemoc ušetřila Oratoře. Don Bosko doporučel chovancům, a by žili v milosti Boží, a by nosili medajlku Panny Marie, a by se denně modlili Otčenáš, Zdrávas, Sláva Otci s modlitbou k sv. Aloisovi a střelnou modlitbu: „Ode všeho zlého, vysvobod' nás, Pane!“ Mimo to doporučel: střídmost, skromnost, klid a odvahu. Postižen byl jedině on, ale přes noc vyvázl a zcela se uzdravil. Matka chovance Francesie ozdravěla, jakmile syn slíbil, že bude vždy šířiti úctu k Panně Marii. Dodržel slib po 90 let, až si ho Bůh zavolal. Téhož roku onemocněl i Cagliari, který se vrátil jednoho večera z lazaretu vyčerpán. Musel ulehnouti a brzo se ocitl na pokraji hrobu. Don Bosko byl zavolán, aby ho vyzpovídal a udělil mu poslední pomazání. Sotva vešel, spatřil překrásnou holubici oslnivě zářící. Přilétla k loži jinocha a dotkla se jeho úst olivovou ratolestí. Pak zmizela. Při druhém vidění se mu ukázalo množství prapodivných divochů, kteří vzhlíželi k nemocnému, jako by úpěnlivě prosili o pomoc. Nad umírajícím se skláněli dva muži, kteří se od ostatních lišili hrozným vzezřením a hnědou pletí. Don Bosko přistoupil k jeho lůžku a řekl mu zřetelně: „Jistě by pro tebe bylo lépe odejít do nebe, vzhledem na tvůj mladý věk. Ještě není čas! Bůh nechce, abys zemřel. Ještě máš mnoho pracovati. Uzdravíš se a podle svého přání se staneš klerikem — a knězem — a — —“ Tu Don Bosko zamyšlen ustal a pak pokračoval: „A s breviářem pod paždím se naběháš — — a breviář zanesesh mnoha jiným.

Ó, ještě se napracuješ — a půjdeš daleko — hodně daleko.“

„Je-li tomu tak,“ odpověděl Cagliero, „nemusím se ani připravovati k sv. svátostem. Mám klidné svědomí. Vyzpovídám se, až vstanu.“

„Budiž,“ dodal Don Bosko, a již se o tom nemluvilo.

Jeho matka s pláčem přispěchala z Castelnuova. Obávala se, že ho pozbude. Don Bosko jí řekl, aby mu připravila kleriku. Cagliero se uzdravil a Don Bosko kleriku požehnal a oblékl ho téhož roku na svátek sv. Cecilie (22. listopadu). Cagliero se stal slavným hudebníkem v Oratoři, knězem a prvním misionářem, prvním salesiánským biskupem a kardinálem. Na začátku roku 1854 s Ruou a Rocchiettim i Artigliou byl vyzván, aby s pomocí Boží a sv. Františka Sal. zkusil žítí a pracovati z lásky k bližnímu a pak, bude-li mu možno a záhodno, aby učinil slib Bohu. Byl to pokus o založení společnosti sv. Františka Sal. Od večera 26. ledna se nazývali „salesiány“ ti, které Don Bosko vyzval k této zkoušce.

Pravým požehnáním byl roku 1854 příchod zbožného kněze Don Viktora Alasonattiho z Avigliany do Oratoře. Don Bosko mu hned svěřil starost o kázeň, úřad prefekta i andělského jinocha Dominika Savia.

DOMINIK SAVIO A MICHAL MAGONE.

Po prvé viděl Dominika s otcem v Becchi na slavnosti Růžencové Panny Marie r. 1854. Měl již nejlepší vysvědčení od učitele a Don Bosko byl jat veselou tváří usměvavého, ale i uctivého jinocha, z něhož vyzařoval duševní jas.

Rozhovořil se a brzo si získal jeho důvěru. Zpozoroval, že v jeho panickém srdci milost způsobila divy.

Savio byl Don Boskem okouzlen a dříve než byl zavolán otec, aby ujednal přijetí do Oratoře, dotazoval se u Don Boska:

„Co se vám zdá? Vezmete mne na studia do Turina?“

Světec odpověděl: „Nu, zdá se, že je to dobrá látka.“

„Nač jí lze použít?“

„Ušijeme z ní krásný oblek a darujeme Bohu.“

„Já tedy budu látkou a vy krejčím. Vezměte mne tedy s sebou a ušijte pro Pána Boha krásné šaty.“

„Bojím se, že tvé chabé zdraví není na studia.“

„Nebojte se, Pán Bůh dal zdraví a milost. Pomůže mi i v budoucnosti.“

„Co míníš dělati, až skončíš gymnasium?“

„Dá-li mi Bůh milost, byl bych rád knězem.“

„Dobrá. Nyní bych rád zkusil, máš-li schopnosti ke studiu. Vezmi tuto knihu (byl to svazek Katolické četby) a nauč se dnes tuto stránku. Zítra mně ji přijdeš odříkati.“

Potom ho propustil a mluvil s otcem. Uplynulo asi osm minut a Dominik se s úsměvem vrátil a řekl:

„Chcete-li, odříkám vám tu stránku hned.“

Naučil se uložené stránce nejen doslova, ale dobře rozuměl každé věci.

„Výborně!“ pravil světec, „pospíšil sis s učením a já uspíším odpověď. Vezmu tě do Turina. Ode dneška patříš mezi moje drahé děti. Od nynějška se modli k Bohu, aby pomáhal mně i tobě konati jeho svatou vůli.“

Nevěda, jak by nejlépe vyjádřil své uspokojení a vděčnost, chytil mu Savio ruku, stiskl a několikráte políbil. Na konec řekl:

„Doufám, že se budu chovati tak, abyste si nemusel na mne naříkati.“

Když přišel do Oratoře, zašel do pokoje Don Boska, aby se tak zcela svěřil v ruce představených. Jeho zrak spočinul hned na tabulce, na níž bylo napsáno velkými písmeny oblíbené heslo svatého Františka Sal.: „Da mihi animas, cetera tolle“. Pozorně je přečetl a Don Bosko mu je pomohl přeložiti asi v tomto smyslu: „Pane, dej mi duše a ostatní si ponech!“ Chvilí se zamyslíl a pak podotkl:

„Rozumím, zde se neobchoduje s penězi, ale s dušemi. Již chápu. Doufám, že i má duše bude míti podíl na takovém obchodě.“

Jeho způsob života byl nějaký čas zcela obyčejný. Dbal o přesné zachovávání pravidel domu. Horlivě se oddal studiu a svědomitě plnil všechny své povinnosti. Rád poslouchal kázání. V srdci měl vštípeno, že slovo Boží je člověku vůdcem na cestě do nebe, a proto mu každé naučení bylo spasitelným připomenutím, na které pak nezapomínal. Každé naučení, hodinka ka-

techismu, kázání i hodně dlouhé bylo vždy jeho radostí. Slyšel-li něco, čemu dobře nerozuměl, poprosil hned o vysvětlení. Odtud způsob jeho života, ustavičné pokroky v ctnostech. Odtud jeho láska k Eucharistii, s níž spěl obřím krokem po cestě křesťanské dokonalosti.

Dne 8. prosince r. 1854 celý katolický svět jásal, protože bylo prohlášeno dogma o Neposkvrněném Početí. Zúčastnila se i Oratoř, připravená Don Boskem s nadšením, jež mu bylo vlastní, pokud se týkalo úcty mariánské. Savio chtěl vykonati generální zpověď a prosil Pannu Marii o milost, aby se uchránil i nejmenších hříchů všedních, jen aby zachránil vůni krásné ctnosti (sv. čistoty). Ve třech letech, jež prožil v Oratoři, dokonal dílo svého posvěcení. Dnes se jím obírá církev, která mu dala titul „ctihodného“.

— Ke cti Panny Marie založil Don Bosko v červnu r. 1856 s povolením církevním družinu Neposkvrněné Panny Marie. Členové si předsevzali následovati Aloisa Comolla, jehož příkladný život poznali ze životopisu, sepsaného Don Boskem, který byl jeho důvěrným přítelem ze semináře v Chieri. Horlivost o spasení duší spolužáků se projevovala u Savia životem hluboce eucharistickým. Matka Marketa řekla Don Boskovi: „Máš zde mnoho dobrých hochů, ale není nad Dominika Savia. Vidím, že se ustavičně modlí. Je v kostele i po obřadech a často s sebou přivádí celý zástup na modlitbu sv. růžence. Denně odbíhá ze dvora na návštěvu nejsvětější Svátosti. U stupňů oltáře před svatostánkem se podobá andělu s nebe.“

Jednoho dne ho zastihl světec ve dvě hodiny

odpoledne lačného s očima upřenýma na svatošťánek v kostele sv. Františka Sal. Nadpřirozené dary poodhalily jeho důvěrné spojení s Bohem. Zemřel 9. března 1857 v Mondonio d'Asti. Jeho svatá smrt korunovala jeho krátký život záplavou nebeského světla.

Lékaři mu doporučili, aby přerušil studia. Poslali ho do rodného kraje. Když se loučil 1. března 1857 s Don Boskem, řekl smutně: „Tedy zde nechcete mou kostru? Vždyť bych vás trápil jen několik dní. Děj se vůle Boží! Až půjdete do Říma, vzpomeňte si, co jsem vám říkal o Anglii. Povězte to sv. Otcí. Modlete se, abych dobře zemřel. Na shledanou v nebi!“

Již byl na jeho prahu, malý světec! O osm dní později, posílen svátostmi, usnul. Když se probudil, podíval se na otce a na matku. Vzlykali. Tu zvolal: „Otče, již je čas!“

„Zde jsem, synáčku, co chceš?“

„Je čas. Vezměte mou modlitební knížku a předčítejte mi modlitby za dobrou smrt!“

Matka, zmořená bolem, odešla. Otec zůstal a předříkával poslední vzdechy, přerývané vzlykáním. Nedokončil jich, když náhle tvář synova zazářila nevýslovnou radostí a Savio jako ve vytržení zvolal: „Ach, jak krásné věci vidím!“ — a odevzdal Pánu Ježíši čistou duši.

Jako Savio, tak vyrůstá v Oratoři řada jiných hochů. Vzorní hoši zasluhovali, aby Don Bosko napsal jejich životopisy. Stačí připomenouti Františka Besucca a Michala Magone.

Poslední byl uličníkem prvního řádu. Světec se s ním seznámil jednoho večera v říjnu r. 1857,

Dominik Savio (* 2. dubna 1842, † 9. března 1857).
„Raději zemřít než zhřěšit“.

když čekal na vlak na nádraží v Carmagnole, vzdálené od Turina 25 kilometrů.

S rámusem hrál si s hloučkem sobě podobných nezbedů a bez ohledu na jiné u samého nádraží. Don Bosko byl rázem mezi nimi. Náčelník se však naň hrubě obořil: „Kdo jste, že se opovazujete rušit naši hru?“

„Přítel, který si také chce zahrát. A ty?“

„Říkají mi Magone a jsem generálem tohoto sboru.“

„Výborně! Co obyčejně děláváš? Jaké je tvoje řemeslo?“

Otázka byla samozřejmá, protože chlapec jevil něco neobyčejného.

„Čemu se učím? To by ještě tak scházelo! Ničemu!“

„To je hezké! A co budeš dělati, až budeš veliký?“

„Něco budu dělati, ale nevím ještě co.“

„Líbí se ti takový život?“

„Ach, to ne. Mnozí moji druhové skončili v žaláři. I na mne přijde řada. Co dělat? Otec zemřel. Matka je chudá. Kdo by se o mne staral?“

„Poslyš, můj milý Michale,“ pravil světec neobyčejně laskavě, „vezmi si tuto medajlku (medajlku Panny Marie Pomocnice) a zanes ji svému dobrému faráři a pověz mu, aby o tobě podal zprávu knězi, který ti ji dal. Ostatní je zbytečné. Můj vlak právě přijíždí.“

Za dva dni světec obdržel následující dopis:

„Malý Magone, o němž chcete zprávy, je po otci sirotkem. Matka se lopotí, aby vydělala pro dva lidi na chléb, proto naň nemůže dohlížeti

a chlapec roste na ulici. Je bystrého úsudku, ale úžasně roztržitý, a proto ho již mnohokrát vyhnali ze školy. Nicméně dobře prošel třetí třídu obecnou. Myslím, že má dobré srdce a že jeho mravnost je dosud neporušena. Má obtížnou povahu, jež se nedá ovládnouti. Schází-li, je pokoj, vrátí-li se, zavládne znova nepořádek. Věk, chudoba i povaha činí jej politování hodným. Doporučím ho proto vaší lásce.“

Za několik dní vstupoval Magone do Oratoře. Divoch se těžko přizpůsoboval. Nedovedl se smířiti s pravidly, s pobožnostmi a kázní, byť i rodinnou. Náde všechno ho dráždilo u chlapců časté sv. přijímání. Záviděl jim a hořel touhou následovati je, ale cosi mu překáželo. Odhalil to jen pronikavý pohled světce.

Zaútočil naň jednoho dne:

„Pročpak jsi, Michale, tak smutný?“

„Ani nevím, nebo spíše nevím, odkud začít.“

„Jediné slovíčko by mne stačilo uvést na správnou cestu.“

„Nu tedy: nemám klidné svědomí!“

„Vím, co chceš říci: nevyznané nebo špatně vyznané hříchy. Přijdi tedy zítra očistiti své srdce, ulehčí se ti a vše bude v pořádku.“

„Ach, ovšem, ale jak to udělati? Jak si na všechno vzpomenout?“

„Není to tak těžké. Řekneš prostě, že nemáš cosi ve svědomí v pořádku od toho a od toho času. On se tě bude vyptávati a ty jen povíš a n o nebo n e.“

Michal uposlechl rady a jeho zpověď toho dne znamenala zásadní změnu celého jeho života.

S rozhodnou vůlí a velkodušným srdcem ovládl svou povahu, polepšil se ze svých chyb a stal se vynikajícím vzorem ctností v Oratoři.

O rok později byl na prázdninách v Becchi. Don Bosko tam každoročně vodíval na vinobraní a na slavnost Růžencové Panny Marie vybrané chovance, kteří spávali na sýpce jeho bratra Josefa. Michal seděl v koutku na mlatě a hořce plakal, pohlížeje na měsíc, který zvolna vystupoval po modrém nebi.

„Co je ti, Michale?“ tázal se ho světec. „Je ti špatně?“

Neodpovídal. Nepomyslí, že ho tak přistihne.

„Nu, Michale, pověz, co je ti?“

„Pláči. Pláči, když si pomyslí, že od věků měsíc účelivě svítí v hodinách Bohem stanovených, a já jsem tolikrát neuposlechl přikázání svého Stvořitele a urážel jsem ho tisícerým způsobem!“ Nový vzlykot otrásal hrudí malého kajícíka.

Jaká to proměna! Za jediný rok! Před rokem ničema a dnes žádal svého duchovního vůdce, aby mu dovolil učiniti slib, že neztratí ani minutky času! —

Brzo dozrál pro nebe. V předvečer Nového roku 1859 pocítil zřejmou předtuchu blízkého konce. Don Bosko povzbuzoval toho večera své syny, aby dobře začali nový rok, protože nikdo z nich neví, zda jej skončí. Při těch slovech hladil hlavu Michala Magone, který stál vedle něho. Chlapec pravil: „Chápu! To platí pro mne. Musím se připravit na dalekou cestu.“ Okolostojící to slyšeli a pousmáli se, ale on o tom začal vážně přemýšlet.

19. ledna ho zachvátila zákeřná nemoc, na kterou často trpěl od dětství. Musel ulehnouti. Za čtyřicet hodin se dostavil prudký kašel a večer byla každá naděje marná.

Don Bosko byl u něho a viděl, že se konec blíží. Tázal se ho: „Michale, vedle odpočívá tvoje matka, chceš, abych ji vzbudil, aby byla při tvém skonání?“

„Ach ne, ušetřte jí tu bolest. Až mne zítra uvidí mrtvého na lůžku, poproste ji za mne o odpuštění bolestí, které jsem jí způsobil. Řekněte jí, že jsem zemřel kajícně a že ji očekávám v nebi.“

„Jakou památku necháš svým druhům?“

„Aby se vždy dobře zpovídali.“

„Co tě nejvíce těší v této chvíli?“

„Pomyšlení, že jsem přece něčím uctil Pannu Marii.“

„Chceš jí něco vyřídit?“

„S radostí.“

„Jakmile přijdeš do nebe, pozdrav ji uctivě za nás všechny a řekni jí, aby chránila mladíky v tomto domě tak, aby nikdo z nich neztratil svou duši.“

„Spolehněte se na mne, vše vyřídím.“

Vyčerpán krátkým rozhovorem, usnul na chvíli. Poněvadž se zdálo, že přichází konec, začali se modliti „Proficiscere“ (modlitba při odchodu duše z těla). Náhle se zdálo, že se probal, a obrácen k světcům, zvolal: „Za chvíli se ocitnu před Pannou Marií a vyřídím jí váš vzkaz. Řekněte mým druhům, že je všechny očekávám v nebi!“ — Pak přitiskl křížek a třikráte jej políbil. Zašeptal ještě:

„Ježíši, Josefe, Maria, s vámi ať odejde duše má v pokoji!“ a se sladkým úsměvem vzlétl k nebi. Bylo to 21. ledna 1859 o jedenácté v noci . . .

RŮZNÉ ZPŮSOBY ZÁCHRANY MLÁDEŽE.

Kolik takových nezbedů se přetvořilo ve škole svatého Jana Boska tak, že závodili v ctnosti s nejlepšími. Jeho bylo třeba, jeho vychovatelského taktu, jeho svatosti a jeho ducha obětavosti. Jeho první pomocníci brzo zemdleli. Asistenti se s počátku často měnili a nezbedové je brzo vyčerpali. Dokonce i matka Marketa, která měla trpělivosti hojnost, která zchudla jen proto, aby pomohla z nedostatku spoustě chudé mládeže a nešetřila se ve dne ani v noci, nemohla již dále. Vstoupila kdysi do pokoje svého syna a pravila: „Poslyš! Vidíš, že to tak dále jíti nemůže. Tvoji hoši denně něco vyvedou. Jednou strhnou na zem čisté prádlo, jindy mně pošlapou zahrádku a všechnu zeleninu. Nešetří šatů a trhají je tak, že je již nelze ani spraviti. Ztrácejí kapesníky, vázanky, ponožky. Zastrčí košile a spodky tak, že jich nelze najíti. Někdy vynesou z kuchyně náčiní ke svým hrám, že je pak musím půldne sháněti. Jistotně se zblázním při takovém zmatku! Žila jsem ve svatém pokoji, když jsem doma tkala bez trápení a starostí. Víš — skoro — skoro — bych se vrátila domů do Becchi a klidně trávila poslední dni zbývajícího života.“ — Don Bosko nenacházel slova, aby odpověděl dobré matce. Příliš dobře pochopil, jak velice trpí. Znal své klučiny lépe

než ji. Podíval se na ni upřeně, hrdlo se mu sevřelo a prstem ukázal na kříž, visící na zdi. Matka se podívala . . . slzy jí vhrkly do očí: „Máš pravdu, máš pravdu!“ pravila a bez dalšího se vrátila na své místo, které neopustila do své smrti 25. listopadu 1856. Pro Oratoř to byla tehdy hrozná rána. Hoši ji měli ze srdce rádi a oplakávali ji jako svou matku. Don Bosko našel v zármutku trochu útěchy u přátelského kanovníka Rosaze, pozdějšího biskupa v Suse.

Příhoda matky Markety odhaluje vnitřní sílu, která podpírala Don Boska ve výchově spousty opuštěné mládeže, vzpurné od přirozenosti nebo návykem a bez nejmenšího smyslu pro kázeň. Byla to láska k Ukřižovanému! Kdo nevěděl o tomto tajemství svatých, nedovedl si vysvětliti, jak se Don Boskovi podařilo přetvořiti těžké povahy nezbedů, kteří se odevšad hrnuli jako oběti špatné výchovy. Proto uvádí v úžas vynikající muže, jako ministra Ratazziho, který v době rušení klášterů byl v rukou Prozřetelnosti vhodným nástrojem ke zřízení Salesiánské Společnosti.

Ovoce výchovy, spočívající zcela na preventivním systému, totiž na obětavosti vychovatele, na rodinném duchu, na laskavém a otcovském dohledu představených, na častém přijímání svátostí, se zdvojnásobilo, jakmile světec mohl zřídit v domě dílny a školy. Na rok 1855—56 připravil místo pro třetí třídu gymnasijsní a za učitele ustanovil klerika Francesiu, který byl později z jeho prvých kněží; dosáhl doktorátu na turinské universitě a proslavil se na poli literárním. V březnu r. 1856 zbořil dům Pinardiho a rozšířil ústav.

Vystavěl místo něho nové křídlo, které se jako kdysi první — v srpnu zřítilo. Když bylo v říjnu znovu dostavěno, spojilo dům s kostelem sv. Františka. Tak mohlo býti umístěno celé nižší gymnasium na čas i studenti od Cottolenga. Úprava a rozšíření, provedené v letech následujících, umožnilo mu zavést pravidelné vyučování a otevřít dílny zcela podle státních požadavků. Okolo r. 1862 pojaly na 200 studentů a 300 řemeslníků. K práci pro uspořádání výchovy školské a řemeslnické, jež nebyla jen materiální, ale upravena moudrými pravidly, která nejdříve prostudoval a předpisoval, přimysleme si péči o sváteční Oratoř, kněžskou působnost v Turině a v okolí, rozšiřování „Katolické četby“ a spisování brožur podle okolností a potřeb doby, častý a mnohonásobný styk s úřady, a můžeme míti matný pojem o světcově činnosti. Pracoval jako světec a do každého svého podniku vdechoval duchovní horlivost, jež unášela duše nejen k spáse, ale i k vysokým stupňům dokonalosti. Náboženské družiny, na př. sv. Aloisa (1847), malého kleru (1858), sv. Josefa (1859) a konference sv. Vincence z Pauly, založené v Oratoři sv. Františka Sal. r. 1855, v Oratoři Anděla strážného r. 1859 a v Oratoři r. 1860 doplňovaly program křesťanské výchovy podle ducha světce a nesmírně prospívaly mládeži. Svátky připravené s největší okázalostí, největší volnost a pohodlí přistupovati ke sv. svátostem, krátká večerní promluva, to vše bylo praktickým naučením pro život křesťanský. Nadpřirozeno prochvívalo světce a proráželo v proroctvích, v přesných předpovědích smrti

chovanců, ve čtení v srdcích, podivuhodná obrácení a zázraky v řádu hmotném, to vše doplňovalo dílo Boží milosti a Oratoř činilo rozkošnou zahradou svátostného Ježíše a nejbl. Panny Marie.

SPOLEČNOST SV. FRANTIŠKA SALESKÉHO.

Panna Maria jako moudrá Matka a Učitelka svatých vnukala mu všechny spasné prostředky, jichž dovedl hned využít. Vyhledávala a připravovala mu zdatné pomocníky mezi jeho jinochy, kteří vyrůstali pod jeho střechem a žili u jeho stolu. Přilnuli k němu zvolna tak, že v sobě našli sílu, aby se zřekli světa, všech jeho vábivých svodů, aby se zasvětili jako on a v jeho duchu podle jeho systému pokračování díla, jehož dobrotu sami první okusili. Náš světec myslil na to již dávno. Msgr. Frasoni a Don Cafasso ho povzbuzovali, aby zajistil život svých děl i na časy, kdy ho již nebude. Prozřetelnost mu zjednala i přátelství toho, který rušil kláštery, ale současně dovedl ukázati nové cesty k založení řeholní společnosti, která by mohla požívatí plně života duchovního i práv občanských. Byl to ministr Ratazzi.

K tomu se spojily nebe a země. Již r. 1847, v den, kdy byl zamyšlen nad nestálostí laických pomocníků, kteří dobrovolně vypomáhali Oratoři, již tehdy se mu ukázala Královna nebes a zavedla ho do čarokrásné zahrady.

Bylo v ní překrásné podloubí, široké jako předsíň. Plazivé rostliny zdobily a obepínaly

sloupy. Ratolestmi s hojnými květy a listím, vzpínajícími se vzhůru k vrcholům a proplétajícími se, rozestíraly milé záclony. Toto podloubí uvádělo na krásnou cestu, nad níž se táhlo nádherné loubí, obsypané překrásnými růžemi v plném květu. I země byla pokryta růžemi. Blahoslavená Panna mu pravila:

„Zuj obuv!“ — Když se vyzul, dodala: „Běž touto alejí! Touto cestou máš kráčet!“

Vydal se na cestu, ale hned pocítil, že tyto růže ukrývají ostré trny a nohy mu začaly krváčet; učinil jen několik kroků, ale byl nucen zastaviti se a vrátil se.

Řekl tedy své vůdkyni: „Zde je třeba obuvi!“

„Zajisté,“ odpověděla, „je třeba výborných bot.“

Obul se a vydal se znova na cestu s malým hloučkem přátel, kteří se právě objevili a prosili, aby směli s ním. Šli za ním alejí nevýslovně krásnou, jež se zužovala a snižovala. Mnoho větví splývalo s výše a zvedaly se jako věnce, jiné splývaly nad cestou. Z kmene keřů vyrážely občas větve na cestu, někde tvořily hustou zeď a zatarasily kus cesty, jinde se plazily při zemi. Všechny byly obsypány růžemi, takže viděl růže po stranách, shora i dole. Zatím co cítil palčivou bolest v nohou, vyhýbaje se, dotýkal se tu a tam růží a pocítil, že pod nimi se skrývá velmi pichlavé trní. Kráčel směle vpřed. Jeho nohy se zaplétaly do větví na zemi a byly drásány. Odstraňoval-li příčnou větev, která překážela v cestě, a sledoval-li raději alej po stranách, popíchal se a krvácel nejen na rukou, ale po celém těle. I shora splývající

růže skrývaly trny, které se mu vrážely do hlavy. Přes to kráčel kupředu, povzbuzován nejblahosl. Pannou. Občas ho zasáhlo ostřejší bodnutí, které působilo pronikavé bolesti.

Mezi tím spousta těch, kteří pozorovali jeho cestu alejí, volala: „Ach, Don Bosko kráčí stále jen po růžích. Klidně jde dopředu a vše se mu daří!“

Neviděli ovšem trny, které drásaly jeho tělo. Na jeho výzvu se za ním vydala spousta kleriků, kněží a laiků, zvábených krásou růží. Jakmile však pocítili, že nutno kráčet po ostrém trní, které číhá odevšad, začali naříkati:

„Byli jsme oklamáni!“

Odpověděl jim:

„Kdo chce příjemně kráčet po růžích, ať se vrátí. Ostatní ať mne následují!“

Mnozí se vrátili. Když ušel kus cesty, ohlédl se po svých družích. S velikou bolestí viděl, že velká část se jich cestou ztratila, jiní se již obraceli a chtěli se vrátiti. Rychle se vrátil, aby je zavolal zpět, ale vše nadarmo. Nikdo ho neposlouchal. Začal hořce plakati a naříkati:

„Není možná, abych sám šel tak namahavou cestou!“

Brzo se potěšil. Spatřil přicházeti zástup kněží, kleriků a laiků, kteří mu pravili:

„Hle, tu jsme všichni tvoji, odhodláni tebe následovat!“

Vydal se znova na cestu a předcházel je. Jen někteří pozbyli odvahy a zastavili se, ale většina s ním došla k cíli.

Prošli celou dlouhou alejí, až se ocitli v druhé

překrásné zahradě. Tu ho obklopili jeho následovníci, vyhublí a zcela rozdrásáni a zkrvaveni. Zavál svěží větérek a jeho vánek rázem všechny uzdravil. Zavál jiný větřík a jako v pohádce byl hned obklopen nesčasným množstvím chlapců, kleriků, koadjutorů a kněží, kteří s ním začali vychovávat mládež. Mnohé poznal dle podoby, ale mnozí mu ještě byli neznámí.

Když došli na vyvýšené místo v zahradě, spatřil velkolepou obrovskou budovu, palác úchvatně umělecky zbudovaný. Překročili práh a vstoupili do rozsáhlé síně, jejíž nádhera přesahovala všechny královské paláce. Byla vyzdobena a posypána svěžími růžemi bez trní a z nich se šířila libá vůně. Tu se ho otázala jeho vůdkyně, nejbl. Panna:

„Víš, co znamená, cos viděl a co vidíš?“

Odpověděl:

„Ne, prosím vás, vyložte mně to!“

Tu pravila:

„Věz, že cesta, kterou jsi krácel mezi růžemi a trním, znamená tvůj apoštolát mezi mládeží. Musíš po ní kráčet s obuví umrtvenosti. Trny na zemi znamenají smyslové náklonnosti (sympatii neb i antipatii), jež svádějí vychovatele od pravého cíle. Zraňují jej a zdržují na cestě, ba překážejí v chůzi a shromažďování věnců pro život věčný. Růže jsou symbolem vroucí lásky, kterou se mají vyznačovat všichni tvoji spolupracovníci. Jiné trny naznačují překážky, utrpení a soužení, jež tě stihnou. Neztrácejte odvahu! Láskou a umrtvováním vše přemůžete a dosáhnete růží bez trní!“

Jiný sen ho později poučil, že členy třeba zavázati sv. sliby, a ministr Ratazzi mu dal praktické pokyny, jak by svým řeholníkům před zákonem mohl ponechati občanská práva. Roku 1858 se vydal do Říma. Byl přijat sv. Otcem v soukromém slyšení a mohl již předložiti první náčrtek Pravidel či Stanov Společnosti salesiánské.

Po prvé se ocitl před náměstkem Kristovým 9. března.

Pro špatné vyslovení jeho jména při uvádění nemohl ho sv. Otec hned poznati, ale po několika slovech v něm poznal toho Don Boska, který konal v Turině divy pro křesťanskou výchovu mládeže. S pohnutím si vzpomněl na 33 lir, které mu poslali nezbedové z Oratoře v době jeho vyhnanství v Gaetě. Byl překvapen, když mu Don Bosko předložil první svazky Katolické četby, svázané prvními knihaři a zahrnul ho takovou otcovskou láskou, že Don Bosko na to nikdy nezapomněl. Daroval mu pro jeho mladé knihaře drahocenné medajlky a udělil mu všechny výsady, o které požádal. Na konec, když byl propuštěn s požehnáním, přislíbil, že se bude obíratí plánem nové řeholní společnosti, jež by zajistila život tolika prozřetelnostním podnikům. Po druhé byl přijat 21. března. Měl již hotový náčrt stanov, které chtěl dáti nové Společnosti. Sv. Otec si jej ponechal a prostudoval, připsav různé poznámky. V tomto slyšení chtěl sv. Otec poznati dějiny Oratoře. Na konci se ho tázal: „Kterou vědu jste nejvíce pěstoval, která se vám nejvíce líbila?“

Světcec odpověděl: „Svatý Otče, nemám při-

lišných vědomostí, ale nejvíce by se mně líbilo a nejvíce si přeji s c i r e J e s u m C h r i s t u m e t h u n c r u c i f i x u m, znáti Ježíše Krista, a to ukřižovaného.“

Sv. Otec se na chvíli zamyslel a pak mu důvěrně sdělil, že se rozhodl učiniti jej Monsignorem. Don Bosko se proti tomu roztomile ohradil: „Svatosti, jak bych vypadal jako Monsignor mezi svými chlapci! Vždyť by se ke mně nechtěli znáti, neopovážili by se ke mně přiblížiti a tahati s té neb oné strany. A co svět? Takového hodnostáře by jistě považoval za boháče a já bych se nemohl opovážiti žebrati pro naši Oratoř. Svatý Otče, lépe bude, abych zůstal vždy pouhým Don Boskem!“

Při třetím slyšení 6. dubna mu vrátil světec stanovy, které měl zanésti kardinálu Gaude. Schwálil, poradil a udělil mu vše, čeho si žádal. Na konec vzal hrst římských mincí a dal je Don Boskovi do rukou se slovy: „Vezměte a připravte dobrou svačinu svým hochům!“ Rozloučení bylo nevýslovně srdečné. Stanovami nové společnosti se začínaly obírat příslušné církevní úřady.

Po návratu do Turina, dne 16. dubna, rozdal hochům tří Oratoří 24. června papežskou svačinu a zdvojnásobil starost o mladé naděje budoucí společnosti.

Večer 9. prosince r. 1859 svolal své první pomocníky na mimořádně významnou konferenci. Zatím co hoši klidně spali, vzýval Ducha sv. a Matku Boží. Stručně shrnul, co vyložil v předcházejících konferencích, a pak se zřejmým dojetím oznámil, že přišla hodina k ustanovení

společnosti, kterou odedávna zamýšlel založiti. Byla předmětem jeho zvláštní lásky. Svatý Otec ho povzbudil a pochválil. Chce-li se někdo zapsati, ať se připraví na příští konferenci. Společnost podrží jméno sv. Františka Saleského.

Znova se shromáždili dne 18. prosince. Zápis památné schůze zní:

„Léta Páně 1859, dne 18. prosince v Oratoři sv. Františka Sal., v pokoji kněze Jana Boska o desáté hodině večerní se shromáždili následující: Don Bosko, Viktor Alasonatti, kněz a klerici: Angelo Savio, jáhen, Michal Rua, podjáhen, Jan Cagliero, Jan Francesca, František Provera, Karel Ghivarello a jiní, aby všichni za týmž účelem a v témže duchu šířili a uchovávali ducha pravé lásky, již je potřebí v Oratořích k práci pro opuštěnou a ohroženou mládež. V trudných časech je mládež tisícovým způsobem sváděna ke zlému ke škodě společnosti a upadá do bezbožností. Proto se rozhodli uvezení, že se sdruží a založí společnost nebo kongregaci, která bude míti na zřeteli vzájemnou pomoc k sebeposvěcení a současně bude šířiti slávu Boží a pracovati na spáse duší, potřebujících zvláště poučení a výchovy . . .“

Pak se přikročilo k prvním volbám. Don Bosko byl požádán, aby přijal úřad hlavního představeného.

Tak byly položeny základy salesiánské společnosti. O tři roky později, 14. května r. 1862 složili zapsaní po prvé sliby chudoby, čistoty a poslušnosti do rukou svatého Jana Boska.

Byl to krátký, prostý, ale dojemný obřad.

V úzké světničce bez sedadel se shromáždilo 22 zapsaných. Byli většinou v květu mládí, studenti vyššího gymnasia, filosofie nebo theologie a někteří se svěcením. Všichni planuli touhou zcela a rozhodně se zasvětit Bohu k prokazování křesťanské lásky, zvláště vůči mládeži. Usmívala se na ně krásná, ba na některé skvělá budoucnost, ale na stole stál mezi hořícími svícemi kříž. Ukřižovaný jako by čekal na obětování jejich srdcí, na oběť jejich života. Cítily, že je táhne Ten, který svou krev prolil k vykoupení a spasení duší. Po vroucí modlitbě všichni společně složili své sliby podle pravidel, opakující slovo za slovem formuli, kterou klerik Rua zřetelně předříkával. Na konec povstal Don Bosko a promluvil k nim několik otcovských, povzbuzujících slov: „Zatím co jste mně skládali sliby, skládal jsem je též já na celý život a obětoval jsem se Bohu, ochoten ke všemu, jen aby se šířila jeho sláva a spása duší, zvláště mládeže. Pomáhej nám Bůh věrně zachovati, co jsme slíbili. Drazí, žijeme v dobách zlých a zdá se téměř opovázlivostí v takových časech začínati s novou kongregací, zatím co se svět i peklo všemožně snaží zničiti ty, které ještě žijí. Na tom nezáleží. Mám nejen pravděpodobné, ale jisté důkazy, že je vůlí Boží, aby se začalo a pokračovalo s naší kongregací. Všecko svědčí, že Bůh je s námi. Můžeme pracovati s důvěrou a s přesvědčením, že konáme jeho vůli. Ještě jiné důvody mne opravňují doufati, že společnost se dobře rozvine. Je to především účel, který jsme si vytkli — větší sláva Boží a spasení duší. Kdoví, zda nechce Bůh použití naší

společnosti, aby se v církvi vykonalo mnoho dobrého? Ode dneška za dvacet, třicet let, bude-li nám Bůh pomáhati jako dosud, může míti naše společnost, rozšířená po celém světě, na tisíc členů. Z nich se někteří věnují kázání a vyučování prostého lidu, jiní výchově opuštěné mládeže, jiní vyučování nebo spisování a rozšiřování dobrých knih. Všichni jako řádní křesťané budou hájiti důstojnosti římského biskupa. Co dobra se vykoná!“

Obřad byl zakončen obrazem skvělé budoucnosti, kterou předvídal Don Bosko a jež převýšila každé očekávání.

S horlivostí, kterou v srdcích všech živil příklad zakladatele, zasvětili se všichni sebeposvěcení a spáse mládeže, zachovávajíce pravidla a zastávajíce úřady, které jim Don Bosko určil. Z Říma bedlivě pozorovali novou společnost a viděli, kolik dobra svým duchem způsobila v duších členů a v jejich práci. Dne 23. července r. 1864 sv. Kongregace pro biskupy a řeholníky, majíc na zřeteli svatý cíl a pochvalu, již se dostalo za práci členům a dílu již ve dvou brevech Pia IX., se zřetelem na pochvalné a doporučující listy biskupů z Turina a jiných, poslala pochvalný dekret a Don Boska ustanovila doživotně představeným.

19. února r. 1869 byla Společnost slavnostně potvrzena nejvyšší hlavou církve.

Dekret posvátné kongregace naplnil radostí srdce světcovo, všech členů, hochů i příznivců díla. Ctihodný dr. Borel, který od počátku pomáhal Don Boskovi a právě ležel těžce nemocen, vstal,

dobelhal se až do Oratoře, aby od samého Don Boska slyšel radostnou novinu. Zvolal potom: „Deo gratias! Nyní spokojeně zemru!“ Vrátil se domů a spokojeně brzo zemřel.

Scházelo ještě konečné schválení Pravidel. Došlo 3. dubna r. 1874, když se počet členů zmnohonásobil.

Společnost měla již svého patrona, sv. Františka Saleského, laskavého biskupa ženevského. Měla i svůj znak, hluboce symbolický. Uprostřed shora dolů kotva, symbol spásy. Vpravo ve výšinách září hvězda, symbol Hvězdy mořské, Panny Marie Pomocnice. Pod ní planoucí srdce, symbol lásky, jež má planouti v srdcích členů, a vpravo milá postava sv. patrona.

CHRÁM PANNY MARIE POMOCNICE.

Vraťme se trochu nazpět. Don Bosko podnikl v těch letech mnoho věcí. Když rozehnal v ministerstvech a v úřadech mraky nedůvěry, přispěl ku pomoci řeholníkům a řeholnicím, vyhnaným podle neblahého zákona z r. 1855. Staral se o kněžský dorost v diecési turinské, odchováváje výborná povolání, jež vykvetla v Oratoři. Roku 1863 po prvé vystoupil, když založil chlapecký seminář v Mirabello. Roku 1864, sotva otevřel veliký ústav v Lanzo, s odvahou až opovážlivou položil základní kámen k svatyni-basilice Panny Marie Pomocnice, jež jest pomníkem jeho zbožnosti, úcty a vděčnosti k té, kterou svět nazývá Madonnou Don Boska, protože si ho zvláště zamilovala.

Stavba svatyně pokračovala pomocí milostí a zázraků. Nesmíme je pominouti. Pozemek a

Basilika P. Marie Pomocnice v Turině.

ohrada, kterou obehnali staveniště, stála čtyři tisíce lir a ekonom se tázal Don Boska:

„Co dělat? Dnes nemáme v domě ani na známky.“
Don Bosko mu odpověděl: „Začněte kopati

základy. Kdypak jsme něco začali s hotovými? Nechme pracovat i božskou Prozřetelnost!“

Zednický mistr, Karel Buzzetti, který již viděl mnohé divy, nijak se neznepokojil, když světec otevřel svou peněženku a vysypal mu na dlaň jako první splátku, co právě měli v Oratoři na hotovosti: osm soldů.

Začalo se od základů a přišel den první čtrnáctidenní splátky. Don Bosko byl zavolán k loži nemocné paní. Udělil jí požehnání a doporučil devítník k Panně Marii Pomocnici. Na konci devítníku paní byla zdráva a přinesla první příspěvek na stavbu chrámu.

Za dva roky byl pod střechou. V září roku 1866 byla dokončena kupole, která způsobila světcovi mnoho starostí. Již již se rozhodoval pro jednoduchou klenbu. Rytíř Antonín Cotta, bankéř a senátor ho přiměl, aby dokončil chrám podle plánu, že peněz nebude scházeti. Sám byl obdařen zvláštní milostí.

Lékaři se vzdali veškeré naděje. Ve věku 83 let ležel na smrtelné posteli. Tu ho navštívil Don Bosko.

Uvítal ho slabým hlasem:

„Ještě několik minut a pak musím odejít na onen svět.“

„To ne, pane rytíři,“ namítl světec, „Matka Boží vás potřebuje ještě na tomto světě. Musíte ještě žít, abyste mi pomohl dokončit stavbu jejího chrámu.“

„S radostí bych to udělal, ale již je konec.“

„Co byste udělal, kdyby vám Panna Maria vyprosila milost uzdravení?“

Rytíř byl zaražen takovou otázkou, ale pak s veselou a rozjasněnou tváří pravil: „Uzdravím-li se, slibuji, že po šest měsíců budu přispívati dvěma tisíci na stavbu kostela.“

„Vrátím se tedy do Oratoře a nařídím modlitby k Panně Marii Pomocnici a doufám, že vám vyprosí milost uzdravení. Důvěřujte! Maria jest Panna mocná.“ — Před odchodem se ještě pomodlil za nemocného a udělil mu požehnání.

Po třech dnech rytíř Cotta byl v Oratoři.

„Zde mne máte. Matka Boží mne uzdravila nade vše očekávání a k velkému úžasu rodiny a známých. Zde přináším slíbené dva tisíce za tento měsíc.“

Složil přesně i další slíbené částky a žil až do 28. prosince 1868, zůstávaje vděčným mocné Matce Boží.

JEŠTĚ JEDEN PODIVUHODNÝ PŘÍKLAD.

16. listopadu se měly zaplatiti čtyři tisíce za práce v kostele. Don Rua s koadjutorem vyšel časně zrána shánět peníze. Proběhal řadu ulic, a nachodil se po schodech, naklepal se na dveře dobrých lidí. O jedenácté hodině se vracel z výpravy do Oratoře. Odevzdal Don Boskovi tisíc lir, které s bídou sehnal a viděl, že je nemožno sehnati scházející tři tisíce. Sklíčen pohlížel na Dona Boska beze slova. Ale Don Bosko měl jasnou tvář a srdce plné víry a důvěry.

Pravil: „Nezoufejte! Vše se spraví. Po obědě půjdu sehnat ostatní.“

Vskutku. O jedné hodině vyšel z Oratoře a po dlouhé cestě, nevěda, kudy chodí, ocitl se u Porta Nuova. Neznal v těch místech žádného boháče, a proto se zastavil a přemýšlel, jak se dostal až tam. Tu se k němu přiblížil ztrápený a zarmoucený komorník a oslovil ho: „Důstojnosti, jste vy Don Bosko?“

„Prosím. Čím mohu posloužit?“

„Ach, podivuhodné! Bůh mně vás dal nalézt. Můj ubohý nemocný pán mě posílá a prosí, abyste ho přišel laskavě navštívit.“ Zavedl ho hned do paláce, kde ho uvítala paní:

„Ó, Don Bosko, kdybyste věděl, jak dlouho vás již očekáváme! Několikrát jsme pro vás poslali a vždy nám řekli, že jste v městě. Ráda bych, abyste mi skrze Pannu Marii Pomocnici uzdravil manžela. Udělám něco pro váš kostel, ale teď je již pozdě. Předevčírem lékaři prohlásili, že je již konec.“

„Byla při tom Matka Boží?“ tázal se světec a hned pokračoval: „Nebyla-li při tom Matka Boží, úsudek není správný, protože scházel uzdravující lékař. Jaká je to nemoc?“

„Nemoc se vyvíjela s různými příznaky po celé měsíce a zvrhla se ve vodnatelnost. Několikrát byl operován a nyní je znova oteklý, že je hrůza naň pohleděti. Lékaři se ho již ani nedotýkají a říkají, že již nevydrží žádné operace.“

„Nu, chcete-li vykonat něco ke cti Panny Marie, vyprosím vám milost.“

„S radostí. Co to má býti?“

Po chvíli vstupoval světec do světnice, kde ležel pán již pokročilého věku. Ten zvolal: „Ó,

Don Bosko, kdybyste věděl, jak potřebuji vašich modliteb! Jiný mně nepomůže s tohoto lůžka.“

„Již dlouho tak ležíte?“

„Tři roky! Plné tři roky! Hrozně se trápím. Nemohu se ani trochu pohnouti a lékaři se vzdali naděje na uzdravení.“

„Chcete se trochu projít?“

„Já chudák! Již nemohu. Jiní mne doprovodí.“

„Souhlasíte-li se svou paní, projdete se dnes ve svém voze, se svými nohama.“

„Kdyby se mně aspoň trochu ulevilo, udělal bych s radostí něco pro vaše dílo.“

„Nu, pane, je právě velice příhodná chvíle. Potřeboval bych ihned tři tisíce franků.“

„Vyproste mi trochu úlevy od bolestí a na konci roku se vám odměním.“

„Já bych potřeboval peníze ještě dnes večer.“

„Dnes večer! Dnes večer! A kde je sehnat? Tři tisíce franků nemám pohotově. Musel bych jít do Národní banky vyměnit cenné papíry.“

„Proč byste nemohl do banky?“

„Kdo?“

„Vy!“

„Já? To je nemožné. Vy žertujete.“

„Nemožné? U nás nemožné, ale u všemohoucího Boha? Nuže, vzdejte čest a slávu Bohu a Panně Marii Pomocnici! Pokusme se!“

Shromáždil všechny domácí. Bylo jich na třicet. Pomodlil se s nimi zvláštní modlitby k svátostnému Ježíši a k bl. Panně Marii Pomocnici.

Když se domodlili, udělil nemocnému požehnání. Velká oteklina tak hned splaskla, že jeho žena zděšeně volala:

„Umírá! On umírá!“

Světéc jí pravil:

„Uklidněte se. Neumírá, vrací se do normálního stavu.“

Dal nemocnému donésti šaty.

Okolostojící dojati a užaslí pozorovali, jak vše skončí. Vtom vešel ošetřující lékař. Vida, co se děje, křičel, že je to nerozum, a všemožně se pokoušel přemluvit nemocného. Ten protestoval, že je svým pánem a že chce stůj co stůj poslouchati Dona Boska. Oblékl se, pojedl, odejel do banky a odevzdal Don Boskovi tři tisíce.

Příští neděli bez zvláštních příprav za hojné účasti mládeže a lidu, natlačeného do dvora, položena poslední cihla na kupoli. S asistencí Don Boska provedl úkon mladý markýz Emanuel Fassati.

Ještě v předvečer posvěcení scházelo téměř všechno bohoslužebné náčiní. Bůh jako pán lidských srdcí vnukl mnohým, aby se postarali o to, co scházelo, a to tak podivuhodně, že se zdálo, že každému naznačil, čeho je k slavnosti zapotřebí.

Tak se dělo ve všech potřebách celé Oratoře, takže Msgr. Ghilardi, biskup z Mondovy, zvolal:

„Kdo by řekl, že dárci tolika různých předmětů nebyli puzeni Duchem sv., popíral by slunce v pravé poledne.“

Požehnaný den 8. června r. 1868 byl doprovázen řadou divů.

Byla dovezena ochrnutá osoba. Náhle vyskočila, otevřela dveře a vyběhla k Don Boskovi, kde si uvědomila, že je uzdravena. Její výkřik

úžasu opakovalo množství lidu. Příbuzní plakali dojetím a chtěli ji odtáhnouti do soukromí. Ona neustávala volati: „Jsem uzdravena! Jsem uzdravena!“

„To víme. Pojd' domů!“

„Ne! Dříve musíme poděkovati Panně Marii!“

Takové výjevy se opakovaly po celou oktávu. Pius IX. daroval krásnou svíci a udělil plnomocné odpustky všem, kdož v oktávě navštíví svatyni.

DCERY PANNY MARIE POMOCNICE.

Ještě jiný pomník měl postaviti své nebeské Matce! Živý pomník, zářící čistotou a plný dobroty; kongregaci Dcer Panny Marie Pomocnice.

S počátku se domníval, že se má obírat jenom chlapci, ale nebeská zjevení a rada mnohých biskupů, ba i sv. Otce ho pohnuly k tomu, že začal přemýšlet o založení podobného díla pro dívčí mládež. Božská Prozřetelnost jako by ho chtěla ujistiti, že díla si žádá Bůh, poslala k němu jednoho dne Don Pestarina. Vzácny kněz ve své farnosti Mornese shromáždil několik dívek a vedl je k životu modlitby, rozjímání, k práci a v lásce podle vzoru Neposkvrněné.

Když poznal Don Bosko ducha, který oživoval zbožné duše, neváhal jich použití jako prvního zrnka díla Prozřetelnosti, na které mu Bůh ukázal.

Když se odebral r. 1871 do Říma v záležitosti uprázdněných diecésí, předložil nový plán sv. Otcí. Papež ho pozorně vyslechl a slíbil mu, že v příštím slyšení poví svůj úsudek. Vskutku pak první začal.

„Přemýšlel jsem o vašem plánu založit ženskou kongregaci a zdálo se mi, že je to k větší slávě Boží a k prospěchu duší. Odporoučím jim, aby jejich hlavním účelem bylo pracovat na vyučování a výchově dívčí mládeže tak, jak pracují mezi chlapci členové Společnosti sv. Františka Sal. Ať závisí na vás a na vašich nástupcích, jako Dcery lásky závisí na Lazaristech. Tak upravte Stanovy a začněte pracovat. Ostatní přijde časem.“

Toho roku se nic nepodniklo. Na Zjevení Boží r. 1872 došli někteří do Varazze za Don Boskem, který se právě zotavoval z vážné nemoci. Don Bosko se v soukromí vyptával Don Pestarina, jak se vyvíjejí věci v Mornese, jakého ducha jsou Dcery Neposkvrněné a zda mezi čtyřmi prvými, které již dva roky vedly společný život, některá se hodí pro nové dílo. Don Pestarino odpověděl, že za všechny čtyři se může klidně zaručiti a že jsou hotovy poslouchati a připraveny přinésti jakoukoli obět pro dobro duší.

Mohlo se tedy začít. Sestry si zvolily za představenou Marii Mazarello. Byla to pokorná duše andělské čistoty. Při její smrti se rozlila vůně jejích ctností tak, že církev sv. nyní zkoumá její život. Doufáme, že brzo bude povýšena k slávě oltáře.

Horlivým sestřím dal Don Bosko jméno Dcer Panny Marie Pomocnice. Říkával později s dojetím, že „chce, aby kongregace byla pomníkem vroucí vděčnosti přesladké Matce za její velké a hojné milosti.“

Nová kongregace s Božím požehnáním a díky svatosti sester se rozrostla v obrovitý strom, který

rozestřel své větve po celém světě. Roku 1874 byl otevřen druhý ústav u Casale v Borgo S. Martino. Po něm přišly další a r. 1877 byly již sestry ve výpravě misionářů. Dnes jsou Dcery Panny Marie Pomocnice po celém světě i v misiích vedle salesiánských ústavů. Jejich činnost je oživována duchem Don Boska.

Když se salesiáni pod vedením hrdinského Don Unie usídlili mezi malomocnými v Kolumbii, měly i sestry na křesťanském hrdinství podíl a vedle Don Unie mnohé z nich byly zachváceny hroznou nemocí. Při smrti Don Boska (1888) měly 50 domů, 390 sester a 99 novicек.

DÍLO PRO POZDNÍ POVOLÁNÍ.

Don Bosko již měl své zdatné vojsko, ale viděl, že nestačí. Rád by byl vydupal ze země legie statečných vojínů, kteří by ho poslouchali na slovo.

Jednou v sobotu večer zpovídal v sakristii. Myslíl na nedostatek kněžstva a povolání. Myslíl na způsob, kterak rozmnožiti jejich řady. Byl roztržitý takovými myšlenkami, ale neustal zpovídati.

Tu se mu zazdávalo, že jest ve svém pokoji u stolku, u něhož obyčejně pracoval. Měl právě v ruce seznam všech těch, kteří byli v domě. Pomyšlíl si: „Co se to děje? Přece zpovídám v sakristii a najednou jsem v pokoji u stolku? Cožpak se mi to jen zdá? Ne. Toto je skutečně seznam chovanců a to je stolek, u něhož obyčejně pracuji.“

Vtom zaslechl za sebou hlas, který pravil: „Chceš věděti, jak rychle rozmnožiti počet dobrých kněží? Prohlédni si tento seznam a vyčti z něho, co třeba podniknouti.“ Don Bosko si jej prohlížel a pak řekl: „Je to obyčejný seznam chovanců z tohoto roku a z let minulých, ale nic více.“ Byl velice zamyšlen, pročítal jména, přemýšlel a prohlížel shora i zdola, zda snad něco neobjeví, ale nic. Tu si pomyslíl: „Sním či bdím? Přece jsem u stolku a slyšel jsem opravdivý hlas.“

Náhle chtěl vstát a podívati se, kdo byla Ta, která k němu promluvila. Vskutku povstal. Hoši, kteří se zpovídali a stáli okolo, vidouce, že náhle povstal zcela zmaten, mysleli, že je mu špatně. Zachytili ho, ale on je ujistil, že to nic není, a zpovídal dále.

Když všechny vyzpovídal a přišel do svého pokoje, pohlédl na svůj stolec a byl tam opravdu seznam všech, kteří jsou v domě, ale jiného nic. Pozorně prohlížel seznam, ale nechápal, jak by z něho mohl vyčísti způsob, jímž by měl brzo hodně kněží. Vytáhl a prohlédl též jiné seznamy. Požádal o další, ale vše marně. Neustával se obíratí tou myšlenkou a prohlížel i staré seznamy, jen aby uposlechl výzvy tajemného hlasu. Povšiml si, že ze spousty hochů, kteří začínají svá studia v jeho ústavech, aby se stali kněžími, sotva 15 ze 100, totiž 2 z 10 se jimi stanou. Od služby oltáře bývají odvráceni zájmy rodinnými, zkouškami, změnou vůle, a to zvláště ve vyšších třídách. Z těch, kteří vstupují starší, téměř všichni, osm z desíti se stává kněžími, a to v kratší době a s menší námahou. Tu si pomyslíl: „Tito jsou

jistější. U nich to jde rychleji. Právě to jsem chtěl. Bude třeba, abych se jim mimořádně věnoval a otvíral ústavy, určené výhradně pro ně, abych hledal způsoby, jimiž je pěstovati . . .“

Dal se do práce.

Z této roztržitosti se zrodila myšlenka na dílo Panny Marie Pomocnice pro pozdní povolání na stav kněžský. Téhož roku (1876) ji uskutečnil otevřením domu v Sanpierdarena.

MISIE.

Ještě jiné široké pole otevřel Bůh sv. Janu Boskovi — katolické misie! Jak víme, cítil již jako klerik touhu státi se misionářem. Don Cafasso ho přemluvil, ale on neustal milovati misie a mnohokrát vyjádřil svou bolest nad tím, že tolik duší hyne v modlářství.

Již r. 1848 slyšel ho Jakub Bellia vzdychati: „Kéž bych měl hodně mnoho kněží a kleriků! Poslal bych je hlásati evangelium do Patagonie a Ohňové země. Víš, milý Bellio, proč? Hádej!“

„Protože je tam asi nejvíce třeba misionáře.“

„Uhodl jsi. Protože tamní národové byli dosud nejvíce zanedbáni.“

Tato touha rostla zvláště po založení a schválení Zbožné společnosti a po konečném schválení Stanov.

Asi r. 1872 ve snu plném podrobností viděl rozsáhlou rovinu, nevzdělanou, bez pahorků a pohoří. Na nejzazším obzoru rýsovaly se příkré hory. V nich viděl pluky lidí, kteří pobíhali polonazí. Byli neobyčejně vysocí a statní, divokého vzhledu, s vlasy ježatými a dlouhými, pleti

tmavobronzové. S ramen jim splývaly široké pláště ze zvířecí kůže. V ruce měli dlouhé kopí a laso (provaz se smyčkou k chycení kořisti).

Někteří lovíli zvěř, jiní na hrotech kopí nosili kusy krvavého masa. Tam bojovali mezi sebou. Jinde zase přiváděli evropsky oděné vojáky. Země byla pokryta mrtvolami. Náhle na nejzazším obzoru se vynořilo množství misionářů různých řádů. Přiblížili se, aby oněm divochům hlásali víru Ježíše Krista. Jakmile je divoši spatřili, s ďábelskou zlobou a s pekelnou radostí se na ně vrhli a zuřivě je sekali na kusy. Uřezovali, napichovali kusy masa na hroty dlouhých kopí. Don Bosko se ve snu tázal:

„Jak obrátiti tak divoký národ?“ — Tu v dáli spatřil zástup jiných misionářů, kteří se vesele přibližovali; předcházel je zástup hochů. Byli to salesiánští klerici a kněží.

Don Bosko se třásl strachem. Nechtěl je pustiti dále, chtěl je zastaviti, ale vtom zpozoroval, že jejich příchod způsobil všem divochům radost. Odkládali zbraně a svou divokost a zdvořile vítali salesiánské misionáře. Viděl, že misionáři přicházejí k houfům divochů, že je poučují a oni rádi naslouchají. Učí je a oni horlivě studují. Napomínali je a divoši se podle napomenutí řídili. Modlili se sv. růženec a divoši jim odpovídali. Poklekli a divoši s nimi. Tu jeden salesián začal zpívat: „Chvalte Marii, jazyky věrné!“ A zástupy jednohlasně zpívaly tak, že se Don Bosko zděšen probudil.

Na konci roku 1874 bylo v Itálii otevřeno již přes 10 domů a došlo na 50 žádostí o založení nových. Naléhali z Afriky, z Asie, ale tu přišel

se žádostí argentinský konsul Gazzolo. K němu se připojili arcibiskup z Buenos Aires a farář San Nicolas de los Arroyos. Nabízeli mu v městě duchovní správu a řízení ústavu, ale byla naděje na pokřesťanění Patagonie, argentinských Pamp a Ohňové země. Don Bosko se informoval o obyvatelích nezměrných rovin a brzo poznal, že to jsou divoši, vidění ve snu.

Přestal myslet na Ethiopii, Čínu, Australii a rozhodl se pro Patagonii a Ohňovou zemi. Dne 12. května 1875 mohl oznámiti celé Oratoři, že je ujednaná výprava salesiánů do Argentiny. Popsal radost, která v očekávání salesiánů zavládla zemi. Žádosti na misie přely na stůl Don Boska, ale ten vybral 6 kněží a 4 koadjutory. V čele výpravy stál Jan Cagliari.

Don Bosko je vypravil do Říma pro požehnání sv. Otce, který je přijal otcovsky.

Dne 11. listopadu bylo loučení s misionáři.

Večer byly zpívané nešpory a na „Magnificat“ vešli po dvou misionáři do presbytáře. Don Bosko vystoupil na kazatelnu, aby se rozloučil. Kázání bylo plné lásky a horlivosti apoštolské. Skončila si takto:

„S Bohem! Snad se již všichni neuvidíme na této zemi, ale pevně doufám, že z nekonečného milosrdenství Božího se všichni shledáme v oné vlasti, kde námaha i útrapy tohoto života budou plně odměněny věčnou blažeností — v nebesích.“ Po požehnání byl zpíván hymnus k Duchu sv.

Don Bosko přistoupil k oltáři, pomodlil se modlitby, jež církev klade dítkám svým do úst, když se chystají na cestu. Pak nastalo loučení. Zatím co sbor zpívá: „Budiž jméno Páně po-

chváleno od toho času až na věky,“ v presbytáři se objímali odcházející . . .

První misionáři se usídlili nejdříve v Buenos Aires a v San Nicolas. Starali se především o vystěhovalce-krajany. R. 1888 započali s civilisováním a pokřesťaněním Pampy argentinské a Patagonie. Don Cagliero s několika spolubratry zůstal na severu.

Don Fagnano sestoupil k jihu do jižní Patagonie a do Ohňové země. Ještě za života Don Boska odjela výprava do Ekvatoru. Byla to dvanáctá výprava.

SALESIÁNŠTÍ SPOLUPRACOVNÍCI.

Tolik podniků nepochybně pohltilo obrovský náklad, na který nestačila chudoba Don Boska a jeho synů. Rozhovor s ministrem Lanzi (roku 1865) vše objasnil. Předložili mu tehdy otázku:

„Don Bosko, povězte mně, kde stačíte sháněti na tak velké dílo? Kde berete peníze na vydržování vašich hochů?“

„Pane ministře,“ odpověděl Don Bosko,“ dělám to, co parní stroj.“

„Jak to? Vyjádřete se!“

„Jdu vpřed a dělám puf-puf-puf!“ (Piemontsky puf = dluhy.)

„Ale takové puf třeba vyrovnati,“ namítl Lanza.

„Pane ministře, víte, že ve stroji je třeba ohně. Chcete-li dále, musíte jej udržovat.“

„O jakém ohni, prosím vás, mluvíte?“

„O ohni víry v Boha,“ dodal světec,“ bez něho se zřítí království a říše. Bez něho dílo člověka je marným.“

Hle, zde je tajemství úspěchu: v í r a, d ů v ě r a

v B o h a. Ten úměrně s věrou zaopatřoval světe vším potřebným, působě na srdce všech lidí.

Od počátku díla Oratoří byl světec podporován dobrými kněžími a laiky. Ti mu poskytovali nezbytnou hmotnou podporu, ale pomáhali též vyučováním katechismu a v asistenci v dílnách. Světec vícekrát prohlásil, že potřebuje všech. Vždy byl každému a za všechno vděčný a již r. 1845 žádal Řehoře XVI. o plnomocné odpustky v hodině smrti pro 50 svých prvních pomocníků. R. 1850 začal snít o zbožném sdružení pod ochranou sv. Františka Sal., který svou nezměrnou horlivostí vytrhl Savojsko z bludu protestantismu.

Zbožné sdružení mělo býti počátkem velké jednoty, jež by se s pomocí všech členů nejrozmanitějšími dovolenými a zákonitými prostředky věnovala všem dílům dobročinnosti, výchovné, mravní a hmotně podpůrné. Pokud by byla nejprůměřenější a nejrychlejší k zamezení rozpínavé bezbožnosti, a kdyby to bylo možno, k jejímu vykořenění. Sdružení tedy mělo sloužiti všechny dobré katolíky jako jedno srdce a jednu duši, aby šířilo náboženství a pomáhalo k vítězství víře a křesťanské civilizaci. Don Bosko trpěl, když viděl, jak synové temnoty se sdružují, aby hubili duše, zatím co katolíci plýtvají energií v osobních podnicích, které mnohdy ztroskotávají pro nedostatek síly, jež pramení z j e d n o t y.

Synové tohoto světa se sdružují, aby šířili špatný tisk, aby hlásali mylnou nauku, aby mládeži zasívali do srdcí špatné zásady a podivu-

hodně se jim to daří, katolíci mají k tomu nečinně přihlížeti? Mají býti osamoceni, aby jejich dílo bylo překaženo? Nikdy! — Proto volá nadšeně od počátku soukromě a pak veřejně ke katolíkům každého věku a postavení, aby ve světě a při denním zaměstnání vyučovali katechismu, šířili dobré knihy, doporučeli třídní a devítidenní pobožnosti, duchovní cvičení a konali jiné skutky lásky duchovního milosrdenství, zvláště vůči chudé mládeži a prostému lidu.

Sdružení nazval Křesťanskou jednotou (1874), vypracoval jí pravidla a pak je zdokonaloval. R. 1875 změnil její název: Spolek dobrého díla a pak Sdružení salesiánské. Konečný název z r. 1876: Zbožné sdružení salesiánských spolupracovníků.

Tak předešel ustanovení Katolické akce, totiž spolupráce laiků v hierarchickém apoštolátě.

Zbožné sdružení salesiánských spolupracovníků bylo schváleno sv. Stolicí, obdařeno odpustky v breve Pia IX., požehnáno, doporučeno a pochváleno Lvem XIII. a podporováno všemi nástupci na stolci Petrově.

K zapsání stačí věk 16 let, dobrá pověst a možnost podporovati dobré dílo podle salesiánského ducha.

Orgánem sdružení je salesiánský věstník. Don Bosko jej začal vydávati v srpnu r. 1877. Dnes vychází v 17 řečech a jen italský vychází ve 160.000 výtiscích. Obětavost a podpora této třetí salesiánské rodiny umožnila jemu, jeho synům a dcerám konání dobra. Proto se cítil Don Bosko před smrtí povinným poděkovati takovýmto způsobem:

„Bez vaší lásky bych nevykonal nic, nebo pramálo. S vaší láskou jsme mohli působiti s milostí Boží a setřítí mnoho slz, spasiti mnoho duší. S vaší láskou jsme založili četné ústavy a školy, v nichž vydržujeme na tisíce opuštěných sirotků, vyrvaných z nebezpečí nevěry a nemravnosti dobrou výchovou, studiem a vyučením se řemeslu tak, že se stávají dobrými křesťany a moudrými občany. S vaší láskou jsme založili misie až na nejzazším konci světa v Patagonii a v Ohňové zemi a poslali jsme na sta hlasatelů evangelia, aby rozšířili a ošetřovali vinice Páně.

S vaší láskou jsme otevřeli v mnohých městech tiskárny, rozšířili jsme mezi lid na miliony letáků a knih na obranu pravdy, k udržení nábožnosti a k uhájení mravnosti.

Vaší láskou jsme postavili mnoho kaplí a kostelů, v nichž až do konce světa denně budou zpívány chvály Bohu a Panně Marii. Jsem přesvědčen, že po Bohu bylo tolik dobra vykonáno s pomocí vaší lásky. Cítím se proto zavázán vysloviti svou hlubokou vděčnost. Děkuji vám z hloubi srdce.

Jestliže jste pomáhali s takovou dobrotou a vytrvalostí mně, prosím vás, pomáhejte nadále mému nástupci po mé smrti. Díla, jež jsme s vaším přispěním založili, nepotřebují mne, ale budou nadále potřebovati vás a všech těch, kteří jako vy na této zemi rádi podporují dobro. Všem těm je doporučím a svěžuji . . .“

Na tisíce šlechetných duší každodenně přejímá drahocenné dědictví apoštolátu a lásky. Při smrti světcově bylo spolupracovníků asi 80.000, dnes je jich přes půl milionu.

VÍTĚZNÝ POSTUP.

*„To jest vítězství, které
přemáhá svět, víra naše.“
1. Jan 5. 4.*

DON BOSKO S BOHEM.

V pořádání svých děl a při zakládání trojnásobné rodiny — salesiáni, Dcery Panny Marie Pomocné, salesiánští spolupracovníci — osvědčil sv. Jan Bosko veliký talent, s nímž by se stal velikým na kterékoliv dráze. Právě jeho talent vynutil ministru Rattazzimu slova: „Don Bosko je asi největším divem našeho věku.“

Když byl kardinál Nina tázán Lvem XIII. na úsudek o Don Boskovi, odpověděl: „Nepovažuji ho za obyčejného člověka, kterému se podařilo obejmouti celý svět.“

Nejlépe ho vystihl jeho arcibiskup, kardinál Alimonda, který ho v posmrtné chvalořeči nazval „zbožňovatelem svého věku“. Byl to věk, jemuž předcházela vlna nenávisti proti Bohu, jež se snažila udusiti jakékoliv náboženské cítění v duších a v srdci. Don Bosko byl především světcem, který posvětil prvně s e b e sama, protože věděl, že tím posvěti také své velké plány podniky a duše, pro které pracoval. Prostředky pravé svatosti bojoval proti proudu své doby. Při zakládání a pořádání svých děl měl na zřeteli, uvésti Boha do duší a duše

k Bohu. Nikdy nehledal sebe, nikdy se nesháněl po lidské pochvale, nikdy nedával přednost zájmům pozemským před zájmy nebes! Touhou jeho srdce a cílem všech jeho děl byla Boží sláva a spasení duší. Jeho jméno je spíato s náboženskou výchovou, o kterou se staral modlitbami, slovem, tiskem a kněžským působením. Je spíato s náboženským životem, prohloubeným častým přistupováním k sv. zpovědi a k sv. přijímání, jehož apoštolem byl v době, kdy se jansenismus vynasnažoval vzdalovati od svatostánku zbožné duše pod záminkou nesprávné úcty.

Sv. Otec Pius XI. ho nazval „venator animarum“ — lovcem duší. Vskutku, ustavičně lovil i tam, kde mohl býti jako kněz připraven na potupu, urážky, vyhrůžky a hrubé chování. Zpovídal na každém místě. Na cestě, ve vlaku, na voze . . . . Náboženský život, který udržoval ve svých ústavech, kvetl tam, kde byl oživován upřímnou a dětinnou úctou k svátostnému Ježíši a k nejbl. Panně Marii. Podporoval ji řadou pobožností, z nichž mnohé účinně napomáhaly ke spáse duší. Bylo to měsíční cvičení dobré smrti, denní zpytování svědomí a návštěva nejsv. Svátosti, denní růženec ke cti Panny Marie. Příznačná je při něm modlitba, o níž mluví sv. František Sal.: „Je jistý způsob modlitby velice snadný a velmi užitečný, který záleží v návky ku duše na přítomnost Boží tak, že v nás vyvolá úzké, prosté a dokonalé spojení s Bohem. Jak drahocenná modlitba!“ Odtud ustavičný rozhovor o Bohu, ustavičné vyzývání hochů, aby očistili

svou duši od hříchu, aby žili křesťansky a působili radost Ježíši a Marii. Horečně činnému člověku, zahrnutému prací tak, že mu nestačil k práci den, který obětoval často celé noci, tomu by bylo příliš těžké myslet na Boha, kdyby nebyl žil v úzkém spojení s Bohem, kdyby nebyl pracoval ve spojení s Bohem, kdyby podle kardinála Alimondi nebyl ztělesněným spojením s Bohem.

Jeho výchovný systém je proto tak působivý, je ustavičným rozšiřováním nadpřirozeného ovzduší. Božský vánek prochvívá chrámem, školou, dílnou, jídelnou, ložnicí i dvorem a posvěcuje i volné chvíle myšlenkou na přítomnost Boží, připomínanou se svatou vynalézavostí. Proto sv. Otec Pius XI. udělil salesiánům, Dcerám Panny Marie Pomocnice, spolupracovníkům a spolupracovnicím, odchovancům a chovancům i chovankám všech salesiánských ústavů vzácné odpuštění posvěcené práce, plnomocné za obvyklých podmínek jedenkrát denně a částečné (400 dní) kdykoliv při práci pozdvihnou mysl k Bohu, byť i pouhou zbožnou myšlenkou. Kdo se naučil pracovat jako Don Bosko, ten činí z práce krásnou modlitbu.

Válečným heslem Don Boska bylo: „Da mihi animas“ („Dej mi duše“). Dovedl-li tolik duší k Bohu, dovedl je proto, že je měl na zřeteli vždy, i když se zdálo, že si jen hraje s chlapci. První slovo, jímž vítal chlapce, vstupujícího do Oratoře, bylo: „Chceš býti přítelem Don Boska? Pomáhej mi spasiti svou duši!“ Podobně je oslovoval na setkanou znenadání: „Kdysi jsi býval dobrým, ale co nyní . . .“ I před svými dobrodinci a před

úřady projevil odvahu vpravdě apoštolskou. Velikému dobrodinci v Marseille dal jako pomněnku myšlenku na věčnost. Privil: „Dám vám na památku myšlenku na věčnost. Pamatujte, že ji nemáme nikdy pustiti se zřetele.“

V Lanzo u Turina hostil v ústavě zástupce úřadů u příležitosti otevření trati Turin-Cirié-Lanzo. Rozhovořil se s ministry Depretisem, Nicoterou, Zanardellim a s poslancem Ercolim. Byl vyzván, aby hádal, zda je větším hříšníkem Nicotera či Zanardelli. Vymluvil se, že by potřeboval, aby jim udělal duchovní cvičení, ale hned jim udělal kázání, jaké dávno neslyšeli. Tu se ho vážně tázali: „Povězte nám doopravdy: myslíte, že se spasíme?“ On jim odpověděl: „Doufám, protože milost a milosrdenství Boží je veliké.“ Tu oni namítli: „Nu, my se tak honem nemíníme obrátiti!“ On podotkl: „Chcete asi říci, že — byste si přáli — ale že se necítíte? Pak ovšem — desiderium peccatorum peribit! Mdlá touha hříšníků zahyne!“

Jeho posláním, určené mu jako devítiletému chlapci v prvním snu, záleželo v okamžitém započítí s poučováním o ošklivosti hříchu, o krásnosti. Škola světcova zcela tíhla k tomuto cíli. Podružné prostředky, jako zotavení, sport a divadlo byly takřka pokřtěny k nadpřirozenému úkolu. Bylo postaráno též o školní texty, aby nepůsobily opačně, zvláště u pohanských klasiků. Mohlo se zdáti, že zbožné sdružení spolupracovníků bylo založeno, aby jen hmotně podporovalo jeho dílo, ale bylo založeno, aby napomáhalo spasení duší členů prokazováním lásky v apoštoláťe Katolické akce. Peníze, které prošly rukama světce,

byly vynaloženy výhradně k slávě Boží a k dílům, určeným k spáse duší. Proniknut láskou k Bohu, chtěl, aby ho všichni poznávali a vždy a všude milovali. Nikdy si nemyslí, že se již dosti n a p r a c o v a l, a vzpíral se odpočinku, protože ďábel neustává pracovati na záhubě duší. Zlý duch sice často vyrušoval ho ze spánku, děsil a vyhrožoval, vyvolával pomluvy a pronásledování, ale pozvolna musel ustupovati před houževnatým odporem světcovým. A tajemství jeho vítězství? Každodenní umrtvování v práci, odpočinku, při skrovném stole. Jisté kající skutky, o nichž jeho synové neměli ani potuchy, protože je dovedl utajiti pod stálým úsměvem. Nejdůvěrnější věděli, že naň doléhaly nejtvrdší zkoušky, když se zdál nejveselejším. Proto sv. Otec Pius XI. při čtení dekretu „De tuto“ pro jeho svatořečení neváhal říci, že mu to sluší mezi mučedníky. — Dekret byl totiž čten s dekretem o mučednících z řádu jesuitského. — Právil, že jeho život byl opravdivým a velikým mučednictvím; byl to život obrovské práce, jež při pouhém pohledu na něho působí ohromujícím dojmem. Život ve stálé trpělivosti, život nevyčepatelné, opravdivé a pravé lásky, takže zbytek své osoby, své mysli a srdce měli pro posledního příchozího, byť přišel kdykoli a po jakékoliv práci.“ Jeho život byl pravým a neustálým mučednictvím v obtížích života plného umrtvování a při slabosti, jež se zdála ovocem stálého odříkání.

KDO BYL DON BOSKO?

Z úst staříckého kněze, odchovance Don Boska, pocházejí slova prosté pravdy, zachycující věrně jeho duchovní podobu. Napsal je r. 1889 představeným Společnosti, když vypisoval své dojmy. Kdo byl Don Bosko? — Odpovídá: „D o n B o s k o b y l k n ě z, k t e r ý s l o v e m a p ř í k l a d e m u č i l k a ž d ě h o, s j a k o u l á s k o u m á v e s v ě m s t a v u v ě r n ě s l o u ž i t i B o h u.“

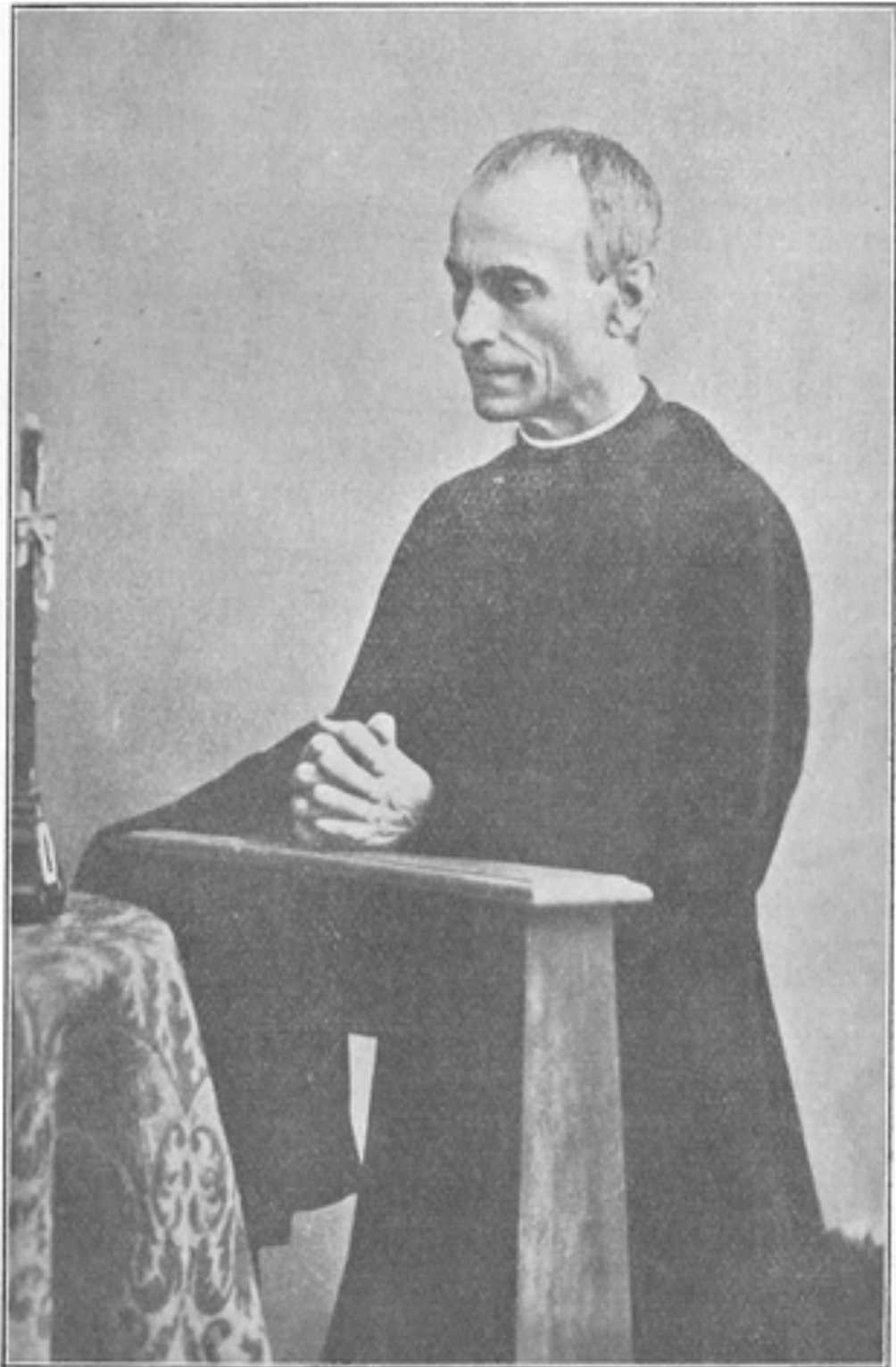
Životná zbožnost Don Boska působila bezprostředně, zachvacovala jako spasitelně nakažlivá. Brzo vychoval vzácné květy svatosti. Jedním z nejlíbeznějších a nejdokonalejších jest jeho malý a obdivuhodný jinoch Dominik Savio. Zemřel 15letý r. 1857 po mládí přeplněném serafickým zápallem, nebeskými viděními a hrdinstvím svaté lásky s neposkvrněnou andělskou čistotou. Jiný květ svatosti vykvetl v prvých letech trvání ústavu v Lanzo. Byl to Ondřej Beltrami. Narodil se v Omegnu a stal se později salesiánem a knězem, hrdinou a vzorem křesťanských ctností v práci a utrpení. Zemřel ve věku 27 let na Valsalice u hrobu velkého Otce. Ti a mnozí jiní hrdinové v počátcích salesiánské rodiny, jako Don Michael Rua, Don Augustin Czartorijski byli navrženi k slávě oltářů. Ještě jiní čekají. Mnozí byli bezprostředním a prvním odleskem svatého života, jehož zářný příklad podal sám Don Bosko.

JEHO SVATOST.

„Láska je shovívavá, dobrotivá; láska nezávidí, nechlubí se, nehledá svého prospěchu, všecko snáší, všecko přetrpívá“. (I. Kor. 13. 4). Hrdinská láska nemůže být pokrytectvím a jest jedinou silou vpravdě civilisující, znamená-li civilisace vykupovati národy a bratrsky je obejmouti v duchu svobody a pravého pokroku. Svět bude civilisovaný a vpravdě vzdělaný, bude-li ve jménu Kristově jedinou velikou rodinou. To je sen hrdinských duší v pojetí a podle smýšlení a programu křesťanského apoštola. Don Bosko byl z hrdinských duší. Jeho mravní podoba má prosté, až všední rysy, vyjma odvážnou a mimořádnou pracovitost. Nic tajemného a nezvyklého. Zkuste však následovati! Prožijte alespoň jeden den, jako jej prožíval on.

Zcela se obětoval, odloučen od všeho pozemského. Byl ubohým s ubohými; proniknut vytrvalou touhou po milování. Žádali si ho proto velcí i malí. Byl vždy veselý a hotov rozdělit se o chléb s posledním trosečnickem, který náhodou přistal u jeho domu. Následujte ho a uvidíte, jak těžko jest býti všem vším a jakým jest náš velíkán, jehož hrdinské ctnosti uznala církev, když ho prohlásila za svatého.

Největší přitažlivost svatosti Don Boska spočívá v tom, že žil v úzkém styku s lidem, jemuž se zcela věnoval. K němu chtěl vždy mluvit tak, aby mu všichni rozuměli. Vypráví se, že čítával své matce spisy, aby se přesvědčil, zda jim každý

Don Michal Rua, první nástupce sv. Jana Boska v řízení společnosti salesiánské. Je o něm zavedeno jednání o blahořečení.

porozumí. Jako spisovatel pracoval především pro mládež a pro nejširší vrstvy, odkládaje zbytečné tretky řečnictví a svůdné příkrasy básnictví. Dával se vésti jen zdravým úsudkem a křesťanskou láskou.

Láska nedělí, ale sdružuje. I nejslavnější básníkové oddělují a nesjednocují. Je to vždy druh intelektuálního sobectví, které nepůsobí všeobecně.

Čím je inspirace pro básníka, čím je mohutná duševní náklonnost pro myslitele, ba čím lehkomyslnost a marnivost pro toho, kdo se prohrabuje v knihách, tím pro Don Boska byl apoštolský duch, živený láskou Boží!

Nelze nakrátko vysvětliti a vypsati jeho horlivost o spasení duší ve zpovědnici, na kazatelně, nebo za psacím stolem s perem v ruce. Byl především knězem.

NA CESTÁCH TOHOTO SVĚTA.

Hluboká úcta k němu rostla, projevujíc se zvláště tehdy, když opouštěl Turin, aby na cestách sháněl podporu pro své dílo. Byl čtyřikráte v letech 1873—1883 ve Francii a r. 1886 ve Španělsku. Vyjednával o založení svých ústavů. Uvítání v Paříži a v Barceloně bylo triumfální. Byl tehdy již na konci života, ale ještě před svou smrtí chtěl proniknouti na západ, nemoha odolati svaté odvážlivosti.

V Paříži se setkal i se slavným Viktorem Hugem. V Barceloně měl potěšující sen o misiích v Jižní Americe.

JEHO NEBE.

Kardinál Alimonda pravil: „Duši Don Boska bych nazval nebem . . . Vidím, že jej ovládá slunce, totiž Ježíš Kristus . . . Vidím vedle slunce zářící hvězdu a poznávám Marii Pannu. A co menší hvězdy, oběžnice? To jsou svatí, vyšedší z rukou Ježíše, z kropení jeho krví, odlesk čistoty Panny Marie.“

Sv. Otec Pius XI. při slavnostním slyšení, uděleném salesiánské rodině po svatořečení Don Boska, mluvil o trojí lásce světcově: svátostný Ježíš — Panna Maria — papež. O tom svědčí zvláště stavby chrámu, ať již je v Římě začal sám nebo jeho synové.

Papež Lev XIII. pověřil Don Boska vystavěním votivního chrámu Božského Srdce v Římě. Při kostele měl býti ústav s řemeslnickými školami a studentským internátem. Don Bosko se dočkal posvěcení chrámu r. 1887.

Jeho synové při ústavě, postaveném a nazvaném ke cti Pia XI., zvaného „papežem Don Boska“, postavili chrám Panny Marie Pomocnice. Svědčí o dětinné úctě k Ní.

PŘÍTEL VSECH.

Činnost Don Boska neznala mezí. Dílo se šířilo a práce přibývalo. K spravování celého díla přistupovala práce spisovatele, vychovatele, cesty po různých zemích Evropy a pak únava z nekonečných rozhovorů. Denně putovaly do Oratoře zástupy lidí, kteří s ním chtěli mermomocí mluvit.

Zpřímá mluvil a jednal s nejvyššími, s chudými i bohatými a ze všech si činil přátele. V trudných časech byl pověřen od sv. Otce i od vlády italské veledůležitými úkoly. Navrhl a dopomohl k obsazení uprázdněných biskupství a v nejhorší době zadržel papeže v Římě.

DOBRÝ ZÁVĚR.

Konec korunuje dílo. — Obětavý, svatý život neúnavného sluhy Božího nemohl býti korunován jinak, než svatou smrtí. „Ještě schází dobrý závěr!“ pravil náš hrdina v r. 1887. Konec života Don Boskova se již neodvratně blížil. I tak silná tělesná soustava musila konečně také skloniti šíji před všelidským, bezvýjimečným zákonem smrti. Koncem roku 1887 začaly se našemu světci nápadně tratiti síly. Na Štědrý den toho roku byl zaopatřen. Tušil sám brzký odchod do života jiného . . . Vzpomínal na uplynulý život. Viděl kolem sebe dílo, které kypělo zřejmými příznaky životní síly. — Byloť to dílo požehnání Božího a nezištného, oddechu neznajícího světce! — Viděl Oratoř, rozšířenou a pěkně uspořádanou, viděl basiliku P. Marie Pomocnice. Viděl školy a dílny, vybavené stroji a hemžící se žáky, učni a mistry. Knihtiskárna se rozvíjela, knihkupectví vydalo již úplné sbírky latinských a řeckých i italských klasiků a řadu děl vědeckých. Všude vřela spořádaná, veselá práce, veselý duch, posilovaný nadějemi do budoucnosti, jak ji víra ozařovala. Okolo díla jako druhá rodina byli spíati láskou všichni ostatní spoludělníci na vznešeném úsilí salesián-

Oroduj za nás, svatý Jene, abychom hodni i byli zaslíbení
Kristových!

MODLEME SE :

Bože, který jsi v svatém vyznavači svém JANOVI otce a učitele mládeže vzbudil a skrze něho, za pomoci Marie Panny, novým v Církvi své rodinám rozkvésti dal, uděl, prosíme, abychom týmž ohněm lásky zaníceni duše hledali a Tobě jedinému sloužili. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

ském. Pilně pracoval Bosko na tom, aby toto pomocné vojsko pevně seřadil a uspořádal, sháněl členy ve všech vrstvách společenských. Snažil se vlít jim svého ducha oběti. Viděl své misionáře až za mořem, viděl, jak z pohanů tvoří říše Kristovy, hlásající blahou zvěst (evangelium) o vykoupení všech malých, chudých, ponížených, opuštěných . . .

Msgre Cagliero, vůdce misionářů amerických, přišel se rozloučit s Don Boskem a přivedl s sebou děvčátko z Patagonie, aby ono jemu poděkovalo jménem obrácených Indiánů. Úctou chvějící se děvče pravilo: „Otče, děkuji Vám, že jste poslal misionáře pro moji spásu a pro spásu mých drahých!“ A mnohé slzy vděčnosti děvčete a slzy otcovské radosti Don Boska učinily z tohoto okamžiku chvíli svatou!

Celý svět, jenž Boska znal, modlil se za jeho uzdravení. Vždyť on byl stavitelem chrámů, chrámů kamenných na náměstích měst a chrámů ctností v duších lidských . . . ! Ve všech těchto chrámech za něho prosili. Než — Bosko měl se rozloučiti s tímto světem.

Srdce a plíce pracovaly nepravidelně. Nemocný většinu času spal, občas měl záchvaty. Vyslovoval jména dobrodinců svého díla a svých dětí. Od těch se mu těžko odcházelo! Jednou jim vzkázal: „Řekněte mým dětem, že já je všechny očekávám v ráji!“ Děti, to byla jeho radost, jeho naděje. Ve chvílích jasných byla na nemocném patrna neobyčejná odevzdanost do vůle Boží. „Staň se vůle Tvá, Bože můj!“ říkal, a jeho kněžské ruce se zvedaly, jako by na pateně obětovaly celý ten

svatý život, celé jeho požehnané dílo. Když mu pravá ruka pro ochrnutí polovice těla už ne-sloužila, tu zvedal k oběti sebe a svého díla aspoň levici, ústa jeho mlčela, ježto mezitím také řeč ztratil, jen oko, jasné oko světce se zvedalo současně k nebi . . . ! To bylo 29. ledna, na svátek Frant. Saleského.

Kolem lůžka scházeli se ctitelé a bratří Don Boskovi. Bylo radno vyprositi si světcovo požeh-nání. Msgre Cagliero oslovil takto nemocného: „Jsme zde my, Vaši synové. Prosíme Vás, abyste nám odpustil, čím jsme Vás zarmoutili. Na zna-mení odpuštění a otcovské lásky dejte nám ještě jednou své požehnání. Já povedu Vaši ruku a budu říkati slova požehnání.“ Klerikové, kněží, bratří i laici tísnili se ve světnici, klečíce skloněni. Dojemný okamžik! Don Rua vzal ochrnutou pra-vici světcovu a . . . požehnání uděleno. Oči Bos-kovy jen zářily To bylo 31. ledna 1888.

O 3. hod. odpoledne přišel z Říma tento dopis: „Svatý Otec posílá těžce nemocnému Don Bos-kovi z hloubi srdce své apoštolské požehnání. Kardinál Rampolla.“

O 1/25. hod. zvonilo k Anděl Páně. Nastala po-slední hodina. Shromáždění se modlili litanie a modlitby při smrtelném zápase. „Odejdi, duše křesťanská, s tohoto světa ve jménu Otce, který tě stvořil, ve jménu Syna Ježíše Krista, který pro tebe trpěl . . .“ Najednou dech, dosud slyšitelný, ustal a byl pravidelný; to trvalo několik okamžiků. Don Bonetti vyslovil oblíbenou střelnou modlit-bičku umírajícího: „Ať žije Maria!“ „Don Bosko umírá!“ vyhrklo ze stažených hrdel . . . .

Několik okamžiků, nemocný vydal ještě tři sotva slyšitelné vzdechy a — skončil v Pánu. Dojatí přítomní se modlili... Krásný, klidný zápas hrdinné duše, duše svaté!... Dotrpěl v úterý 31. ledna 1888. Zpráva o smrti se bleskurychle rozšířila po Turině a celém světě.

Pohřeb byl triumfem, jako by zemřel král! 53.000 úmrtních oznámení bylo natisknuto! Když dostal sv. Otec Lev XIII. zprávu o smrti Boskově, zvolal: „Don Bosko je svatý, je svatý, svatý!“ Pohřební průvod ulicemi turinskými měl tisíce účastníků. Město mělo smutek; mnoho obchodů bylo zavřeno, nápis oznamoval: „Zavřeno, Don Bosko umřel.“ Do hrobky k tělu světce dán protokol s krátkým životopisem, jenž končí takto: „Kéž ta duše, která vás, drahocenné ostatky, oživovala a která jistě již patří na Majestát Boží, kéž ta duše nad námi s výšin nebeských bdí!“

Tak skončil život člověka — kněze, jenž byl celou duší služebníkem Božím, jenž byl vyvolen pro svoji neobyčejnou pokoru za divotvorný nástroj Prozřetelnosti... Láska k bližnímu a horlivost o spásu duší — těm dvěma zasvětil Don Bosko síly a schopnosti, posvěcované milostí Boží.

Šťastni, kdož v Pánu žili! Blaženi, kdož v Pánu umírají!

V DĚJINÁCH.

V dějinách křesťanství od apoštolských dob až po naše časy vystupovali nejrozmanitějším způsobem v y c h o v a t e l é n á r o d ů. Don Bosko byl velikým vychovatelem. Jako jeho předchůdcové vyvolil si nízké vrstvy, nesčetné zástupy

Původní hrob sv. Don Boska v Turině ve Valsalici.

prostého lidu, opuštěnou mládež dělnickou. Jako nástroj dobročinnosti dostával peníze z lakotně hlídaných skříní, dovolávaje se Ježíše Krista. Vynaložil vše pro chudinu a se skříněmi otvíral i srdce. Nebývalé s v ě t l o l á s k y šířil na svých cestách a láska byla vykoupením jeho dárců i obdařených.

Jako vychovatel znal jediné pravidlo.

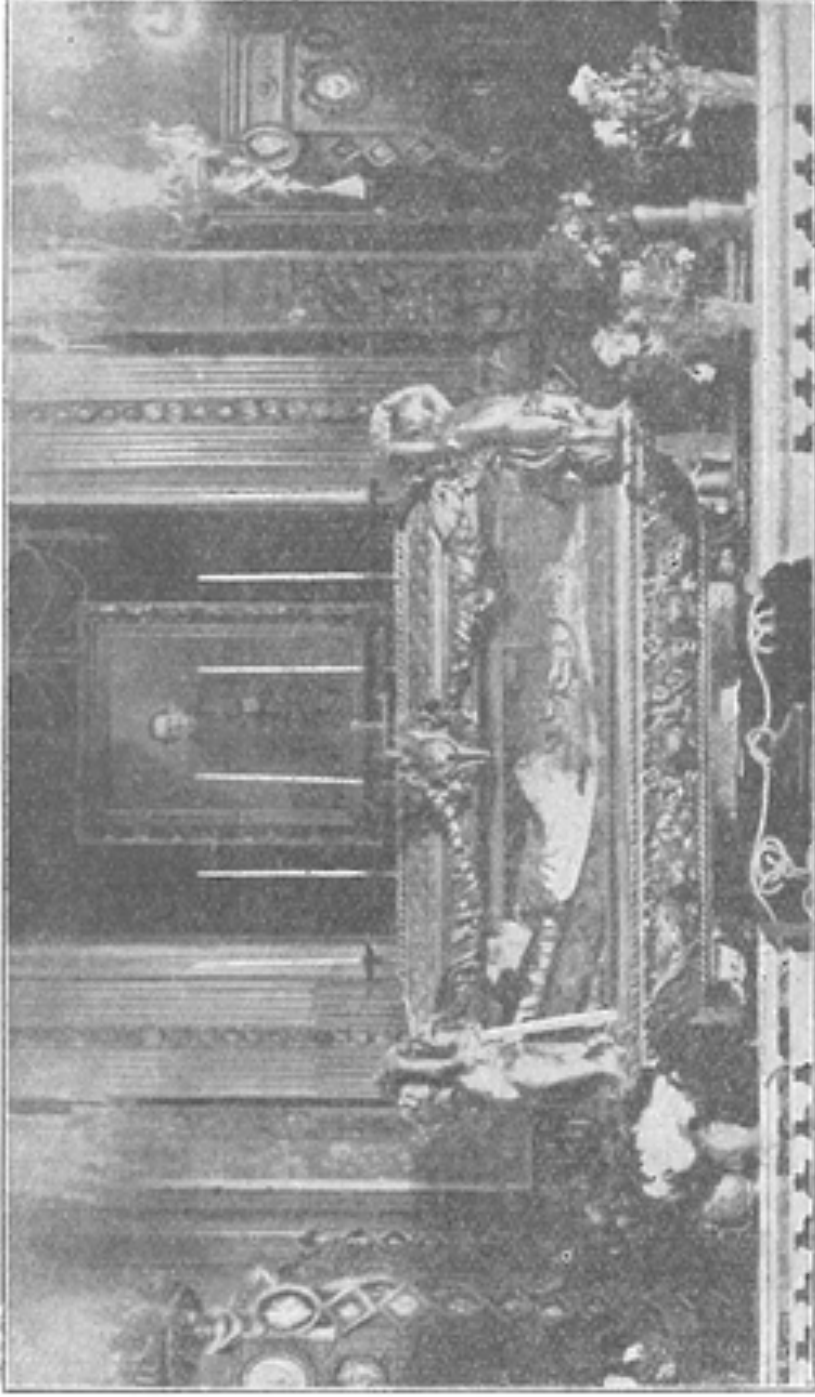
L á s k u, l á s k u K r i s t o v u. Studoval svou pedagogiku podle příliš výmluvné a poučné knihy, totiž mezi žalostnými syny žaláře. Vyčetl ji z osudů zanedbané mládeže. Tam pochopil, že z á k o n y n e s t a č í vykoupiti srdce bez hrdin-
ské lásky. Jeho metoda se řídila zásadou známou, ale neuplatňovanou: P ř e d e j í t i a n e p o t l a -
č o v a t i. Je to jen uplatnění zákona křesťanské lásky v nesnadném úkolu vychovatele. Don Bosko

zavedl systém bez prázdného tlachání starých i nových filosofů, ale rozjímaje a prožívaje pravdy víry. Žádný filosof, žádný pedagog nevykonal ani za celý život, co dovedl Don Bosko za jediný den. Srdce vzpírající se dobrému a kázni, stávají se učelivými a on vyvádí 300 uličníků z polepšovny, zvané Generála, na vycházku bez dozorců a strážníků, ba zaručuje se slavnostně, že se všichni v pořádku navrátí do vězení. Těm zbloudilým srdcím několik dní mluvil o Bohu. Na jeho sladce přesvědčivý hlas, který vystřídal hrubé a vyhrůžné rozkazy mírným a vroucím povzbuzením, připomínaje hluboké pravdy, na jeho hlas jejich zamořená srdce se obrozovala jako v životodárné koupeli. Jen láska vykupuje, a to láska křesťanská.

Don Bosko ji nazval „spojením s Bohem“, a to vysvětluje velice mnoho. Vůně jeho u s t a v i č n é h o v n i t ř n í h o s p o j e n í s B o h e m vanula z každého jeho skutku, z každého jeho slova. Kdokoliv se k němu obrátil, kdokoliv se ocitl a čekal v jeho prosté a pohostinné předsíni, každý odcházel potěšen a získán. Jeho slovo mělo podivuhodnou utěšující moc, a přece bylo daleko prorockých obrátů a obřadností. Jinak by se nikdy nebyl stal přítelem maličkových, andělem mládeže, skromným velitelem uličníků polepšovny.

NEJTRVANLIVĚJŠÍ POMNÍK.

Na Valdocco před basilikou Pomocnice byl mu postaven pomník. Usmívá se tam uprostřed svých jinochů. Okolo vytesány názorné výjevy z jeho

Prozatímní oltář sv. Don Boska v Turině.

všestranného apoštolátu, symboly jeho svatosti. Není posvátnějšího bronzu ani mramoru nad onen, v kterém jsou zvěčněny rysy přítele chudých a otce sirotek: Trvanlivějším jeho pomníkem je dílo, které nese jeho jméno do celého světa.

V den jeho svatořečení bylo salesiánů 10.406 v 725 domech. Mají jednoho kardinála, 7 arcibiskupů, 14 biskupů, 2 apošt. prefekty, 2 apošt. administrátory. Spravují misie v Americe, Africe, v Indii, v Číně a v Japonsku.

Dcer Panny Marie Pomocnice je 7768 v 710 domech, z nichž je v misiích 67. Chovanců, kteří vyšli z ústavů a oratoří za 93 let je na několik milionů.

ZÁZRAKY A POVĚST SVATOSTI.

„Quod opera, tot miracula,“ praví sv. Otec Pius XI., když mluvil o jeho zázracích. Každé jeho dílo je zázrakem. Prozřetelnost ho zahrnula mimořádnými dary: viděními, mocí konati zázraky, uzdravovati a dočasně křísiti mrtvé. Znáti taje svědomí, předvídati budoucnost a dar proroctví, moc způsobiti divy v říši hmoty, bilokaci, účinnost slova a řadu jiných mimořádných milostí.

Nadpřirozeno bylo brzo v jeho životě přirozeným. Slepí, hluchí, němí, ochromení a postižení nezvyklými nemocemi podivuhodně bývali uzdraveni požehnáním Panny Marie Pomocnice v Turině, v Římě, ve Florencii, v Marseille, v Paříži, v Barceloně a na mnoha jiných místech. Zvláště mládež jeho Oratoře a ústavu byla zahrnuta otcovskou péčí.

Oslava svatořečení Don Boska v basilice Panny Marie Pom. v Turině.
120 arcibiskupů a biskupů při pontifikální mši svaté.

11 Sv. Jan Bosko,

Mezi salesiánskými povoláními je známé povolání hraběte Karla Cayse právě proto, že o něm rozhodl zázrak. Hrabě již dlouho pomýšlel státi se salesiánem. V předvečer svátku Panny Marie Pomocnice r. 1877 čekal v předsíni Don Boska. Tu přišla jakási ubohá matka. Přinesla ochrnuté děvčátko, které se nemohlo ani na nohy postavit, ba nevládlo ani pravou rukou a měsíc již nemluvalo. Maličká velice trpěla, a proto jí hrabě postoupil své místo. Pomyslíl si při tom: vrátí-li se děvče zdrávo, odložím jakoukoliv pochybnost o svém povolání. Za několik minut vyběhlo děvče a volalo, že se stal zázrak. Byla zcela uzdravena, mluvila, chodila a hýbala se. Hrabě se stal 18. září klerikem a 20. září roku následujícího byl vysvěcen na kněze ve věku 66 let.

Jen osmý svazek Životopisných Pamětí se zmiňuje o 14 podivuhodných uzdraveních. V dalších svazcích jich nepoměrně přibývá. To ještě nejsou všechny. Za jeho života nezemřel ani jeden chovanec Oratoře, aniž to nepředvídal a mnohdy předpověděl vše. Angelico Piccono byl policejním komisařem v části města Borgo Dora. Tu se v listopadu r. 1876 dověděl, že světec předpověděl smrt osmi chovancům. Přál si věděti, jak se vyplní proroctví. Když zemřel poslední, vzdal se úřadu, stal se salesiánem a misionářem v Patagonii a v Mexiku. Rozmnožení chlebě, svatých proměněných Hostií (r. 1848), ořechů (1886), proslavilo Oratoř.

Hluboce působilo r. 1886 v Barceloně náhlé zjevení se Don Boska řediteli Don Brandovi. Světec mu kázal vstáti, zavedl ho do ložnice a dal

přísné pokyny, týkající se některých chovanců. Zároveň byl světec v Turině a řekl Don Ruovi, aby tytéž rozkazy připomenul řediteli písemně. Byl to případ bilokace (byl současně na dvou místech) a takových případů je v jeho životě více.

Po smrti zázraky neustávaly a Věstník salesiánský (Bolletino Salesiano) je nestačil uveřejňovati.

I v Patagonii dály se podivuhodné věci. Salesián Don Evasio Garone dosvědčoval, že viděl mnohdy přicházeti do misijní nemocnice ve Viedma ubohé Indiány až od úpatí Cordilier. Když se jich tázali, kdo je poslal, říkali: „Jeden otec, jakýsi misionář . . .“ Nebylo misionáře na cestách a přece oni tvrdili, že potkali předobrého otce, který s nimi mluvil velice laskavě a řekl jim: „Jděte, jděte jen do misijní nemocnice!“ Ukázal jim cestu a když později nevěděli kudy kam, tu ho znova spatřili. Znova jim ukázal cestu a povzbudil je. Když tito Indiáni po prvé spatřili obraz Don Boska na chodbách nebo v lékárně, volali s radostí: „Hle, ten nás poslal!“

Zázraky rostly tak, že den co den se dostávalo shůry lepších ověření pověsti svatosti a potvrzení jeho hrdinských ctností.

SVATÝM.

Ve slavný den vzkříšení Vykupitele, jehož ovoce přivlastňoval Don Bosko s horlivostí v dějinách Církve nebyvalou, na velikou noc r. 1934 vyhlásila a potvrdila církev to, co pokolení věřila, že Don Bosko je svatým.

Celý svět zajásal a velikonoční zvony roznášely do celého světa radost a chválu Říma.

Za Římem přispěchal Turin a za nimi o závod celý svět oslavoval nového světce, který z výšin své slávy opakuje nadšeně výzvu: „Da mihi animas, cetera tolle!“ — „Duše mi dej, ó Pane, abych jich mohl co nejvíce uvést k Tobě do ráje!“

DOSLOV.

V jednom slyšení u Pia X. poznamenal Mons. Salotti, že „při studiu rozsáhlého procesu pro blahořečení Don Boska“ dotkl se ho více, než velikost a okázalost obrovského díla, jeho vnitřní duchovní život, z něhož se zrodil a vyžíval celý jeho podivuhodný apoštolát.“ Podotkl, že našeho světce znají mnozí jen dle zevnějšího díla a „nemají ani zdání o velkolepé a moudré budově křesťanské dokonalosti, kterou s trpělivostí vybudoval ve svém nitru, protože se den co den každou hodinu a každý okamžik cvičil ve všech ctnostech vlastních kněžskému stavu.“ Důrazně připomenul: „Svatý Otče, kdyby všichni znali důkladně Don Boska po této stránce, jak teprve by si vážili tohoto muže, který již tak požívá vroucí a všeobecné úcty.“ Sv. Otec souhlasně prohlásil, že bychom si nemohli vysvětliti podivuhodný rozvoj a rozšíření díla téměř do všech končin světa, kdybychom to nepřičítali svatosti zakladatele.

Právě to, že dílo salesiánské je takřka plodem

o s o b n í s v a t o s t i z a k l a d a t e l e , k t e r ý v p ř e d -
u r č e n o u c h v í l i b y l p o v o l á n P r o z ř e t e l n o s t í , a b y
v j e d n o s h r o m á ž d i l i r o z p t ý l e n é o v c e , p r á v ě t o
d o k á z a t i a d o s t a t e č n ě z d ů r a z n i t i b y l o c í l e m t o h o t o
s p i s k u .

P i s a t e l s l e d o v a l p ř e d e v š í m v z á c n ě m i l o u k n i h u
F a v i n i : „ S a n G i o v a n n i B o s c o “ a p o u ž i l k r o m ě L e -
m o y n e , M e m o i r e b i o g r a f i q u e i d r o b n ý c h č r t S .
C o l o m b a a k n i h E . C e r i e .

K é ž M a t k a B o ž í d o b r é r a d y , s k r z e j e j í ž r u c e
p i s a t e l k n i h u č t e n á ř i p ř e d k l á d á , v z b u d í v m n o -
h ý c h s r d c í c h n e j e n o b d i v a l á s k u k D o n B o s k o v i ,
a l e t é ž j e u t v r d í v d u c h u n o v ě h o s v ě t c e .

F r y š t á k , d n e 1 2 . z á ř í 1 9 3 4 .

S t . I .

Nihil obstat:
JAN TENORA, censor ex officio,
EM. MASÁK, censor ex officio.

Nrus 11.540.
Imprimatur:
† JOSEPHUS,
Episcopus.

Brunae, die 7. Novembris 1934.

ZPRÁVY O DĚDICTVÍ CYRILLO - METHO- DĚJSKÉM V BRNĚ ZA ROK 1933.

POKYNY O ČLENSTVÍ.

Členem „Dědictví“ se může stát každý za poplatek 40 Kč jednou provždy. Knihovny, rodiny, spolky za poplatek 80 Kč. Krásný, umělecký diplom za 5 Kč.

Kdo chce za člena přistoupiti, ať *předem* zašle poštovní poukázkou příslušný obnos na adresu: Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje v Brně, Antonínská ul. 1, a na ústřížku poukázky ať napíše jasně své plné jméno, stav, bydliště (číslo domu), farnost a diecési. Dostane kromě podílu toho roku darem tři starší podíly a budoucí podíly.

Kdo chce vyzvednouti nový podíl, dá podepsati svůj odběrný list svým duchovním správcem a pošle jej na knihkupectví, které má na tomto listu označeno, ne však na ředitelství. Je to pro členy z brněnské diecése a z Čech Občanské knihkupectví v Brně, Starobrněnská ul., a pro členy z arcidiecése Lidové knihkupectví v Olomouci, Wilsonovo nám. 19. Kdo chce, aby mu knihkupectví poslalo podíl poštou, platí sám výlohy se zásilkou spojené. Při vybírání nového podílu od příslušného knihkupectví je každý člen povinen zaplatiti poplatek režijní, nyní 1.50 Kč.

Kdo si nevyzvedne podílu za 5 let po jeho vydání, pozbývá na něj právo, podíl ten mu propadá.

Je-li odběrný list vyčerpán (dopsán), může člen dostati nový list za poplatek 2 Kč, poštou za 3 Kč. Kdo ztratil odběrný list, může dostati nový za 5 Kč, poštou 6 Kč. (Možno splatiti ve známkách.)

Když člen zemře, prosíme, aby někdo z pozůstalých napsal na jeho odběrný list den úmrtí a poslal nám list buď prostřednictvím duchovního správce nebo sám.

NOVÍ ČLENOVÉ ZA R. 1933.

Kozla Ad. v Dol. Újezdě, Ševčík Jan v Olší, rod Pinkavy Fr. ve Lhotě u Šternberka, Drápela Jan v Brněnských Ivanovicích, Rumpoltová M. v Brně-Juliánov, Smutná M. v Brně-Žabovřesky, dp. katecheta Nádvorník Jul. v Kralupech, Jurková M. v Třebelovicích, Vodáková Ludmila v Třebelovicích, Mušková M. v Třebelovicích, stud., Kabelka Ant. v Třebelovicích, Horký Ant. v Třebelovicích, Plechatý Mil. v Budči, Leznar Miloš ve Slavíkovcích, ctp. bohosl. Mošnička Josef v Čes. Budějovicích, ctihodní pp. bohoslovci v Brně: Bílek Fr., Blatný Otmar, Hadrava Jan, Hudec Jaroslav, Kopřiva Jan, Kovář Fr., Krpálek Jan, Marek Josef, Matzner Vil., Pištělák Ed., Sobotka Karel, Soukup Jos., Tichý Cyr., Velísek Al., Vorlíček Fr., Zátopek Fr., Kameník Al. ze Židenic.

ZEMŘELÍ ČLENOVÉ R. 1933 (pokud „Dědictví“ známo).

Z výboru Msgrè Jan Švestka, prof. v. v. v Brně.

Dpp. Spazier Petr v Král. Poli, Koudelka Václav ve Znojmě, Duchaň Petr ve Šlapanicích, Nevoral Ant. v Bratčicích, Veselý Jan v Boskovicích. — Cahel Fr.

Dodatečně oznámeno úmrtí: Cec. Maštaliřová, Jos. Hanák, Jos. Vymazalová, Anežka Pohajdová, Fr. Nevrlá ve Zdounkách.

Tyto a všechny ostatní v Pánu zesnulé členy doporučujeme do mše sv. a modliteb členů žijících a přímluvy sv. Cyrila a Metoděje, patronů Dědictví. O. v p.!

Vsdp. starosta Dědictví sloužil za členy Dědictví mši sv. 5. července.

ÚČTY ZA R. 1933.

Koncem roku 1933 mělo „Dědictví“:	
v cenných papírech nom.	174.000.— Kč
na vkladních knížkách .	69.784.13Kč
u pošt. spořitelny v Brně	110.05 Kč
hotovost	1.106.55 Kč

VÝBOR DĚDICTVÍ.

Jan Tenora, č. kanovník mikul., bydlí v Brně, Petrov I. starosta.

Msgrè *Ant. Bartoš*, prof. náb., Brno, Zelný trh 3, jednatel.

Al. Kopal, spirituál, Brno, Antonínská ul. I., pokladník.

Em. Procházka, prof. náb., Brno, revisor.

J. E. Msgrè Dr. *Jos. Kupka*, biskup v Brně.

Tom. Ballon, v klášterním ústavě ve Střelicích.

Msgrè Dr. *Jos. Dvořák*, prof. bohosl. n. o. v Brně.

Dr. *Jos. Jančík*, vikář v Brně.

Msgrè Dr. *Jos. Heger*, prof. bohosl. v Brně.

Msgrè Dr. *Tom. Hudec*, prof, bohosl. v Olomouci.

Al. Koudelka, far. n. o., spisovatel v Brně.

Msgrè Dr. *Met. Marvan*, kanovník v Brně.

Em. Masák, katech., spisov. v Brně.

P. Anselm Matoušek, prokur. kláš. aug. v Brně.

Dr. *Karel Skoupý*, prof. bohosl. v Brně.

Lad. Špolc, kaplan v Brně.

Msgrè *Fr. Všetěčka*, spirituál, spisov. v Brně.

Jan Vyhlídal, far. n. o., spisov. ve Vyškově.

Dr. *Pavel Vychodil*, O. S. B., redaktor v Brně.

Lad. Zamykal, redaktor v Olomouci.

SEZNAM KNIH,

KTERÉ NABÍZÍ DĚDICTVÍ ZA SNÍŽENOU CENU.

Jméno díla:	Cena K
<i>Korec</i> , Poutní kniha II. d. Modlitby a písně	2.—
<i>Tater, Hruďička, Janovský</i> , Čtvero vzorů kř. života	3.—
<i>Tenora Jan</i> , Život P. Martina Středý T. J.	4.—
<i>Janovský, Weiss, Pavelka</i> , Zpět k Římu	2.—
<i>Hruďička A.</i> , Františka Slavatová, <i>Vrba R.</i> , O úpadku stavu rolnického, <i>Perútka F.</i> , Katechismus střídmosti	3.—
<i>Konečný F. J.</i> , Jen katolické náboženství má budoucnost, <i>Šťastný Vlad.</i> , Frant. Sušil	3.50
<i>Rondina-Jiráček</i> , Anežka a Zuzana, <i>Weinberger</i> , Z katolických misí	3.—
<i>Hlavinka Al.</i> , Dějiny světa, 4 díly váz.	20.—
<i>Roselly-Florian</i> , Krištof Kolumbus	3.—
<i>Vrba</i> , Rozmach kapitalismu	—40
<i>Jež Cyr.</i> , Bož. Srdce Ježíše, pramen blaženosti	—50
<i>Samsour Dr., J.</i> , Papežové v dějinách	1.—
<i>Jiráček Fr.</i> , Přírodopisná čítanka I. O hvězdách	2.—
<i>Jiráček Fr.</i> , Přírodopisná čítanka II. O zemi	2.50
<i>Rypáček F.</i> , Ms. VI. Šťastný, <i>Oliva Václ.</i> , Tovaryšstvo Ježíšovo	2.—
<i>Procházka E.</i> , Do Sv. země. Pout r. 1910.	6.—
<i>Janovský Fr.</i> , Vychovatelská rozhledna	3.—
<i>Hudec T.</i> , Obrazy z Východu	2.—
<i>Hudec T.</i> , Za časů Kristových	2.—
<i>Všetečka Fr.</i> , Obrázky z katolických misí, díl I., Asie	3.—
<i>Všetečka Fr.</i> , Obrázky z katol. misí, díl II., Afrika	2.50
<i>Rejzek A.</i> , Sv. František Xav.	2.—
<i>Ballon T.</i> , Krásné poselství a dozvuk jeho (t. j. přesně dle čtyř evangelí sestavený životopis Krista Pána a Skutky apoštolské	8.—
Vázané	14.—
<i>Tato kniha má býti v každé rodině a knihovně.</i>	
<i>Vyhlídal J.</i> , Veselé i vážné obrázky z Hané	8.—
<i>Venhuda Fr.</i> , <i>Župnik Sarajevesko-Polski</i>	9.—

Přihlášky nových členů, objednávky dřívějších podílů, dotazy adresujte na „Dědictví sv. Cyrilla a Metoděje v Brně, Antonínská ul. 1.

Víte a vidíte ve svém okolí, jak velký význam má dnes tisk. Proto získávejte nové členy a širte zájem o dobré knihy „Dědictví“, zvláště r. 1935, kdy oslavíme 1050leté výročí úmrtí sv. Metoděje. Vhodným dárkem — jako odměna, při sv. biřmování, na památku a pod. — je dáti zapsat za člena „Dědictví. V poslední vůli pamatujte na „Dědictví“.